

भू. साहित्य प्रसाद

श्री सार्डीला

सामिक उत्क.

वर्ष १२ अंक १०, ११, १२] पौ. मा. व. का. [श. १८५३

न किनीदरनात् जलस्त्रितरतम् । लक्ष्मीवृत्यतिव्यय वपुलम्

दण्डमि दृष्टवेसंग तिरेका । भवेति भवानेव तरेन नैको
—सुंदराचार्यः

संपादकः—सुंदरराव दी. नवलकर

अनुक्रमणिका

पृष्ठ

श्रीसाई मल्लीनाथ समर्थ							
श्रीद्वारकामाईसध्ये असतां पाहिलेले दृश्य } अमृतरायांचा कटाव					कविता		१-२
अनुभव		१-११
१८५७ सालचा श्रीरामनवमीचा अहवाल व जमाखर्चाचा हिशेब	१२-३४	
आमचा श्रीगिरिनारायण क्षेत्रप्रवास	१-२६	
१८५७ सालचा पुण्यतिथिवृत्तांत, जमाखर्चाचा हिशेब व नांवनिशीवार यादी	२७-५६	
शिर्डीवृत्ते (नोव्हेंबर १९३५ ते फेब्रुवारी १९३६)	५७-६४	
सभामंडपनिधि	६५-६६	

विनंती

वर्गणीदारांस नम्र विनंती करण्यांत येत आहे की, ज्यांनी वर्गणी अद्यापि पाठविली नाहीं, त्यांनी कृपा करून ती खालील पत्त्यावर पाठवून घावी, अथवा V.P. करण्याचे सुचवावें.

कै. श्रीमहालसापति अंक

श्रीसाईसद्भक्तांच्या सोयीसाठीं कै. म्हाळसापति अंक वेगव्या प्रसिद्ध करण्यांत आला आहे. किंमत ३ आणे. तरी जिज्ञासूनीं त्याप्रमाणे मागणी करावी, ही विनंती.

व्यवस्थापक — श्रीसाईलीला

श्रीसाईभुवन, १४१ प्रिन्सेस स्ट्रीट, मुंबई २

श्रीसाईभक्तांस विज्ञप्ति

कोणाला श्रीसाईमहाराजांबद्दलचे त्यांचे स्वतःचे अनुभव श्रीसाईलीलेत प्रसिद्ध व्हावे म्हणून पाठविण्याचे असतील त्यांनीं ते आमच्याकडे पाठविल्यास ते प्रसिद्ध होण्याबद्दल आदरपूर्वक योग्य तो विचार होईल. —प्रकाशक

श्रीसाईलीला मासिकाचे वर्गणीदार व श्रीसाई- भक्तांस सप्रेम विनंतीः

शके १८५७ चे साईलीलेचे पौष्य, माघ व फाल्गुन या तीन महिन्यांचे राहिलेले अंक हा जोड अंक काढून पुरे करण्यांत येत आहेत. हे अंक निघण्यास इतका उशीर झाला, त्याबद्दल वाचकवर्ग क्षमा करतीलच. हे अंक वेळेवर न थिघण्याची कारणे कांहींही असोत, तरी श्रीसाईकृपेने ते आतां प्रसिद्ध करण्यांत आले आहेत. यापुढे श्रीसाईलीलामासिक शिर्डीसंस्थान कमिटीन्या ठरावाप्रमाणे त्रैमासिक निघणार असें ठरले असून वर्षाचे चार अंक १ श्री रामननवमी, २ श्री गुरुपौर्णिमा, ३ श्री पुण्यतिथि व ४ मकरसंक्रांत या सुमारास प्रसिद्ध करण्यांत येतील. असें करण्याचे कारण वर्गणीदारांची संख्या फार कमी असल्याने संस्थानास रु. ४०० पर्यंत तूट सासाची लागत होती. पूर्वी एकेकाळी वर्गणीदारांची संख्या इतकी होती कीं, मासिक छापण्याचा खर्च वगैरे जाऊन शिल्पक रु. ३००।४०० राहून ती कायमनिधींत जमा करण्यांत येत असे. आतां मात्र उल्ट प्रकार झाला आहे, तरी प्रत्येक श्री साईभक्ताने वर्गणीदारांची संख्या वाढविण्याची कृपा करून सन १९३६-३७ ची वर्गणी आगाड पाठविल्याने जादा ब्ही. पी. चार्जिस वर्गणीदारांस भरण्यास पडणार नाहीं. तरी वर्गणीदार मनीआर्डरीने आगाड रकम पाठवितील अशी आशा करितो. यापुढे श्री साईलीला श्रीसाईकृपेने वेळेवर काढण्याचा प्रयत्न केला जाईल, तसेच श्री साईभक्तांनीही ती वेळेवर निघण्याकरितां हातभार लावावा. यापुढे श्रीसाईलीलेकरितां मजकूर खालील पत्त्यावर पाठवावा.

श्रीसाईलीला मासिकाची गेल्या सालची शके १८५७ ची वर्गणी अद्याप ज्यांच्याकडून आली नाहीं त्यांनीही ती पाठविण्याची कृपा करावी. तसेच नवीन सालची १९३६-३७ चीही वर्गणी पाठविण्याची कृपा करावी.

श्रीसाईबाबा शिर्डी संस्थानाच्या भक्तमंडळाच्या सभासदांस विनंती.

ज्या भक्तमंडळाच्या सभासदांकडून गेल्या सालची शके १८५७ ची
(१९३५-३६) वर्गणी आली नसेल त्यांनी ती कृपा करून भरण्याची
व्यवस्था करावी व नवीन सालची सन १९३६-३७ चीही वर्गणी कृपा
करून भरण्याची व्यवस्था करावी.

कै. रामचंद्र आत्माराम तर्खंड.

शिर्डी संस्थान कमिटीचे ऑ. खजिनदार व श्रीसाईलीला मासिकाचे
संपादक व व्यवस्थापक श्री. रामचंद्र आ. तर्खंड हे ता. ९, जून १९३६
आपल्या खार येथील घरी दोन प्रहरी १२॥ वाजतां श्रीसाईचरणीं ठीन झाले,
हें कलविष्ण्यास अत्यंत दुःख वाटते. त्यांच्या आत्म्यास श्रीसाई शांति देवो !

श्रीसाईभुवन,
१४१ प्रिन्सेस स्ट्रीट,
ता. १९३६

{

सुंदरराव दी. नवलकर
ऑ. चिटणीस
शिर्डी संस्थान कमिटी

श्रीसाई मलिनाथ समर्थ

साईची, खुण ती, पटेल कर्धिही,

भ्रांती मला जाहली ॥

त्यायोगे जीव हा सदा तडफडे,

कित्येक वर्षे भर्ली ॥

केले यत्न परी न, आज सुधिते,

आले न ते गा फळा ॥

आतां सांग सख्या कुणा शरण मी,

जो अंकळे या कळा ॥१॥

सख्या साई आधार मला नाही ॥

म्हणुनि प्रार्थितो तुज लबलाही ॥

नको माझा तूं अंत आतां पाहूं ॥

खूण पदतांची, पर्दी विरुन जाऊं ॥२॥

: श्रीद्वारकामाईमध्ये असतां पाहिलेले हृष्य :

हासतमुख गुण निधान साई गुरुवरा ॥

भक्ताते पाहुनि तुज येत गहिवरा ॥ धृ० ॥

ऐमभरै कंठ भरुनि ऊर दाटला ॥

खूणा तव जाणण्यास नेत्र आटला ॥ धृ० ॥

दै दासा धैर्य सदा, तव महिमा गायाला ॥

मौनेची दास तुझ्या, चरणि लागला ॥ धृ० ॥

पुष्पांजलि ही तुम्हां अर्पितो श्रीसद्गुरुराया ॥

मान्य करावी दासाचीया सेवा श्रीसदया ॥

दीन दयाला आम्हां दावी मार्ग सदा बरवा ॥

हीच प्रार्थना असे निरंतर लोभ असौं द्यावा ॥

भक्त वत्सला साई सदया दास पदर्ति व्यावा ॥३॥

अमृतरायांचा कटाव

(प्रश्नोत्तर रूपांत)

स्वानुभव तो कैसा भेटे ?
 सद्गुरुवचने संशय फिटे.
 सद्गुरुकृपा होइल कैसी ?
 त्यांचे घरची व्हावे दासी.
 दासीपण तो कठीण आहे ?
 उगाचि दारीं पडून राहे.
 दारीं पडल्या होइल काय ?
 येतां-जातां लागतिल पाय.
 पाय लागल्या कोणची सिद्धि ?
 प्रपंचांतुनि फिरेल बुद्धि.
 संत सांगा कैसे दिसती ?
 सर्वहि ज्यांचे स्तवन करीती.
 स्तवन केल्या होतो संत ?
 स्वयं परीक्षनि घ्यावा अंत.
 अंत लागल्या कार्य झालै ?
 सेवार्हीं तीं निल्य पाउलै.
 पाउलै करतिल देव ठावा ?
 उगीच प्रश्न करीत जावा.
 प्रश्न केल्या देव दिसे ?
 जर्नी वर्नी मग तोचि भासे.
 जर्नी भासल्या आपण कोण ?
 देव आपण नाहीं दोन.
 आतां स्वामी नमितों पाय,
 तुझैचि नंब अमृतराय.

॥ श्री सङ्कुर साईबाबा प्रसन्न ॥

अनुभव

ती. रा. रा. बाबासाहेब यांसी, बालिका इंदुमतीचे शि.सा.न.वि.बि.
श्री साईमाउली भक्तप्रेम वृद्धिगत करण्याकरितां क्षणोक्षणीं ज्या लीला
घडवून आणिते, त्याचे कौतुक करावे तितके थोडेंच. परंतु त्यामुळे जो
प्रेमभाव उद्भवतो, त्यामुळे त्याचा लाभ भक्तमंडवाळा यावा अशी भावना होऊन
खालील हकीकत आपल्याकडे पाठवीत आहे. योग्य वाटल्यास ती मासिकांत
प्रसिद्ध करावी.

पौप शु. ११ रविवार ता. ६ जानेवारी १९३५ चा तो सुदिन.
नुकतीच नाताळची रजा संपून नोकरवर्गाचा ऑफिस चरका सुरु झाला
होता. ह्या नाताळांत आमचे वडील म्हणाले होते कीं, यंदा सुटीत तुम्हास
रोज जवळपासचे बाबाभक्तांचे भेटीस घेऊन जाईच. पण सुटी संपत्ती,
सुटीचे दिवस रोज आज-उद्यां करितांकरितां निघून गेले. ठरविल्याप्रमाणे येथे
घडून न आल्यामुळे आमची फार निराशा झाली. त्यांतल्या त्यांत सुटीच्या प्रहि-
ल्याच दिवशीं वडिलांचे ऑफिस-स्नेही व बाबाभक्तीमुळे झालेले परम स्नेही
आपले कुटुंब व मेहुणी यांना घेऊन आमचे येथें मुद्दाम आले होते
व त्यांचे व वडिलांचे ठरल्याप्रमाणे दोन तास श्रीच्या लीला, अनुभव गुणानु-
वाद सांगून झाल्यावर आम्ही सर्व व ती मंडळी अनगांवकवाडचे चिद्घर
सखाराममहाराजांच्या समाधिदर्शनास गेलो. यामुळे सुटीचे सर्व
दिवस वडिलांच्या म्हणण्याप्रमाणे बाबा-भक्तमंडळींच्या भेटीलाभांत जाणार
ही आशा दुणावली होती. पण तिची निराशा झाल्यामुळे आमच्यासरख्या
अज्ञ बालिकांची मनःस्थिति काय असेल, तिची कल्पनांच करणे वरै. पण
आम्हास आमचे वरेच वर्षांचे श्रीचे भक्तिक्रुणानुरंधाने निष्ठा-श्रद्धा-सबुर
हे धडे चांगले ठसले होते.

असो. रविवार ता. ६ जानेवारीच्या आदल्या दिवशीं वडील ऑफिसांतून आ॒ल्याबरोबर गृहणाले, “उधां तुम्हां सर्वांस घेऊन गाळवणकरकाकांनी घरी मुळाम बोलाविले आहे व ते आपल्याकडे प्रेमानें येऊन गेले तेव्हां आपणास गेलेंपाहिजे.” झाले ! आमची लहान बहीण—जी नेहमीं ‘वाबा मला असे सांग-तात, बोलतात, म्हणून म्हणते, ती मला म्हणाली, “का इंदू, आली का नाही बाबांना आपली दया ? बाबा म्हणतात, अर्शाच माझी तळमळ नेहमीं ठेव म्हणजे मी सर्वदा हाकेला हजर आहे.” झाले. आम्हो ठरल्याप्रमाणे बारा वाजता घरून निघून वांदे येथे श्री. रा. रा. य. ज. गाळवणकर यांच्या घरीं गेले. जाण्यास गाडीमुळे थोडा उशीर झाला. काका आमची वाटच पाहत बसले होते व म्हणाले, “आणखी अर्ध्या तासानें तुम्ही येत नाहीं असे पाहून सांताकूजला जाणार होतो.” झाले. प्रेमभेटी झाल्या, चहापाणी होऊन पुन्हा त्यांच्या मेहुणीच्या घरीं पण जाणे झाले. पुढे चार साडेचार होऊन गेले. काका म्हणाले, “इतके आला आहांत, तर चला; मला सांताकूजला जायचे आहे. तुम्ही चला. आयते रावबहादूरां घरीं जाणे होऊन त्यांच्या मंडळीच्या भेटी होतील. झाले, निघाले. सांताकूज गांठले. रावबहादूर मोरे श्वरराव प्रधानांच्या बंगल्यासमोर मोटर उभी राहिली. तो तेथे हरिगुणगान कानीं पडले व मंडळी उतरत असतां काका म्हणाले, “अरे हो ! आज भजन तर येथेच आहे. मी समजलो, ज्या अर्थी प्रधानांनी मला कळविले नव्हते, तेव्हां भैजन ते दुसरे रावबहादूर (राणे) यांच्याकडे असेल.” असो. मोटरींतून उतर-ग्याची धांदल, आपण अपरिचित ठिकाणी आहों वगैरे सर्व औपचारिक शिस्त विसरून व एकदम प्रेमस्वागतात बंगल्यांत शिरतांच कोठे दाखल झाले ? तो श्रीचा-बाबांचा दरवार भरलेला व प्रेममधुरसाचा भक्तमंडळ आस्वाद घेत आहेत ! सरासरी २-२॥ तास रामभक्त विठ्ठलरावांचे तें सुरस मधुर भजन, त्यांतल्या त्यांत भरतभेट, प्रासंगिक उद्बोधक सुरस पक्वान्नांचे भौजन व ह. भ. विष्णुपंत दुखंडे व बनूबाई यांचे भजन, आपोशन व रावबहादूरांचे घरच्या नित्य आरतीनें व साईबाबांच्या विद्यमान आमदानींतील

हांडी प्रसादानें प्रेमपुरस्सर निरोप घेणे वगैरे होतां होतां रात्री ॥
होऊन गेले.

नंतरचा खुलासा—रा. ब्र प्रधान म्हणाले, “आजच्या शिरडी संस्थानच्या सुभासंडापादिक महत्त्वाच्या प्रश्नांच्या निश्चितीच्या कामांची महत्त्वाची मीटिंग ठरलेली—त्यांतच या मंडळींचा भजनाला येणार असल्याचा निरोप व पुढे अचानक साईभक्तवृदांचा आगमनयोग—तेव्हां बांवाची लीला अगाध, दुसरे काय ?” आम्ही म्हणालो—“आग्हास बाबा-भक्तांच्या भेटीची निराशा ज्ञाल्याचा तळमळ—म्हणूनच तो योग नुसताच नाही तर—माझ्या दरबारचा विद्यामानांतील देखाव्यानें तृप्तिपुरता ध्या असा अनुभव बाबांनी दिला. तेव्हां—ज्या मनी जैसा भाव तया तैसा अनुभव—किंचिद्दुना—

जै माझे भक्ताचे हृदय फाटे । तै मी सगुणी प्रगटे—
व त्या कडकडुनी भेटे । पण येम पान्हे—विना ना ! ”

—०—

श्रीसाईनाथ प्रसन्न

धुळे—पू. खानदेश,
खोलगाड्ही,

ता. १६-३-३५

रा. रा. संपादक, श्री साईलीला यांसी सा. न. वि. वि.
आपल्या श्रीसाईलीलेत श्रीसाईबाबांचे अनुभव प्रसिद्ध होतात. तरी सवडीप्रमाणे खालील दोन अनुभव छापण्याची कृपा व्हावी; कळावे हे विज्ञापना.

बाबा-रुणानुबंधी एक नम्र अबला,
सत्यभामाबाई कृष्णाजी

आकाशाची कुऱ्हाड पडली. सधवाची विधवा बनले. मुंबईत लाखे. पतींच्या पदरी पडून अखेर एक चारपांच वर्षांचा वाळ पदरांत व कांही आधार उरला नाही. मातुःश्रीच ती. अखेर धुळयाहून धांवत येऊन मुंबई. तीळ उरलेल्या फाटक्या संसाराची निरवानिरव करून घेऊन जाण्याचे ठरले. मुंबई सोडण्याच्या अगोदर ठाण्याजवळील एका खेडयावर असलेली थोडी जमीन व तेथेच हौशीकरितां बांधण्याला घेतलेले माहीचे घर ह्याची व्यवस्था लागें जरुर होते. सर्वच काळ फिरता झाला म्हणजे घराचे वांसे देखील फिरतात म्हणतात. त्याप्रमाणेच अनुभव आला. त्या खेडयाचा पाटील ज्याला लग्रांत (माझे) मंदील बक्षीस दिले तो सरकारांत म्हणूळागला कीं, मी ह्याला ओळखीत नाही. घर, जमीनव्यवस्था पाहाण्यास ठेवलेल्या आजीबाई म्हणूळागल्या कीं, सर्व इस्टेट माझी. पुढे अज्ञानाची इस्टेट कोर्टाच्या नाझरच्या ताब्यांत देण्याचा अर्ज नामंजूर; कां, तर इस्टेट लहान दर्जाची होती. असा सर्व बाजूंनी आडच होता. खेडयांतील कुळे, पाटील सर्व फिरलीं. अशा गांगरलेल्या परिस्थितींत बाबांनीं कशी कांडी फिरविली पाहा.

मला बाबा कोण, काय कांहींच माहिती नव्हते. फक्त ह्या इस्टेटीच्या भानगडी चालू असतां एक कुटुंबवत्सल सद्गृहस्थ ज्यांना मी काका मानूळागले, कारण आई मला त्यांच्या घरीं केवळ उत्तरण्यास आधार म्हणूळ घेऊन गेली. त्यांच्या घरीं बाबाभक्ति व त्यांच्या सर्व कुटुंबाची लहानथोरासुद्धां बाबांवर पूर्ण निष्ठा, त्यांच्या घरीं असतां आमच्या दृष्टोत्पत्तीस आली. हाच बाबांचा ऋणानुवंध, कृपाप्रसाद अगर कांही म्हणा. आमच्या कामाच्या रोज भानगडी चालूच होत्या. रात्रीं मात्र काका घरीं आल्यावर श्रीसाईसच्चरित्र पौर्यीचा अध्याय ऐकण्याचा लाभ मिळे. शेवटीं इस्टेटीच्या कामाच्या बाबतींत इतकी निराशा झाली कीं, सर्वतोपरी नुकसान झालेच आहे, तेव्हां उरलेला तुकडा चोरांपोरांनी खाण्यापेक्षां कृष्णार्पण-बाबार्पण-करून धुळयाचा रस्ता

धरावा हा विचार आईच्या व माझ्यामतें निश्चित ठरला व त्याच वेळी आईला बाबांच्या पूर्व क्रणानुबंधाची आठवण होऊन ती म्हणूं लागली की, ते हयात असतां मी नेहमी शिर्डीस जात असें. बाबा तिला समली म्हणून हाक मारीत असत, मी लहान बालक असतां ‘समळ’ ही पोर मला दोन लाख रुपयास देऊन टाक’ असें म्हणत तेव्हां घ्या म्हणतां म्हणत की, ‘तशी नको; कागद करून दे.’ पुढे म्हणाले, ‘जा, असू दे तुला. लय गंमत आहे ग तुझी !’ पण हे सर्व मातुःश्रीचे चलतीच्या दिवसांतले प्रसंग होते. पुढे ह्या वेळ्यावेतो सर्व गोष्टींचा विसर पडला. असो. आमचे मायलेकींचे जें काय ठरलें, तें काकांच्या कानावर घातलें. घरेच दुसऱ्या दिवशीं बाबाभक्त बालासाहेब देवांच्या घरी जाऊन मानस कळविला व कागदपत्र त्यांच्यापुढे ठेविले. त्यांना त्या गांवचा अनुभव असल्यामुळे म्हणाले कीं लोक फार वाईट आहेत. शिवाय इस्टेटीचा मालक अज्ञान पडला; तेव्हां तुमच्या म्हणण्याप्रमाणे आतांच घडावयाचे नाहीं. शिवाय आम्हास आण्णा चिचणकराच्या संस्थानास दिलेल्या इस्टेटीवरून फारच विरुद्ध अनुभव आलेला असल्यामुळे संस्थान या भानगडी पत्करणार नाहीं. झालें ! निराशेत निराशा ! पण कृष्णार्पण संकल्प खराखरा झाल्यामुळेच कीं काय, सर्व पारडे फिरलें ! आजीबाई, कुळे व पाटील यांच्यात बेवनाव होऊन आजीबाई लपतछपत आमच्याकडे येऊन आम्हास घेऊन मामलेदारापुढे जबाब दिला कीं, हे सर्व ह्या वाईच्या मुलाचे आहे; माझें काहीं नाहीं. पूर्वीचे जबाब लोकांच्या चिथावणीने मी दिले. मला त्या लोकांनी फसविलें व आतां मला जिवानिशीं मुकण्याची धास्ती वाटते. आजीबाईंनी लपूनछपून दिवस काढिले व पंदरपूरचा रस्ता धरला. नंतर लोक आमच्याकडे येऊन आजीबाई लब्बड आहे म्हणून सांगू लागले. सरासरी वाघाच्या दाढेतून बाळाची सुटका होऊन इस्टेट व घर त्याच लोकांना विकत देण्याचे ठरवून एकदाची बाबांच्या कृपेने (नाहीं तर कोणाच्या शक्तीने हें घडून आले ?) अमच्यी सुटका झाली. मुंबई सोडून घुळ्यास येण्याच्या अगोदर आईने अक्षय्यतृतीयेच्या दिवशीं

श्रीबाबांच्या समाधीपुढे दोन नवीन तज्जेच्या पितळी समया अर्पण केल्या, तेव्हां तिच्या डोळ्याचे पाणी बाबांच्या लंगेच्या कौतुकाने थांबले. (श्रीसाईलीला जोड अंक २-३-४ शके १८५६ पान ९२ पाहा.)

ज्ञाले ! जमिनीची विक्री व घराची विक्री होऊन कागद रजिस्टर करण्यास रजिस्टर कचेरीत जातांच कोर्टचा मनाईहुकूम घेणाऱ्या लोकांपैकीच एकाने घराच्या कामावरील आपले रु. ५०० येणे आहे म्हणून दावा दिला. खरोखर सर्वच लबाडी. या इसमाला कामावर असतां सर्व पैसा चुकता करून त्याच्या लग्नास ५० रु. बाल्याच्या वापाने मुंबईस माझ्या देखत दिलेले होते; पण आज दानत पाहा. दिवाणी कामाला ४/५ महिने लागले. वकील-कोर्ट-खर्च सुरू झाला. धुळ्याहून ठाण्यास दोन-तीन खेपा. मजजवळ कागदपत्र नाही. त्यांचे साक्षी-पुरावे तयार. मी हताश झाले. अखेर तिसऱ्या खेपेच्या तारखेस हजर झाले. काकांना विचारतां ते म्हणाले, 'बाबांवर निष्ठा असू दे, त्रास होणार असेल तो होणार.' मी एकटीच आले होते. ११ ते ५ कोर्टच्या ओट्यावर रखडूनही खटला काही ५ वारंपर्यंत निघाला नाही. मला रडू कोसळले. बाबांचा धावा सारखा सुरू होता. माउलीला दया आली नाही. माझी निष्ठा बाढविण्याकरितांच हा त्यांचा खेळ. दुसरे काय ? कोर्ट उठण्यास तयार झाले. इतक्यांत विरुद्ध वकिलानेच जिकीर केल्यामुळे खटला कोर्टने घेतला. फिर्यादीची जबानी झाली. दोन साक्षीदार झाले. माझा जबाब झाला. फिर्यादीच्या वकिलाने मला पुष्कळ वेडेवांकडे प्रश्न विचारले. अखेर कोर्टने दावा खोटा म्हणून काढून टाकला. झाले; बाबांनी मला आपली पूर्ण भक्त बनविली. दुसऱ्या दिवशीं श्रीच्या कायम फंडास देणगी रु. ५ देऊन धुळ्याचा रस्ता घरला. मातुःश्री वृद्धापकाव्यामुळे भरंवसा नाही अशा स्थितीत आहे. पण बाबांनी ज्यांनी ज्यांनी द्वारकामाईचा उंबरठा ओलांडला, त्याचा बेळा सदा पार, हा अनुभव पटवून दिला असे म्हणतात. असो, बोला श्रीसद्गुरु साईमाउलीची जय !

अवधीं दोन मिनिंट

सन्माननीय मित्र विनायक आण्याजी वैद्य यांस लेखकाचे सप्रेम नमस्कार. आतांच (रात्री ८-३० वाजता) श्री. दत्तात्रय नारायण पाटण- कर येऊन त्यांनी एक त्यांच्या कचेरींतल्या मदन नांवाच्या श्रीसाई- भक्ताच्या वर्तानें रु. ५-४-० वर्गणी दिली.

रा. मदन हे सदाशिव ऋॉसलेन गिरगांवमध्ये राहतात. पोर्ट ट्रूस्टच्या कचेरीत जाण्यासाठी ते हमेशा १५ ते २० मिनिंटे १०--३० च्या हजेरी- पुस्तकावर सही करण्यासाठी घराहून निघतात, आणि ठाकुरद्वारच्या नाक्यावर ट्रामगाडी पकडतात. गिरगांवची ती ट्राम त्यांना बोरीबंदर येथे बदलून फोर्ट मार्केटची ट्राम पकडावी लागते.

ठाकुरद्वारहून निघणाऱ्या ट्रामला प्रिन्सेस स्ट्रीट व धोबीतलाव येथे हमेशा थांवावे लागते. कारण तेथे रहदारी वरीच असते. या दोन्ही ठिकाणी मिळून दोनतीन मिनिंटे जातात. याप्रमाणे बोरीबंदरपर्यंत ती ट्राम जाण्याला पांचसहा मिनिंटे ठाकुरद्वारहून सहज लागतात.

बोरीबंदर येथे १३ अथवा १६ ची ट्राम पकडावयाला दोन मिनिंटे व तेथून बोम्बे पोर्ट ट्रूस्टच्या ऑफिसला जाण्याला दोन मिनिंटे म्हणजे ५-६ मिनिंटे लागतात. सारांश, ठाकुरद्वारपासून बोरीबंदरला जाण्यास एकंदर १० ते १२ मिनिंटे लागतात व बोरीबंदरपासून पोर्ट ट्रूस्टच्या ऑफिसला जाण्याला पांच मिनिंटे लागतात. हा सर्वसाधारण अनुभव आहे.

आज सकाळी श्री. मदन यांनी ठाकुरद्वार येथे ट्राम पकडली. त्यांच्या खिशात स्वतःचे घडवाळ नव्हते जवळच्या दुकानांत हमेशाप्रमाणे नजर टाकता १०-२० वाजल्याचे त्या दुखानांतल्या घडाळाने दर्शविले. आतां हजेरी पुस्तकावर आज सही होत नाही. उशीर झाला म्हणून त्यांना

अत्यंत खेद झाला. हजेरीची वेळ १०—३० ची आहे. फारच झाले, तर १०—३२ पर्यंत हजेरीचे पुस्तक कचेरीत असते; त्यानंतर शिपायाने ते अकाउन्टन्टसाहेबांच्या खोलीत न्यावयाचे असते, आणि त्याप्रमाणे त्याला नेलेंच पाहिजे व तो नेतोही असा नियम आहे.

असो. श्री. मदन यांच्या ट्रामसमोर कोटात जाणाऱ्या आणखी तीन ट्राम होत्या. त्यांतल्या पहिल्या ट्राममध्ये त्यांचा एक स्नेही होता. त्याने श्री. मदन यांना पाहिले आणि हाका मारून आपल्या ट्राममध्ये येण्यास सुचविले. पुढल्या तीनही ट्रामगाड्या उतारूनी गच्छ भरलेल्या होत्या. सर्व ट्रामगाड्या संथ रीताने चालल्या होत्या. तेव्हां आपल्या ट्राममधून उतरून, त्या स्नेहाची ट्राम गांठून, ती भरली असल्यामुळे तिच्या कंडकटरने उतरावयास लावले. आपल्या ट्रामकडे परत येतो, तर तीही चिकार भरून जाऊन तिच्यांत जागान मिळाल्यामुळे मागची ट्राम पकडावी लागली. हजेरीपुस्तकावर तर आता सही होणार नाहीच. उगाच धांविपळ करून जीव्र धोक्यांत कां घालावा ?* असा विचार करून श्री. मदन हे आपल्या ट्राममध्ये बसून राहिले. पुढे तीन ट्राम असल्यामुळे सर्व ट्राम रेंगाळत चालल्या होत्या.

गिरगांवांतून धोबीतलावाकडे ट्राम जात असतां श्री. मदन म्हणतात की, आपल्या मनांत खेदकारक विचार आला की, परिस्थितीमुळे वरचेवर आपणाला कचेरीत जाण्याला उशीर होत असतो. हजेरी पुस्तक चुकते. आज तरी तसेच होणार काय ? असा विचार येऊन ते मनांत बाबांना म्हणाले “बाबा, आज जर हजेरीपुस्तक मिळाले, तर आपणाला जरूर पांच रुपये देईन ! ”

असो. बोरीबंदर आले. त्या इमारतीच्या घडयाळाने १०—३२ दाखविले. श्री. मदन आपल्या ट्राममधून उतरले. नं. १३ अथवा १६ ची ट्राम केव्हांच गेली होती. ती त्यांच्या मित्राने साधली होती.

* ही परिस्थिति किती गंभीर प्रकारची असते याचा मुंबईकरांनाच अनुभव आला असेल. बाहेरगांवच्या लोकांना याची कस्तनाही येणार नाही.

आतां हजेरीपुस्तक मिळण्याची पूर्ण निराशा झाली. कारण दुसरी १३ अथवा १६ नंबरची ट्राम येण्यासाठी कमीत कमी तरी दोन मिनिटांची खोटी. त्यानंतर ती ट्राम बॉलार्डपिअरला पौऱ्हचण्यास दोन मिनिटे तरी घेणार. नंतर उतरून कचेरी धांवपळ करीत गांठण्यास आणखी दोन मिनिटे कमीत कमी. एकंदरीत ५।६ मिनिटे लागावयाचीच. बोरीबंदरचे स्टेशन १०-३२ दाखविते. त्या घडयाळांत फारच झाले तर अर्धा मिनिटाचा फेरफार असावयाचा. तेव्हां आतां हजेरीपुस्तक मिळावयाची. आशा सोडून श्री. मदन हे बॉलार्डपिअरला आपल्या ट्राममधून उतरून, सावकाश चालत कचेरीत गेले. कचेरीत दाखल होतांच शिपाई म्हणाला, “या ! या ! मस्टर (हजेरीपुस्तक) वर सही करा; मी घेऊन चाललो !” त्याप्रमाणे त्यांनी त्या पुस्तकावर सही केली आणि कचेरीतल्या घडयाळाकडे पाहिले तों तों १०-३२ ची वेळ दाखवीत होते !!

श्री मदन. यांना महदार्थर्य वाटून ते श्री.द. ना. पाटणकर यांच्याकडे धांवत गेले. आणि सव्वापांच रुपये त्यांना देऊन म्हणाले, “हे रुपये आजच्या आज बाबासाहेबांकडे जाऊन भर!” पाटणकर म्हणाले, “तूं क्वचित् पैसे देतोस! तर आज हे रुपये कसले ? ”

“ तों काहीं विचारूं नकोस. पण आज हे रुपये देच.”

“ पण मला सांगशील कीं नाहीं, हे पैसे कोणत्या कारणाने मला देतोस ? तुझ्या भावाने डाक्तर होऊन दवाखाना काढला आहे त्याच्या खुशालीचे ? ”

“ ते त्याने त्याचे धावेत. हे माझे पैसे आहेत !”

“ पण कोणत्या निमित्ताने हे देतोस ? ”

“ हे पाहा, माझे मलाच कळत नाहीं, की मी आज दोन मिनिटांत बोरीबंदरहून कचेरीत कसा आलों, आणि हजेरी-पुस्तक मिळून त्यावर सही कशी केली ! ”

पाठणकर म्हणाले, “त्या वेळीं श्री. मदन यांच्या चर्येवर अत्यंत आश्र्वय व प्रेम दिसत होते.” त्यानंतर त्यांनी श्री. मदन यांजकडून सर्व हकीकत विचारून घेऊन, मला रात्री भेटून रु. १-४ श्री. गुरुपूर्णिमेसाठी आणि रु. ४ श्रीच्या कायमनिधीसाठी असे रु. ५--४--० दिले आणि वरील हकीकत सांगितली.

विनायकराव ! ही हकीकत जशी मला कळली ती आपणाकडे सविस्तर लिहून कळवीत आहें. आतां श्रीसाईमाउली आपले अस्तित्व वेळोवेळी कसें दाखवीत आहे याचा दाखला प्रत्येकाला त्याच्यापरीने कळत आहे आणि त्याच्या श्रद्धेला पूर्ण रीतीने प्रोत्साहन मिळत आहे. आपणाला एडिटर या नात्याने प्रिन्सेस डॉकच्या कचेरीत जावे लागते व वेळप्रसंगी बॅलार्डपिअरच्या मुख्य कचेरीत जावे लागते, तरी आपण स्वतः वेळांत वेळ काढून खालीलप्रमाणे खुलासा मिळवून तो सेवकाला ताबडतोब पाठवून दिल्यास हा मजकूर श्री जेष्ठ महिन्याची लीला छापखान्यात छापत आहे. तीत प्रसिद्ध व्हावी असें सेवकाला वाटते.

१. श्री. मदन यांजपारीं स्वतःचे घडयाळ नव्हते ? (नव्हते.)

२. बोरीबंदरचे घडयाळ कवचित् प्रसंगी अर्ध्या अथवा एका मिनिटाचा फरक दाखवील. तेव्हां सर्व परिस्थिति लक्षात घेतां श्री. मदन हे ज्या वेळी कचेरीत गेले, त्या वेळीं खरी वेळ १०-३७। ३८ ची असावी. परंतु कचेरीतले घडयाळ १०-३२ दाखवीत होते!! (ही हकीकत खरी आहे.)

३. हे कचेरीतले घडयाळ ५०६ मिनिटे मार्गे कसें झाले ? (५०६ मिनिटे मुळीच चालले नसावे.)

४. हे घडयाळ भिंतीवर किती उंचावर आहे ? (८-९ फुटांवर.)

५. कोणीतरी तें मार्गे बुद्धिपुरस्सर* करील काय ? (अशक्य.)

* ही गोष्ट घडणे अशक्य दिसते. कारण अशा मोठ्या कचेरीत जेथे किमान पक्ष २५० कारकून वसत असावे (ही गोष्ट खरी आहे.) तेथे असा प्रकार घडल्यास कोणी तरी वरिष्ठ अधिकाऱ्याकडे चुगली करून तसें धाडस करणाऱ्यास आपल्या नोकरीला मुँकावे लागेल ही गोष्ट निर्विवाद आहे.

६. असें केल्यास त्याचा फरक व कचेरीतल्या इतर घडयाळांचा फरक दृष्टोपत्तीस आल्याशिवाय राहील काय ? आणि तसें साध्य आहे काय ?

(नाही.)

७. याविषयीं बारकाईने तपास करून त्या घडयाळाची कालपरिस्थिति कशी होती हैं प्रत्यक्ष विचारपूर्स करून व समजून घेऊन त्याविषयींची व इतर सर्व बाजूंची माहिती लेखकाळा ताबडतोब कळविण्याची तसदी घ्यावी ही नम्र विनंती.

आपला,

खार, ता. १०-७-३५

बाबा

ता. क.—कळविण्यास अत्यंत दिलगिरी वाटते कीं, ज्यांच्या अनुभवाची वरील हकीकत प्रसिद्ध करण्यात येत आहे. ते थोडयाच दिवसामागें निवर्तले असें आतांच समजले.

श्रीशंकर

श्री सचिच्चदानन्द सद्गुरु आधुनिक संतचूडामणि

श्रीसार्वबाबामहाराज, संस्थान शिरडी, ता०

कोपरगांव, जि० नगर यांच्या

शके १८५७ सोलवा श्रीरामनवमीचा अहवाल

चालू साळीं रामनवमीप्रीत्यर्थ आलेल्या जमेचा व झालेल्या खर्चाचा
तपशीलवार खडा पोटी आहे.

उत्सवास आरंभ चैत्र शुद्ध ८ शके १८५७ ता० ११४३५
रोजी होऊन चैत्र शुद्ध १२ ता० १५४३५ सोमवारीं गोपालकाळा होऊन
उत्सवाची समाप्ति झाली. उत्सवाचे सर्व कार्यक्रम पत्रिकेत छापिल्याप्रमाणे
निर्विघ्नपणे पार पडले.

उत्सवास नांदेड, मुखेड, गव्हाण, माझोड, कलमनुरी, पाथरी, सेलू,
मांजरम, उमरी, मुंबई, पुणे, अंधेरी, वांद्रा, खामगांव, पंढरपूर, नगर, गुंट-
कल, सांताकूळ, कुर्ला, ठाणे, कल्याण, खार, उमरावती, सोलापूर, वगैरे
बज्याच ठिकाणाहून लोक आले होते.

यात्रेचा बंदोबस्त मे. रा. मामलेदारसाहेब, कोपरगांव; व राहत्याचे
फौजदार व पोलिस यांच्या देखरेखीखाली उत्तम ठेवला गेला होता. त्यामुळे
चोरी मारामारी वगैरे कांहीं झाली नाही. पाणी पिण्याच्या विहिरींत व्हेकिस-
नेटर यांनी उत्सवाच्या आंदल्या दिवशीं येऊन पाणी शुद्ध होण्याचे औषध
टाकले होते. त्यामुळे सर्वांना स्वच्छ पाणी पिण्यास मिळाले. चालू साळीं शिडीं
येथे ग्रामपंचायत संस्था स्थापन झाल्यामुळे गांवची स्वच्छता चांगली होती.

या उत्सवांत पांच दिवस मिळून ४।५ हजार पान झाले असेल.
जिल्हाची, शिरा, लाडू अशीं पक्वान्ने केली होतीं. गांवच्या मुसलमान लोकांना
साखरभाताचे जेवण त्याखेरीज दिले गेले होते. श्रीहनुमानजयंतीचे दिवशी
महार, मांग, भिल्ह, वडार, चांभार वगैरे गरीब लोकांना गूळशिंग्याचे जेवण
दिले. पंगती वाढण्याचा बंदोबस्त श्री. दिगंबरराव नांदेडकर, भगवानराव

माश्नोठकर, बाळामहाराज, जगन्नाथराव मास्तर, गणपतराव मास्तर, नागोराव उंचेगांविकर, वासुदेवभटजी, भंडार कवठे, दत्तोपंत कस्तुरे, पुरंदरे वगैरे मंडळींनी उत्तम ठेवला होता. त्यामुळे अन्नाची नासधूस झाली नाहीं. मराठे लोकांच्या पंगतीचा बंदोबस्त वामन पाटील, बाबूराव नाना, लक्ष्मीबाई शिंदे यांनी चांगला ठेवला होता.

श्री. गोविंद वामन पानशोडीकर, चिनैया मुकावार, मारुति विरोशा पत्तेवार, वाबा रामचंद्र पत्तेवार, चिनैया तांबोळी, नागोबा वंजारी, बाबा रंगारी वगैरे मुखेडकर मंडळींनी पैशाचा व सामानाचा हिशोब योग्य ठेऊन पैचीही अपरातफर होऊं दिली नाही. पापालाल उमरीकर कलाल हा यंदा न आल्यामुळे शोभेच्या दारूचे रूपये ५० उत्सवाचे रकमेतून घावे लागले.

रामनवमीच्या दिवशीं शिर्डी गांवच्या लोकांनी श्रीसाईमहाराजांच्या समाधीस गंगोदकाच्या कावडी कोपरगांवाहून भरून आणून घातल्या. कावडी सुमारे शें-दीडशें होत्या; कावडीची संख्या गेल्या सालपेक्षां यंदा दुष्पट होती. कावडीचा सोहळा अपूर्व झाला, गांवांत कावडीच्या मिरवणुकीच्या वेळी लोकांनी आपआपल्या दारापुढे सडे, रांगोळ्या घातल्या होत्या व कावडीवर लोक गुलाल, लाहा, रेवड्या, दाणे असे आपापल्या ऐपती-प्रमाणे उधळीत होते. जो-तो मनुष्य असे म्हणत होता की, साईबाबा पुढच्या साळी आमचे गांवास पीकपाणी चांगले दे. म्हणजे कावडीचा उत्सव दरसाल वाढत्या प्रमाणांत करू. कावडीची मिरवणूक समाधिमंदिराच्या दाराशीं येतांच शिर्डी संस्थानचे ट्रस्टी श्री. बाळासाहेब देव यांनी श्रीगंगाबाईच्या कावडीची सशास्त्र पूजा केली. नंतर कावडींतील पाणी समाधीवर घालण्यांत आले. प्रत्येक कावडीवाल्यास उत्सवकमिटीतर्फे एकएक नारळ प्रसाद म्हणून देण्यांत आला.

रामनवमीच्या दिवशीं रात्रीं बारा वाजतां मुसलमान लोकांनी संदलची मिरवणूक काढून श्रीसाईमहाराजांच्या समाधीस संदल चढविले. तंटा वगैरे कांहीं झाला नाही. रात्री शोभेचे दारूकाम झाले. चालू साळी गांवास पीकपाणी कमी झाल्यामुळे गांवच्या लोकांची हंगाम्याकरितां वर्गणी जशी जमा-

वयास पाहिजे होती नशी जमली नाहीं. श्रीसाईंमहाराजांच्या पेटीन ८२ रुपये २ आणे आले ते व गांवांतील लोकांची दर्गणी मिळून हगामा साजरा झाला. कुस्त्यांचा बंदोबस्त तत्याजी गणपत पाटील कोते, बयाजी पाटील कोते, बयाजी पाटील, तुकाराम नाना वगैरे मंडळींनी चांगला ठेवळा होता. रामनवमीच्या दिवशीं दोन तक्तरात्र मिरवले. त्यांत एक शिरडीचा होता व एक नांदुरकीचा होता.

यात्रेकरितां हालवायाचीं, कासाराचीं, स्टेशनरी सामानाचीं, चहांकॉफीचीं, सोडालेमनचीं बरींच दुकानें आली होतीं. शिवाय एकदोन खेळही आले होते.

यंदाच्या उत्सवांत एक विशेष गोष्ट झाली ती अशी कीं, साकोरी येथील उपासनीबुवा यांना दरसाळ शिष्यशिष्यिणींसह उत्सवास येण्याबद्दल रीतीप्रमाणे आमंत्रण जात असते; पण ते कधींही उत्सवास आले नाहीत. चालू सालीं मात्र आपल्या कांहीं निवडक गणासह एकादशीच्या दिवशीं सायंकाळी आले. प्रथम ते दीक्षितांच्या वाड्यांत गेले. त्या ठिकाणीं माधवराव देशपांडे यांच्याबरोबर थोडे बोलून त्यांच्यासह श्रीसाईंमहाराजांचे समाधीपाशीं आले. या वेळीं श्री, बालासाहेब देव यांचे कीर्तन नुक्तेच संपले होते. मी मंदिरातच होतों, त्यांनी मला पाहून नमस्कार केला; मीही त्याना वारकरी पद्धतीप्रमाणे नमस्कार केला; व म्हटले कीं, मी दरसाळ आपणास येण्याबद्दल पत्र पाठवीत असतों, पण आपले येणे कधींच झाले नाहीं आणि या बारीला कां झाले? यावर उपासनी म्हणाले कीं, मी तुमचे कीर्तन कण्याकरितां मुद्दाम आले आहे. मी म्हटले कीं, माझे कीर्तन तुम्हाला पटणार नाही. तेव्हां ते म्हणाले “छे, छे, तुमचे कीर्तन मन्त्रा फार आवडते; थोडा वेळ कां होईना, पण कीर्तन कराच.” त्यानंतर मी कीर्तनास उभाराहिलो. श्रीएकनाथ चरित्रापैकी त्यांचा शिष्य महाद्या महार या भागावर कीर्तन करून उपासनीबुवांच्या त्यांच्या अश्लील, शास्त्रबाह्य व रिवाजाला विरुद्ध असलेल्या वर्तनाचा विषेध एका शास्त्रीबुवाची गोष्ट

दृष्टिदाखल घेऊन केला. माझ्या निपेधाची जाणीव त्यांना ते धूर्ते असल्याने सहजच झाली. पुढे कीर्तनाचा समारोप करतांना स्पष्टच सांगितले की आपण जर चांगले बागलां असतां, तर किती चांगले झाले असते? अजून तरी आपण आपल्या वर्तनांत फरक करा. लोकांनी निदा करण्यासारखे कांहीं एक ठेवू नका. पण हे माझे म्हणणे त्यांना पटलेले दिसले नाहीं. कीर्तन संपल्यावर पुन्हा मी त्यांच्या पायां पडले. हे माझे पाया पडणे त्या वेळी हजर असलेल्या कांहीं लोकांना पटले नाहीं, त्याला माझा नाइलाज आहे. कारण या रामनवमीच्या उत्सवाची जबाबदारी माझ्यावर असल्यामुळे लोकरिवाजाप्रमाणे मला आलेल्या पाहुण्याचे आदरातिथ्य करणे जखर असल्याने त्याप्रमाणे मी केले. उपासनीबुवा जातांना म्हणाले, ‘‘आतां साकोरीस येऊन असेंच कीर्तन करा; मला कीर्तन फार आवडते.’’ मी म्हटले, “१७ वर्षांपूर्वी आपल्या बोलावण्यावरून साकोरीस कीर्तनास आले होतो, तेव्हां (नहंगत मारीरीत न हारी नंगापण तमे ढोडोजी) (इनसान हो तुम प्यारे हैरान क्यो होते हो) अशी दोन पदे त्या वेळी कीर्तनांत म्हटलीं गेलीं, या दोन पदांनी आपला कोपाग्नि इतका भडकला की, आता याचा परिणाम काय होतो अशी लोकांना धास्ती पडली. पण शिर्डीचे शंभरसवाशे माणूस माझ्यावरोबर असल्यामुळे कांहीं एक न होतां मी सुखरूप परत आलो. तेव्हां आतां पुन्हा कशाला साकोरीला बोलावतां? आपले वर्तन चांगले सुधारा, मग मी आपोआपच साकोरीस येईन. तुमचा-आमचा तंटा थोडाच आहे! इतके बोलणे झाल्यावर उपासनीबुवा साकोरीस परत गेले. दुसऱ्या दिवशीं त्यांनी आपल्या कांहीं गणाकडून मला बोलावणे केले; पण त्या वेळीं गणांनासुद्धां मी तेंच उत्तर देऊन वाटेस लाविले. त्यानंतर माझ्याकडे कोणीही आले नाहीं.

उत्सवाच्या चिठ्या छापण्याचे व आमंत्रणपत्रिका पाठविण्याचे काम संस्थानचे ऑ. सेक्रेटरी श्री. सुंदरराव दीनानाथ नवळकर यांनी फार उत्तमं तज्ज्ञेने केले. त्याच्या कोणत्याही कामाची शिस्त फार चांगली असते. द्वादशीस श्रीगोपाळकाला होऊन उत्सव समाप्त झाला.

उत्सवांत श्री. बापूराव राघोजी बोरावके, व्हाइस प्रेसिडेंट लो. बौ.,
जि. नगर, यांनी आपल्या वार्गेतील चिकू, मुसंबी, संत्री वर्गैरे फळे उत्स-
वास आलेल्या सन्माननीय पाहुण्यांना देऊन आदरस्त्कार केला.

चालू सालीं उत्सवास खर्च बाराशेसत्याण्णव रुपये नऊ आणे
पूज्य पै (१२९७-९-०) झाला व जमा (१२१०-६-३)
बाराशें दहा रुपये सहा आणे तीन पै आली. यामुळे रामनवमीचे खाते
उघडतां येणे शक्य नाही. कसी पडलेली रक्कम ८७-२-९ मोंगला-
ईतील लोकांनी वर्गणी करून भरली. यंदाच्या सालीं मुंबईकडील वर्गणी
थोडीशी कमी आली.

येणेप्रमाणे हकीकत चरणी निवेदन केली आहे. या उत्सवांत
जातीने हजर राहून ज्यांनी अंगमेहनत केली, व ज्यांनी द्रव्यद्वारा साहाय्य
केलें त्यांचे व त्यांच्या मुलावांवाचे, आरोग्याचे, मानमरातवाचे समर्थनीं
कृपाकटाक्षाने अवलोकन करून रक्षण करावे. आम्हीं सर्व महाराजांचीं
अजाण लेंकरे आहोत. तेव्हां आमच्या हातून जाणून न जाणून अथवा
विकारवश होउन काहीं चुका झाल्या असतील, त्या अपराधाची व चुकांची
समर्थनीं माफी करावी. अशी सर्वांच्यातर्फे महाराजांच्या पायांपाशीं नम्र
विनंती करीत आहें. ती समर्थनी मान्य करून असेच सालोसाल या
दासाच्या हातून सेवा वेत जावी. सेवेशी श्रुत होय, हे विज्ञापना.

पुंडलीक वरदेहरी विठ्ठल । सीताकांत स्मरण जय जय राम ।

पार्वतीपते हरहर महादेव । श्रीसमर्थ रामदास ज्ञानेश्वर तुकाराम
महाराज कीं जय । श्रीसद्गुरु साईबाबा महाराज कीं जय ।

श्रीवामनशास्त्री महाराज कीं जय ।

सकल संतांचा चरणरज,

दासगण

श्रीशंकर

श्री सच्चिदानन्द सद्गुरु संतचूडामणि श्रीसाईबाबा

महाराज. संस्थान शिर्डी, तालुका कोपरगांव,

जिल्हा अहमदनगर यांच्या शके १८५७

सालच्या रामनवमीच्या उत्सवाचा

जमाखर्चाचा तपशीलवार खर्डा

जमा

खर्च

रु आ. पै.	रु. आ. पै.
४३-११-३ सालगुदस्त शिळक.	२९७-०-० रामचंद्र आनंदराव ऊर्फ कच्छ मारवाडी शिर्डी-
१००-०-० भास्कर रामचंद्र चांदोर, सिंधिल सर्जन, चांदा	सन्मानाबद्दल यादीबरहुकूम दिले ते.
५१-०-० श्रीमती गिरजाबाईसाहेब होळकर ऊर्फ बनसोडे	६०-०-० चैनैया मुक्कावार मुखेड. याने ४ डबे तूर मोंगलाईत खरेदी केले त्याबद्दल दिले ते.
४०-०-० भगवान्त तहशीलदार, गंगाखेड	१९-०-० चैनैया तांबोळी याने तूप डबा खरेदी केला त्याबद्दल दिले
२५-०-० भवानराव बनसोडे, इंदोर	१८-०-० चैनैया तांबोळी याने तूप डबा एक खरेदी केला त्या- बद्दल दिले ते
२५-०-० श्रीमंत सरकार नारायणराव बाबासाहेब इचलकरंजीकर, तुपाचा डबा एक	२५-०-० तूप डबा एक इचलकरंजी- करांली दिला तो खर्च
१५-०-० धोंडो दत्तात्रेय वकील, नांदेड	५०-०-० हुसेन उस्मान दास्तवाला, आकोलकर यास शोभेची दारू सोडण्याबद्दल (खर्च) दिले ते
१५-०-० रंगनाथराव दादासाहेब वरुड- कर वकील, इंगोली	७४-०-० गोविंद काशीनां प करंबेळकर वगैरे आचारी ४ यांना
२१-०-० राजासाहेब माझोडकर देशमुख, ता० इंगोली	
२०-०-० बकटलाल मारवाडी, उमरी	
१५-०-० बाबा रंगारी, उंबरी	
१३-०-० नारायण रंगारी, उंबरी	

जमा

रु. आ. पै.

३८३-११-३

- ११—०—० वामन कृष्ण औरंगाबादकर
 ११—०—० जगन्नाथराव मुद्ररेस, मदरेस
 फोकानिया, जि० बिड
 ११—०—० सौ. सुंदराबाई, अंधेरी
 ११—०—० सौ. शांताबाई खंडेराव
 नवलकर, अंधेरी
 ११—०—० राधाबाई बाळकृष्ण पाटील
 ११—०—० गोविंद वामन पानसेवाडीकर,
 मुखेड
 ११—०—० चैनैया मुक्कावार, मुखेड
 ११—०—० बाबा रामचंद्र पत्तेवार, मुखेड
 ११—०—० माहति वीरेशा पत्तेवार, „
 ११—०—० रामकृष्ण गंगाराम चौधरी
 ११—०—० लक्ष्मीबाई जोगळेकर, पुणे
 ११—०—० नागोबा वंजारी, उंबरी
 १०—०—० नरसंगा रंगारी, „
 १०—०—० माधव विष्णु करमरकर, दौँड
 १०—०—० श्रीमती शकुंतलाबाईसाहेब
 बुळे, इंदूर
 १०—०—० काशीबाई कानिटकर
 १०—०—० दत्तात्रेय रामचंद्र डोंगरे व
 केशवराव सरंबेकर, अकोला
 १०—०—० बाळकृष्ण कृष्णाजी पाटील
 १०—०—० लक्ष्मीबाई, सुपरिटेन्डेन्ट,
 अनाथ बालिकाश्रम, दादर
 १०—०—० अंबाबाई जबदे, हैद्राबाद
 १२—०—० बाबा कासार रासने, तांद-
 लाचे. पोते एक दिले ते जमा

खर्च

रु. आ. पै.

५४३-०-०

- ५०—०-० स्वैपाकाबद्दल
 २४—०-० जाणेयेणेबद्दल
 ७४—०-०
- १८—०-० हुसेन सैदूभाई बाजेवाला
 यास बाजाबद्दल दिले
 २—०-० महमद सैदूभाई ताशेवाला
 यास ताशाबद्दल दिले ते
 १—०-० बाजावाला व ताशावाला यास
 गाडीभाडे दिले ते
- १२—०-० बाबा कासार रासने यांते
 तांदळाचे पोते दिले ते खर्च
 १५—०-० विठोवा भाऊ सुतार शिर्डीकर
 यांना ५ दिवसांच्या सरपणा-
 बद्दल दिले ते
- १७—०-० बाबा धर्माधिकारी यांस
 दिले ते
- १०—०-० अध्यात्मरामा-
 यणाबद्दल
- ५—०-० उपरण्याचे पान,
 नागपुरी
- २—०-० गाडीभाडे मिळून
 १७-०-०
- ११—०-० वासुदेव भंडार कवठे पंढरपूर
 यांस
- ५-०-० पवमान रुद्रा-
 भिषेकाबद्दल
- ४-०-० गाडीभाडे
- २-०-० उपरण्याचे पान
- ११-०-०

जमा

रु. आ. पै	
६०७-११-३	
७—०—० किसनराव माधवराव, पेट-	१८—५—९ बाळा पिलाजी गुरव यांस दिले
शिवणे, जि० नांदेड	६—५—० संस्थानाकडील व
६—६—९ गोपाळराव तळवळकर, उम-	१२—०—९ अवांतर पावती-
रावती	बरहुकूम
५—०—० डॉ. धीनाथ सीतानाथ, मुंबई	<hr/>
५—०—० रावबहादूर गजाननराव कोठारे	१८—५—९
खामगांव	५—५—० श्रीसाईमहाराजांच्या पादकांस
५—०—० वामनराव पाटील, उमरावती	ब्राह्मणद्वारा रुद्राभिषेक झाला
५—०—० बळवंत हरि	त्याबद्दल हस्ते देव मामलेदार
५—०—० वसंतराव नारायण गोरक्षकर	<hr/>
५—०—० रामचंद्र सीताराम देव, अंधेरी	४—०—० तिखट
५—०—० अर्जुन भिमाजी सावंत,	२—०—० चंद्रभागाबाईनीं
भुसावळ	दिलें
५—०—० हरिश्वंद्र रामजी भिस्तरी,	<hr/>
अंधेरी	२—०—० खरेदी केले
५—०—० सरस्वतीबाई गंगाराम पाटील	<hr/>
५—०—० लक्ष्मीबाई मुकुंदराव पाटील	४—०—०
५—०—० रघुनाथ बळवंत अळेकर,	गूळ ढेपा २ बापूराव यांनी
कारकून, शिवाजीराव हाय-	दिलेल्या
स्कूल, इंदूर	<hr/>
५—०—० बापूराव तांबोळकर, सदूरु	१—४—० गळ ढेप १ लहान गांधीनीं
स्टोअर, पंढरपूर	दिलेले केशर खर्च
५—०—० रामराव हुंडेकरी, नांदेड	<hr/>
९—०—० चैया तांबोळी मुखेड	५—०—० साईमहाराजांची रोजची
४—५—० शेषाबाई ऊर्फ जनाबाई	दक्षणा हस्ते नाना पुजारी
कोऱोपंत पोस्टमास्तर, शेलू	<hr/>
जि० परभणी	२८—०—० गांवांतील मुसलमान लोकांस

खर्च

रु. आ. पै	
६९९-०-०	
१८—५—९ बाळा पिलाजी गुरव यांस दिले	
६—५—० संस्थानाकडील व	
१२—०—९ अवांतर पावती-	
बरहुकूम	<hr/>
१८—५—९	
५—५—० श्रीसाईमहाराजांच्या पादकांस	
ब्राह्मणद्वारा रुद्राभिषेक झाला	
त्याबद्दल हस्ते देव मामलेदार	
<hr/>	
४—०—० तिखट	
२—०—० चंद्रभागाबाईनीं	
दिलें	
<hr/>	
२—०—० खरेदी केले	
<hr/>	
४—०—०	
६—०—० गूळ ढेपा २ बापूराव यांनी	
दिलेल्या	
<hr/>	
१—४—० गळ ढेप १ लहान गांधीनीं	
दिलेली.	
<hr/>	
१—४—० दातार वकील ठाणे यांनी	
दिलेले केशर खर्च	
<hr/>	
५—०—० साईमहाराजांची रोजची	
दक्षणा हस्ते नाना पुजारी	
<hr/>	
२८—०—० गांवांतील मुसलमान लोकांस	
सारभाताचे जेवण दिले.	
<hr/>	
२५—०—० सामानाबद्दल	
<hr/>	
३—०—० किरकोळ	
<hr/>	
२८—०—०	
२३—०—० महार, मांग, भिल, वडारी,	
चांभार यांना जेवण दिले	
त्यास खर्च	
<hr/>	
७१०-१४-९	

जमा

रु. आ. पै

६९९-२-०

३—०—० बापूराव जोशी ऑडिटर,
बी. एल. रेल्वे, कुरुवाडी

३—०—० वामनराव कान्तिकर, नगर

३—२—० दादाजी गोपीनाथ, दादर

२—०—० भगवानराव मांजरभकर;
नांदेड२—०—० रामचंद्र श्यंबक सॉलिसिटर,
ठाणे२—०—० नागोराव उंचेगांवकर,
जिं नांदेड२—०—० बबनसिंगलाला, मुखेड़,
जिं नांदेड३—४—० गोपाळ भास्कर दातार-ठाणे
२—०—० नगदी

१—४—० केशर

३—४—०

२—०—० निवृत्ति हणमंता गोंदकर,
शिर्डी

२—८—० रघुवीर भास्कर पुरंदरे, वांदरा

१—०—० श्यंबक लक्ष्मण ओक

१—४—० भिमाजी नाशीककर

१—४—० सीताबाई पाटणकर, नाशीक

१—०—० पार्वतीबाई कुलकर्णी, पुणतवे

१—०—० नाथा रामा रेवणकर, मुखेड़,
जिं नांदेड१—०—० विठ्ठल पांडुरंग जिल्हेवार,
नांदेड

७३०-८-०

रु. आ. पै

७१०-१४-९

२१—०—० सामानाबहूल
२—०—० किरकोळ

२३—०—०

९—८—० उद्धव गोविंद लेमे व नाना
चोपदार या उभयतांनी पाणी
भरलें तें व स्वैपाकास मदत
केली त्यास

७—०—० उद्धव

२—८—० नाना

९—८—०

९—०—० पंढरपूरकर कोमटीणबाई हिंने
नातीच्या नवसाबहूल रेशमी
कलपास कापड आणिले तें
खर्च.३—८—० कलफाचे अस्तर व शिलाई
दिली.२१—१०—० रामनवमी व एकादशीचे
दिवशीं उपास असणाऱ्या
माणसास खरबुजे, टरबुजे,
केळे, बरफी, शेंगदाणे, साबू-
दाणा वगैरे२४—६—० तांदळाचे पोतें २ खरेदी केले
त्याबहूल हस्ते चैनैया तांबोळी

१४—०—० ५ दिवसांची भोजन दक्षिण

३६—१४—९ ५ दिवसांत दूध, चहा,
चिवडा, लाडू-हस्ते राधाबाई,५—७—० मळ्याकरिकां दहीं घेतलें हस्ते
चैनैया तांबोळी

८३५-४-६

जमा

रु. आ. पै	
७३०-८-०	
१—०—० फकीरा पाटील रासे,	
जि० यवतमाळ	
१—०—० आनंदराव परशराम डोळस,	
कांदेवाडी	
१—०—० सौ. चंपाबाई	
०—८—० बाळकृष्ण बापूजी	
१—०—० श्रीधर नारायण खारकर	
१—०—० गंजानन गोविंद दाभोळकर	
१—०—० वसंत गंजानन दाभोळकर	
१—०—० उमाबाई पुरुषोत्तम वाघ	
१—०—० विनायक शंकर गिरधर,	
अंधेरी	
१—०—० वासुदेवशास्त्री सिन्हरकर	
१—०—० अनंत तुकाराम लोटबजार,	
ठाणे	
१—०—० विश्वनाथ कृष्णाजी सोनवणे,	
ठाणे	
१—०—० अच्युतराव जोगळेकर	
स्टे. मा. "	
१—०—० शंकर बाळकृष्ण कारखानीस,	
वकील, ठाणे	
१—०—० सरस्वतीबाई गणपतराव	
पाठक	
१—०—० गोपाळ भास्कर दातार, ठाणे	
१—०—० वामन नरहर सईकर, वकील,	
ठाणे	
१—०—० सौ० रमाबाई नरहर येरवडे-	
कर, ठाणे	

खर्च

रु. आ. पै	
८३५-४-६	
७—०—० श्रीवासुदेवशास्त्री सिन्हरकर	
३—०—० संभावना	
४—०—० उपरप्याचे पान	
—	
७—०—०	
१७—२—६ अंधळे, पांगळे व गरीब दै	
लोकांना कापड, उपरणे, खण	
देण्यास घेतले ते हस्ते अमो-	
लक राजरूप मारवाडी-यादी-	
बरेहुकूम	
५—०—० व्यंकू शिंपी यास १८ सदरे	
शिवले त्याबद्दल शिलाई दिली.	
२४—८—० मोंगलाईतील लोकांस राम-	
नवमीचा प्रसाद पाठविला	
तो खर्च	
३७—०—० हलीं रुपये त्याचे सुरती केले	
त्याबद्दल बद्दा खातें दरशेकडा	
१५ रु० प्रमाणे.	
२५—०—० श्रीसदूरु साईमहाराज हे गोर-	
गरिबांस फुकैट औषध देत	
अंसेत. त्यांना औषधाची	
चौंगली माहिती होती व	
त्यांच्या स्तुल्य गुणांचे स्मारक	
म्हणून आयुर्वेद-विद्यालय पुणे	
येथील होतंकरू वै हुषार	
विद्यार्थ्यांस सोईबाबा स्कॉलर-	
शिंपै १ वैर्षीपैयंत दरमहा २	
प्रमाणे दिली ती हस्ते पुरुषो-	
त्तम गणेश नानल वैद्य यांकडे	
पाठविली ती	

जमा

रु. आ. पै.
७४८-०-०
१—०-० नामा गोंदकर, शिर्डी
१—४-० माधवराव विठूजी सातपुते,
दादर
१—०-० गरुडावाई येवले
१—४-० सोनूबाई गणपतराव पवार,
अंधेरी
१—४-० लक्ष्मण जयराम, अंधेरी
४—०-० सौ. लक्ष्मीबाई गोविंदराव
गाडगीळ, पुणे
१—४-० लीलावतीबाई, अंधेरी
०—८-० अंधेरीकर
१—०-० विष्णु महादेव पेणसे
पोस्टमास्तर, येवले
१—०-० शिवराम वासुदेव गोखले,
तारमास्तर, येवले
१—०-० वासुदेव भंडार कवठे, पंढरपूर
१—४-० बाळकृष्ण वामन वैद्य
१—०-० आपणोजी पाटील मातुल-
ठणकर
३—०-० बापुराव राघोजी बोरावके
गुळाच्या ढेपी दोन
१—०-० गांधी. लहान ढेप गुळाची
३—०-० चंद्रभागाबाई
२—०-० तिखट
१—०-० नगद
९—०-० पंढरपूरकर कोमटीणवाई हिने
नातीच्या नवसास रेशमी
कापड दिले ते

खर्च

रु. आ. पै
९५०-९५-०
११—०-० मोंगलाईतील लोकांस नांदेड
हून आमंत्रणपत्रिका पाठ-४
विल्या तो खर्च हस्ते दास ग
६३—०-० संस्थानांतील मंडळीस रेशमी
उपकरणी वाटली तीं.
नाना पुजारी, बाबा शिंपी,
नाना चोपदार, मार्तड भगत,
बाप्पाजी लक्ष्मण, नारायण
शेळके, रंगनाथ गुरव, राम
शिंदे, रावजी तेली, माधव
फसले, अण्णा, शिर्डीचा
ताशेवाला, रामगीर बुवा,
बाला गुरव ४ पाठस्थ, २
गवई पुण्याचे
२३-१४-६ शिर्डी येथील, अंधले, पांगळे,
गरीब, अनाथ शाळेतील
विद्यार्थी. यांना अबदूल करीम
यास ८ वार कापड, व परिट,
कुंभार, न्हावी, कोळी, यांस
देण्यासाठीं कापड घेतले हस्ते
राजरूप मारवाडी
८-११-० जब्हारमल मारवाडी याज-
कडून किरकोळ सामान
आणिले त्याबद्दल.
८२-२-० कुस्त्याच्या हंगामाकरिता
दिले; हस्ते तात्या गणपत
पाटील, शिर्डी
४०-०-० किरकोळ पावतीचा खर्च
गडी मजूरणी, मजूर, गडी
भाडे वगरै,

जमा

रु. आ. पै.

७८३-१२-०

५—०—० बाळा महाराज, रवामगांव

२—४—० विनायक आप्पाजी वैद्य

१—४—० साईनाथ विनायक वैद्य

५—०—० श्रीकृष्ण पुरुषोत्तम पाटील,
अंधेरी.

२—०—० रघुनाथ त्र्यंबक गिरधर

१—४—० शंकर नाना पाटील

११—०—० वापूराव राघोजी बोरावके
व्हा. प्रे. डि० लो. बोर्ड नगर

६३—०—० मोंगलाईतील लोकांकडून
व दासगणू महाराजांकडून
रेशमी उपरण्याच्या जोड्या
आल्या त्या जमा

६७—७—० बाबासाहेब तर्खड यांचे
मार्फत आलेली जमा.

५—०—० यशवंत जना-
र्दन गाळवण-
कर, वांद्रे.

४—४—० आनंदराव पर-
शराम डोळस,
कांदेवाडी

१—०—० चिंतामण परश-
राम भिडे, पुणे

२—०—० बाळकृष्ण
माधवराव,
मानकर वांद्रे

२—०—० सोनाबाई जय-
कर

खर्च

रु. आ. पै

११७९-१०-६

५८—१—० सुंदरराव दिनानाथ नवलकर
यांचे हस्ते खर्च झाला तो,
कब्हर पत्रिका छपाई
टपालखर्च

५९—१३—६ बाळा पिलाजी गुरव यांचे
मार्फत भक्तमंडळीस राम-
नवमीचा प्रसाद रवाना झाला
त्याबद्दल खर्च

१२९७-९-० एकंदर खर्च

बाराशें सत्याण्णव हृपये नऊ
आणे शून्य पै एकंदर खर्च

१३—७—० श्रीशिलक श्रीरामनवमी
उत्सवखात्यांत जमा

१३११-०-०

जमा

रु. आ. पै

९४९-१५-०

३—०—० मोरेश्वरं नारा-
यण सावे, मुंबई

५—०—० कैशवं गणेश
आजरेकर,
बेळगांव

१०—०—० दाजी विहळ-
साँवारे, पाले

१०—०—० डॉ. केसरीनाथ
वासुदेव सावे,
मुंबई

१—०—० ना. वा. राणे,
उंबरगांव

६—१०—० श्रीराम नील-
कंठ चौबळ,
खार

१—०—० घनद्याम शिव-
राम पोतदार,
शीव

१—४—० छगनलाल
कृष्णराव मुकुटे,
मुंबई

१—४—० प्रभाकर नारा-
यण पाटणकर

१—४—० दत्तात्रेय नारा-
यण पाटणकर,
वांद्रे

२—०—० गंगाधर नारा-
यण चौबळ,
वांद्रे

जमा

ह. आ. पै

९४१-१५-०

- ५—०—० आत्माराम
लाडोबा आरो-
ळकर, गुंटकलू
०—५—० अर्जुन बाळा,
केळवे
१—०—० बालाराम विश्वे-
श्वर आचार्य,
केळवे.
२—०—० वासुदेव सीता-
राम सामंत,
धुरीवाड
१—४—० सदानंद भास्कर
कुडाळकर, वांद्रे
१—४—० पांडुरंग शिव-
राम कोळवे,
गांवदेवी.

६७-७-०

५३-१३-३ सुंदरराव दिनानाथ नवलकर
यांचे मार्फत रक्कम आली
ती जमा.

- ०—४—० गणेश शिव-
राम कारखा-
नीस, वांद्रे
०—४—० गोविंद शिव-
राम कारखा-
नीस, वांद्रे
१—४—० चिंतामण राम-
नाथ सांतघरे

जमा

रु. आ. पै

१९५-१२-३

१—४-० सूर्यकांत राम-
नाथ सातघरे

२—०-० मधुसूदन
धोडौजी कांबळी,
मुंबई

११—०-० शासराव भास्कर
कंटक, मुंबई

१—४-० सुंदरराव दिना-
नाथ नवलकर,
मुंबई

१—४-० सौ. शांताबाई
सुंदरराव नवल-
कर, मुंबई

१—०-० गोवर्धन माधव-
राव विजयकर,
मुंबई

०—४-३ दत्तात्रेय महा-
देव कुलकणी,
मालाड

१—०-० सरस्वतीबाई,
मुंबई

१—०-० गंगाबाई माध-
वराव विजय-
कर, मुंबई

२—०-० विष्णु बळवंत
पितळे, पाले

१—०-० के. आर.
आंजलैकर,
मुंबई

जमा

ह. आ. पै

१९५-१२-३

- १—४—० के. ए. पत्की,
सांताकूळ
- १—०—० गोविंद श्रीधर
खारकर, ठाणे
- १—०—० श्रीधर नारायण
खारकर
- १—०—० वासुदेव पुत-
लाजी, ठाणे
- ५—०—० श्रीकृष्ण गोविंद
दिघे
- २—०—० सीताराम विश्व-
नाथ तोडेकर
- ५—५—० नारायण पांडु-
रंग गुरुजी,
बडोदे
- २—०—० के. ए. बेदे,
कर्जत
- ५—०—० सौ. सुंदराबाई
पाटणकर
- ३—०—० जनार्दन राम-
चंद्र दलवी,
वसई
- ४—१४—० महादेव गंगा-
धर कोराने,
दिल्लीमोरा
- २—०—० मिसेस सोराबाई
ईरेशा ड्रायव्हर,
मुंबई

जमा

रु. आ. पै

२—०—० जहांगीर रस्तु-
मजी दलाल

१—०—० रामकृष्ण नाना
वगळ

५३-१३-०

५२-१२-० सुंदरराव दिनानाथ नवलकर
यांचे मार्फत आले ते जमा.

१—०—० सीताबाई राम-
कृष्ण वगळ, मुंबई

१—०—० खंडेराव दिनानाथ
वखारकर, मुंबई

७—०—० पिरुबाई रामराव
कोठारे, मुंबई

१—४—० दत्तात्रेय आनंद-
राव पितळे, मुंबई

३—०—० सरदार एम्. सी.
मुदलीयर, पुणे

१—०—० एम्. जी. घे,
इन्दोर

१—०—० उमाबाई गंगाधर
सामंत, भायंदर

५—०—० दत्तात्रेय विड्ल
पाटणकर कल्याण

१-१०-० शांताराम बळवंत
नाचणे, कुर्ली

१-१०-० पांडुरंग विड्ल
१—४—० गंगाधर मोरेश्वर
सुगवेकर

जमा

ह. आ. पै

१०४८-८-३

१—४—० सावळाराम आत्मा-
राम शिरोडकर

१—०—० वासुदेब सावळा-
राम शिरोडकर

०—४—० दत्तात्रेय सखाराम
दीक्षित, वांद्रे

०—४—० आर. डी. मथुरे

१—०—० आनंदराव गण-
पतराव तळपदे, वांद्रे

१—०—० बाबाजी आनंदराव
मोहिते, पालघर

१—०—० रघुनाथ दत्तराम
रेगे, कुडाळ

५—०—० आनंदराव मधु-
सूदन पौडवळ,
मुंबई

२—०—० कु. मालितीबाई
आर. चोणकर, मुंबई

२—८—० रामचंद्र श्रीपाद
कुर्तडकर, दादर.

१—४—० बाळकृष्ण केरोदा
नाईक, मुंबई

१—४—० चंपूबाई आनंद-
राव घराधर

२—०—० कु० शांताबाई
ब्रह्मांडकर.

१—४—० वेणूबाई अर्जिकग्र

५—०—० गोविंदराव हरि-
शंद जोशी

जमा

रु. आ. पै

१०४८-८-३

२—०—० गणपतलाल हिंमत

लाल भट

५७-८-० सुंदरराव दिनानाथ नवलकर
हस्ते.२-०-० पुंजाबाई मोहनलाल
शहा, मुंबई२-०-० के. वायू. प्रधान,
विरभगांव

०-८-० दुर्गाबाई काकतकर

०-४-० अहित्याबाई कुलकर्णी

०-४-० भागीरथीबाई नवाथे,
पुणे०-४-० विनायक दाजी
भावे१-०-० मधुसूदन विनायक
भावे१-०-० मथुराबाई गोळे,
जळगांव१-०-० काशीराम भागूजी
परीट, ठाणे१-०-० महादेव विष्णु
चौबल१-०-० विश्वनाथ नारायण
खारकर१-४-० गणपतराव मोरेश्वर
कोठारे, मुंबई

१-४-० अनंत मंगेश पाटकर

१-४-० शांतराम महादेव
हळखणेकर

जमा

ह. आ. पै

११०६-०-३

- १—०—० हरि कृष्ण करंदी-
कर, वेलापूर
२—०—० सौ. सरस्वतीबाई
कोठारे, मवाळहेर
१—४—० दत्तात्रेय राजाराम
राणे
१०—०—० रामचंद्र बळवंत भाटे
२—०—० लक्ष्मीबाई चोळकर
५—०—० सौ. खाशीबाई
ताठ पुर्णे
५—४—० जी.एन्. दाभोळकर
१—४—० जी. व्ही. मोडक,
कल्याण
१—४—० एच.टी. गोडबोले,
कल्याण
१—४—० आर. के. राव
२—०—० सौ. सुशीलाबाई
प्रधान, व्यास
५—०—० एस. जी. नाडकर
५—४—० भाऊ आप्पाजी वैद्य
१—०—० ना. व. टिपणीस,
खामगांव.
४५—०—० सुंदरराव दिनानाथ नवलकर
यांचे मार्फत आली ती जमा
२—०—० परुषोत्तम गोपाळ
घडयाळजी, मुंबई
१—०—० त्रिवेणीबाई कन्हैया

श्रीसाईलीला

जमा

रु. आ. पै.

१९५९-०-३

- १-४-० कु. सोनाबाई
शामराव धुरंधर
- ०-८-० सरस्वतीबाई आय.
- सी. गणपती
- २-०-० लक्ष्मीबाई गोरक्ष-
कर, सांताकुङ्ज.
- १-४-० ताराबाई नां०
गोरक्षकर, सांताकुङ्ज
- १-४-० वसंतराव नारायण
गोरक्षकर, सांताकुङ्ज
- १-४-० सुशीलाबाई वसंत-
राव गोरक्षकर,
सांताकुङ्ज
- १-४-० सीमंतिनी (डॉली)
- १-४-० सदाशिव
- १-४-० रामराव दिनानाथ
मदन
- १-४-० नादीरशहा मेहेर-
वानजी, दादर
- १-४-० दोराबजी ताडी-
वाला, मुंबई
- ५-०-० माणकशहा लिमजी-
भाई, मुंबई
- ५-०-० गजानन व्यंचक
कर्पिक, कल्याण
- १-०-० मनोरमाबाई वैद्य
- १-०-० शांताबाई राजे
- १-०-० द्वारकाबाई वासुदेव
तळपदे

जमा

ह. आ. पै

१९५१-०-३

- १-४-० यशवंतराव विठोबा
देसाई
- ५-१-० गोविंद विनायक
वाड, भुसावळ
- २-०-० सौ. जानकीबाई
गोविंदराव वाड
- १-०-० श्रीपाद गंगाधर
गायधने
- १-४-० विश्वनाथ कृष्णाजी
भीसके
- १-४-० ना. रा. खेडकर,
म्हालहेर
- १-०-० ब्ही. के. संत,
जिरापूर
- १-४-० कु. साईप्रभा मोरे-
श्वर प्रधान
- १-४-० साईप्रसाद
मोरेश्वर प्रधान

४५-०-०

- ७-४-० सुंदरराव दिनानाथ नवलकर
चांचे हस्ते
- १-४-० कु. साईचितामणि
मोरेश्वर प्रधान
- १-४-० अमीन गजानन
कोठारे
- १-४-० नबीबाई गजानन
कोठारे

जमा

रु. आ. पै.

११५६-४-३

१—०—० सुधीर विनायक
कीर्तिकर

१—४—० आनंदराव भास्कर
गडकरी, गोवा

१—४—० विनायक बाबाजी
मानकर, मुंबई
७—४—०

८२—२—० श्रीसाईबाबांच्या पेटीत
निघाले ते जमा
एकंदर जमा

रु. आ. पै.

१२४०-६-३ एकंदर जमा

८७४-८-० दासगणू मार्फत
२१६-५-३ सुंदरराव नवल-
कर यांचे मार्फत
१३८-०-९ बाबासाहेब तख्डे
यांचे मार्फत
८२-२-० बाबांची पेटी

१३११-०-०

तेराशे अकरा रुपये शून्य
आणे शून्य पै.
एकंदर जमा.

चुकीची दुरुस्तीः वरील श्रीरामनवमीच्या वृत्तांतांत पान १६ वर कमी
पडलेली रकम रु. ८७-२-९ भरली असें नसून शिळ्क श्रीरामनवमी उत्सवखात्यांत
रु. १३-७-० जमा केले. जमा रु. १२१०-६-३ न होता जमा रु. १३११-०-०
जमा झाले, असें वाचावे.

श्रीदत्तचित्सार्वसद्गुरुभ्योन्नमः

श्रीसार्वलाला संपादक महाशय यांस सप्रेम कृतानेक शि. सा. न. वि. वि. खालील मजकुरास आपल्या श्रीसार्वलाला मासिकांत कृपेने प्रसिद्धि द्यावी अशी सविनय विज्ञप्ति आहे.

आमचा श्री गिरिनार

अथवा

श्री गिरिनारायण क्षेत्रप्रवास

श्रीसार्वदत्त परमात्मा आपल्या विशद, विमल, विशुद्ध हृदयांत निरंतर वास करीत असतांना, तो निस्सीम, नितांत, निर्मल प्रेमाने वश होत असतांना, तो मुलभ्य, सुगम, सुखद, कर्मप्रधान भक्तिमार्गाने भेटत असतांना व निर्ब्याज, निष्कलंक व निःशंक श्रद्धायुक्त आचरणाने प्राप्त होत असतांना, तो कठीण, भयंकर, कष्टप्रद ठिकाणी राहतो, क्लेश, दुःख, तापजनक साधनांनी वश होतो, प्रचंड, भीषण, अत्युग्र हठयोगादि ज्ञानमार्गांनी भेटतो, व कठोर, दारुण, परुषतम, लोहपिष्ठाशनादि उपायांनी साध्य होतो, अशा भोव्याभावडया श्रद्धेने व भावनेने प्रेरित होऊन असंख्य भक्तजन, स्फटिकप्रभ वर्फांच्छादित निर्जन, निविड कांतारविभूषित हिमाचलादि गिरिराजांच्या उच्चतम शिखरस्थित श्री बदरिकेदार, श्री बद्रीनारायण, श्री पशुपतीश्वर, श्री मल्लिकार्जुनादि विश्ववंद्य देवांच्या यात्रेस जातात. या भावनेस व श्रद्धेस आम्ही तरी अपवाद कोठून असणार ! श्री गिरनार हें वरील स्थानाप्रमाणेच जाण्यास दुःखतर व दुर्गम आहे.

नटश्रेष्ठ श्रीसार्वदत्तप्रभु अखिल विश्वांत निरनिराळ्या दिव्य स्थानांनी निरनिराळ्या पवित्र स्वरूपांत नटले आहेत. गिरनारवर श्री. सार्व परमात्मा, श्री. गुरुदत्तात्रेय या पुण्य व पूज्य नांवाने वास्तव्य करितात, व ज्या

ठिकार्णि कोटी भक्तजन अहोरात्र लोटांगण घालतात, त्या श्री साईदतगुरु-चरणी आपणही एकवार लोटांगण घालावें अशा त्यांच्याच उदीपित प्रेरणेने आम्हीं गिरनारला जाण्याचा निश्चय केला.

आम्ही ता. २७-२-३५ रोजीं रात्री मुंबई-वडोदा रेल्वेचे स्टेशन मुंबई सेंट्रल्हून ९-३० वाजतां काठियावाड एक्स्प्रेस गाडीने निघालो. मी, माझे कुटुंब सौ. जानकीबाई, वडील भगिनी आऊताई, व मथुताई, कल्याणचे डॉक्टर हरि पांडुरंग ऊर्फ भाऊसाहेब ढवळे, त्यांचे कुटुंब सौ. इंदिराबाई, धाकटे चिरंजीव दत्तात्रय, त्यांच्या कनिष्ठ भगिनी सौ. मैनाताई व त्यांचे धाकटे चिरंजीव श्रीनिवास अशी आम्ही एकंदर लहानमोठी ९ मंडवी होतो. आम्ही दुसऱ्या दिवशीं ता. २८-२-३५ रोजीं सकाळी ९ वाजतां विरमगांव स्टेशनवर उतरलो. येथे गाडी बदलावी लागते. येथून पुढे छोटी रेल्वे लागते. आम्ही ज्या प्लॅटफॉर्मवर उतरलो, त्याच प्लॅटफॉर्मवर दुसऱ्या बाजूला समोरच ही छोटी गाडी उभी असते. ती अर्ध्या तासाने म्हणजे ९-३० वाजतां लागलीच निघते. येथे स्टेशनवर व छोटया गाडीत जेवणाची व फराक्याची सोय असते.

आम्ही नंतर छोटया गाडीत बसून दुपारी ४ वाजतां राजकोटला पोहोंचलो. राजकोटला तीन स्टेशने आहेत. राजकोट, सिटी राजकोट जंक्शन व राजकोट टाउन. आम्हास रावसाहेब नरहर रामचंद्र ऊर्फ डॉक्टर वाटे असिस्टंट सर्जन, सिविल हॉस्पिटल राजकोट, यांच्या घरीं उत्तरावयाचे होते व त्यांचे घर राजकोट जंक्शनपासून अवघे ४-५ मिनिटांच्या रस्यावर असऱ्यामुळे आम्ही राजकोट जंक्शन स्टेशनवर उतरलो.

रावसाहेब घाटे हे माझ्या कुटुंबाचे सख्खे मावसबंधु. स्टेशनवर तांगे व वैलगाडया मिळतात. चार आण्यांपासून लांबीच्या मानाप्रमाणे भाडे घेतात. सामानाकरितां मजूरही मिळतात.

आम्हाला मुंबई सेंट्रल्पासून राजकोटपर्यंत प्रत्येकीं रेल्वेभाडे ८ रुपये १५ आणे पडले.

शिवरात्रीला गिरिनारायणाच्या दर्शनाचें अत्यंत पुण्य आहे असें आम्हास पूर्वीच कळलें असल्यामुळे आम्हीं त्या बेतानेंच राजकोटला गेलों व माझी मुळगी चि. जानकीबाई जटार, एल. सी. पी. एस्., लेडी डॉक्टर चि. सौ. कमलाबाई व कुमारी चि. मीनाक्षी अशी मंडळी, श्री. आण्णासाहेब माणके गार्डन सुपरिंटेंडेंट, त्यांचें कुटुंब, जामनगर जेलर साहेबांचें कुटुंब व त्यांची कन्या, यांसह त्याच दिवशीं म्हणजे ता. २८ रोजीं सायंकाळीं त्याच यात्रेकरितां राजकोटास पूर्वसंकेतानुसूम रावसाहेब घाटे यांच्या घरीं आली. रात्रीच्या १२ च्या गाडीने निघून सकाळीं जुनागडास जावयाचें व ता. २-३-३५ रोजीं शिवरात्रीच्या दिवशीं पहाटे गिरनार चढावयास लागावयाचें असें ठरलें होतें.

परंतु मनुष्य विचार करतो एक व देव घडवितो दुसरेंच, अशी जी आपन्यांत म्हण आहे तसेच झालें. ता. २८ रोजीं सकाळींच गाडींत डॉक्टर ढवले यांचें कुटुंब अस्पर्श झालें. त्यामुळे आम्हास रावसाहेब घाटे यांच्या घरीं त्यांचा यथेच्छ पाहुणचार ४ दिवस घेणे भाग पडलें. माझे सूनबाईची विटाळसेपणाची अगदीं घटका घातली असल्यामुळे तिला चार दिवस आमचेबरोबर थांवतां येईना. आमच्या लेडी डॉक्टरांची रजा ४च दिवसांची असल्यामुळे त्यांनाही आमच्याबरोबर येण्याचे मनांत असून थांवतां येईना. या अडचणीतून सुटण्याकरितां आमच्या लेडी डॉक्टर, सूनबाई, अण्णासाहेब माणके व त्यांचें कुटुंब व जेलरसाहेबांची मंडळी ही ठरल्याप्रमाणे त्याच रात्रीं १२ च्या गाडीने राजकोटहून जुनागडला गेली. त्यांनीं शिवरात्रीच्या दिवशीं गिरिनारायणाचें दर्शन घेऊन सायंकाळीं परत जुनागडला येऊन दुसऱ्या दिवशीं त्यांच्यापैकी आमचे लेडी डॉक्टर व सूनबाई एवढ्याच राजकोटला दुपारीं येऊन सायंकाळीं जामनगरास गेल्या. ही सर्व मंडळी १॥ वर्षांच्या मीनाक्षीला कडेवर घेऊन पायांनींच वर चढली व पायींच खाली उतरली. माझी मुळगी व सूनबाई ह्या घाईघाईने दर्शनाला गेल्या असल्यामुळे व जातां-येतां शिवरात्रीच्या यात्रेच्या विलक्षण गर्दमुळे त्यांच्या मार्गाच्या

कठिणतरतेकडे किंवा सुलभतेकडे जितके लक्ष जावे तितके गेले नाहीं. त्यांच्या सांगण्याप्रमाणे व प्रत्यक्ष अनुभवाप्रमाणे रस्ता फार अवघड नाहीं. शेवटपर्यंत पायज्या आहेत व वर जाऊन दर्शन घेण्यास हरकत नाहीं असे दिसले. परंतु या माहितीने आमचे कोणाचेच समाधान झाले नाहीं. वर चढण्यास पायज्या आहेत खज्या; पण अगदीं शेवटीं श्रीगुरु दत्तात्रेयांच्या टेकडीस पायज्या नाहींत. तो निमुळत्या सुळक्याचा एक अति उंच कडा आहे व त्या कडयालाच पाऊल राहण्याइतक्याच खोबळ्या किंवा अंगच्या अतिअरुंद खोलगट पायज्या केलेल्या आहेत व या पायज्यांच्या एका बाजूला कडा व दुसऱ्या बाजूला (भिंत वगैरे नसून) चारपांच हजार कूट खोल जमीन अशी आहे. पातळ व किडकिडीत मनुष्य असेल, तरच तो या पायज्या चढून वर जातो. पण वात किंवा मेदबद्ध शरीराच्या मनुष्याला ह्या पायज्या मुळींच चढतां येत नाहींत. ते खालूनच दर्शन करितात. वर गेल्यावर जागाही अत्यकुंचित असल्यामुळे डोळे फिरतात. अशा प्रकारची माहिती आम्हास पूर्वी मिळाली असल्यामुळे व त्यामुळे आमच्या मनावर त्या स्थानाच्या भयंकरपणाचा जो परिणाम झाला होता, त्यांत काहीं फरक झाल नाहीं.

रावसाहेब घाटे यांची मुळे ५।६ वर्षांपूर्वी तेथें जाऊन आलीं. आपले शिरडीकर श्री. माधवराव देशपांडे हेही कांहीं वर्षांमागें त्या ठिकाणचे दर्शन घेऊन आले. पण या मंडळीच्या मुखांतून त्या स्थलाचीं जीं वर्णने ऐकिलीं, त्यापासून आमचा पूर्वग्रहच दुणावत चालला. तथापि आमची मुलगी व सूनबाई कालच जाऊन आल्या, त्या अर्थी आपल्यासही जाण्यास अडचण पडणार नाहीं असे मात्र मला वाटू लागले.

असो. आम्ही ता. ४ मार्च रोजीं राजकोटाहून सकाळी ९ वाजतां राजकोट वेरावळ गाडीने निघून दुपारीं ४ वाजतां जुनागड स्टेशनवर उतरलो. आम्ही तिकडच्या प्रदेशासंबंधी अजाण असल्यामुळे श्री. विश्वनाथ गणेश ऊर्फ आण्णासाहेब माणके गाडीन सुपरिंटेंडेंट आम्हाला शहरांत घेऊन

जाण्याकरितां जुनागड स्टेशनवर आले होते. आम्हास राजकोटहून जुनागडपर्यंत प्रत्येकी भाडे १-३-० पडले. त्याच्यप्रमाणे टांग्यांतून गांवांत जाण्यास प्रत्येक टांग्याला ०-४-० प्रमाणे भाडे दिले. या शहरांत पुष्कळ धर्मशाळा आहेत.

आण्णासाहेबांची मोठर होती. मी व आण्णासाहेब मोठरीत बसले. बाकीची मंडळी टांग्यांत बसली. आम्ही सर्वजण जुनागड शहरांत बहाऊदीन कॉलेजमधील प्रोफेसर श्रीयुत रघुनाथ दत्तात्रय ऊर्फ जोशीसाहेब, एम. ए. यांच्या बिन्हाडीं गेलो. तेथें आमची निजण्याबसण्याची उत्तम सोय होती. श्री. बाबुराव परशाराम ऊर्फ भाऊसाहेब पुराणिक, बी. ए., एल्एल. बी., कॅमिशनरसाहेबांचे शिरस्तेदार यांच्या बिन्हाडीं त्यांचे सदाचार व सत्त्वांल-संपन्न कुटुंब सौ. शांताताई यांनी आमची चहापाण्याची व जेवणाखाण्याची उत्कृष्ट सोय केली. याच परोपकारी त्रैमूर्तीनीं (बाबूराव=ब्रह्मा, रघुनाथराव=विष्णु, व विश्वनाथराव=महेश) आमची दुसऱ्या दिवशीं म्हणजे ता. ५ मार्च रोजीं उजाडण्यापूर्वी श्री गिरनार पायथ्यापर्यंत जाण्यास लागणाऱ्या टांग्याची व नंतर पर्वतारोहण व अवरोहण करण्याकरितां लागणाऱ्या डोल्यांची रात्रीच्या रात्रीं शहरांत जाऊन आगाऊ तजवीज करून ठेविली.

आमचे लेडी डॉक्टर व सूनबाई यांच्यापेक्षां आण्णासाहेब माणके व त्यांची मंडळी आम्हाला गिरनार टेकडीसंबंधी विशेष ज्ञान करून देतील अशा उत्कटेच्छेने व आतुरतेने आम्ही जोशीसाहेबांच्या बिन्हाडीं गेल्याबरोबर त्यांना व त्यांच्या कुटुंबांना माहिती विचारली. ते म्हणाले कीं, प्रवास फार भयंकर आहे. सर्वत्र किर्र अरण्य आहे. एकट्यादुकट्याची तर जाण्याची सोयच नाईं. रात्रीस जाण्याची तर बंदीच आहे. चोर व दरोडेखोर यांची भीति आहे. हवा अतिशय थंड आहे. पांघरूण भरपूर पाहिजे. मार्ग अवघड आहे. तुम्ही सर्व मंडळी कसे तरी श्रीगुरु दत्तात्रेयांचे टेकडीच्या पायथ्यापर्यंत जाल; पण गुरुदत्त टेकडी तुम्हास (म्हणजे मला) डोळे झांकून इकडे तिकडे न पाहतां खरडत खरडत किंवा रांगत

रांगत किंवा पायन्यांवर हात टेकीत चढले पाहिजे, वर तर फारच आकुंचित जागा आहे. उभे राहण्याची सोय नाही. प्रदक्षिणा जेमतेम बसून घातल्यास घालतां येतील. वारा सुटल्यास वर उम्हे राहण्याची मुळींच सोय नाही. तेथे पाव अर्धा तासापेक्षां जास्त बसू देत नाहीत. एकांदरींत प्रवास दगदगीचा, व धोक्याचा आहे.

या वर्णनाने आमच्या पूर्वग्रहासच बळकटी येऊन मी सुद्धां डगमगले. माझे मन कचखूं लागले. पण मी पुन्हा मनांत असा विचार करीं कीं, एवढीशी आमची मुलगी व आमची सूनबाई, ह्या सुद्धां चिमुकल्या मीनाक्षीला कडेवर घेऊन पायीं वर चढल्या, व खालीं आल्या. शेंकडों यात्रेकरूंचे संघ नित्यः त्या पुण्यस्थानीं जाऊन दर्शन घेऊन येत आहेत. मग खरोखरच अडचणीची, धोक्याची, भयंकर व कठीण जर ही यात्रा असेल, तर त्या ठिकाणीं जाण्यास बाबा आम्हाला प्रेरणा करतील का? प्रेरणा करून येथपर्यंत आणतील का? येथपर्यंत आणून दर्शनावांचून परत पाठवितील का? परत पाठवून आमची फजिती करतील का? फजिती करून आमचा सुखाचा जीव दुःखांत घालतील का? मी बाबांचे वारंवार स्मरण करून मनांत म्हणे कीं, बाबा, आपण आम्हां सर्वांच्या जवळ असून अम्हांल्या अशी भीति कां वाटते? आपण आमच्या मनाचा निश्चय पाहतां का? पण आम्ही कोण निश्चय करणार? ती तरी सत्ता आपलीच आहे. याप्रमाणे काहीं शुभाशुभ विचारांच्या लाटा काहीं काळपर्यंत माझ्या मनोजलनिधीवर उसळूं लागल्या. पुन्हा वाटे कीं, अरे, बाबांच्यावर श्रद्धा आहे ना? मग आपण कां भ्यावें? असें वाटून मी सर्वांना धीर देई व बाबांवर पूर्ण विश्वास ठेवा व चला असें सांगे. कठीण प्रसंगाला वेदांत लटपटतो. वैरी न चिंती तें मन चिंतीत असतें. तद्वत् माझी स्थिति झाली. पण पुन्हा श्रीज्ञानेश्वरींतील अ. ६ मध्ये हठयोग करण्याकरितां मूळबंध किंवा वज्रासन घातल्यावर श्रीजगदंबा कुंडलिनी उटी पोटांत नाना प्रकारे व्याधि उत्पन्न करून साधकाला भेडसाविते. पण साधकाने भिऊं नये, असें ज्ञानेश्वर-महाराज ज्या ओंवींत सांगतात “नाडीते सोडवी | गांत्राते बिघडवी | साध-

कातें भेडसावी। परी बिहावें ना ॥ २१९'' ती ओवी वारंवार मला आठवे व भगवान् श्रीज्ञानेश्वरांच्या भाषेत बाबाच मल्या भिऊं नको असें सांगत आहेत असें वाटे.

आणगासाहेबांनी सांगितलेली माहिती ऐकून तर माझ्या कुटुंबाच्या छातींत धडकीच भरली! त्या म्हणूं लागल्या कीं, आपण येथूनच परत जाऊ. माझ्या ज्येष्ठ भगिनी म्हणूं लागल्या कीं, आपण पायऱ्यांपर्यंत जाऊन तेथून दर्शन घेऊन परत येऊ. डॉक्टर ढवळ्यांची मंडळी काहींच बोलली नाहींत. नंतर रात्रीचे जेवणखाण करून आम्ही सर्व निजलों; पण माझ्या कुटुंबाला झोपच लागेना. त्या मध्येच जाग्या होत व वर जावयाचेच का म्हणून विचारीत. मी होय म्हणून सांगे. पहाटे पांच वाजतां गिरनारच्या पायथ्याजवळ जाण्याकरितां दोन टांगे आमच्या विच्छाडीं यावयाचे होते. माझ्या कुटुंबाचे सर्व लक्ष तेथें टकटक (किंवा कटकट) करीत असलेल्या घडयाळाकडे लागले होते. घडयाळांत तिहींचा ठोका पडला. माझे कुटुंब उठले, व जाण्याचे ठरलेच का असें त्यांनी मला भीतीच्या सुरांत विचारले. मी म्हटले 'होय.' तर मग ३ वाजले, आतां उठावें असें त्या म्हणाल्या. मी चार वाजतां उठलो. इतर सर्व मंडळीही उठली. शौचमुखमार्जन होऊन स्नान झाले, चहापाणी झाले. आम्ही सर्व गिर्यारोहणाच्या तयारीच्या वेषांत सज्ज झाले!

सहाचा ठोका घडयाळांत पडला. अश्वरथाच्या घोडयाच्या टापा व घंटांचे मंजुळ (पण त्या वेळीं दुःखद) व्वनि ऐकूं आले व टांगेवाल्यांनी आपण आल्याची ललकारी मारली.

माझ्या कुटुंबानें पुन्हा विचारले कीं, टांग्यांत बसावयाचेच का? मी म्हटले 'होय.' टांगे जाऊन-येऊन प्रत्येकीं रुपये दोनप्रमाणे ठरविले होते. श्रीसद्गुरुस्मरण करून आम्ही सर्व टांग्यांत बसलो. तेथून पायथा २-३ मैल होता. आम्ही पायथ्याजवळ गेलो. तों त्याच्या किंचित अलीकडे सडकेवर पुलाच्या भिंती असून खालून पाणी वाहत होते व पुष्कळ यात्रे-

करू तेथे स्नानसंध्या, जप वगैरे करीत वसलेले दृष्टीला पडले. आम्हाला त्या स्थलाबदल मुळीच माहिती नसल्यामुळे आम्हीं तें स्थान काय आहे, याबदल बिलकुल चौकशी केली नाही. आमचे टांगे जेथे थांबले, तेथे एक विस्तीर्ण धर्मशाळा व पुढे एक भव्य अंबारीसह हत्ती जाईल, एवढा मोठा दरवाजा दिसला. चौकशी करितां ह्याच दरवाजाच्या आंत तुमच्या पांच डोल्या तयार आहेत व याच दरवाजांतून वर चढावयाचे असें टांगे. चाल्यांनी आम्हाला सांगितले.

आम्हीं दरवाजांत जातांच आम्हाला तेथे माणसें वजन करण्याचा एक मोठा कांटा व वजनें दिसलीं. चौकशी करतां १२० पौऱांच्या आंत वजन असलेल्या माणसास दोन माणसांची डोली व १२० पौऱांपेक्षां जास्त पण १८० पौऱांच्या आंत वजन असलेल्या माणसाच्या चार माणसांची डोली, असें डोलीच्या माणसांचे प्रमाण आहे व दोन माणसांच्या डोलीला ६-१०-० व चार माणसांच्या डोलीला १०-२-० असे दर आहेत. तसेच मुळे घेण्यास किंवा समानाचे ओङ्के घेण्यास प्रत्येक मजुराला-मग तो पुरुष असो अगर छी असो-, २.७-० चा दर आहे असें कळले.

माणसांचे तेथे प्रत्यक्ष वजन करीत नाहीत. डोलकच्यांच्या डोळ्यांत वजन वसलेले असते. मनुष्याला पाहिल्याबरोवर किती माणसांची डोली पाहिजे, तें ते चटकन सांगतात. तकार असल्यास प्रत्यक्ष वजन करतात.

हे डोलीच्या माणसांचे ठराव व मजुरीचे दर जंगलखात्याच्या अधिकाऱ्यांनी लोकांच्या सोईसाठी ठरवूनच ठेविले आहेत. त्यामुळे यात्रेकरूना ग्रास पडत नाहीं.

असो. आमच्या मंडळींत मी व डॉक्टर ढवळे यांचे कुटुंब या दोघांनाच चार चार माणसांच्या दोन डोल्या लागल्या. डॉक्टरसाहेब पायींच चालले. वाकीच्या चार माणसांना प्रत्येकीं एक, याप्रमाणे दोन दोन माणसांच्या चार डोल्या लागल्या. दोन मुलांकरितां दोन व सामानसुमानाकरितां एक,

याप्रमाणे आम्हीं तीन ल्ही-मजूर केले. हे सर्व ल्ही-पुरुषांसह १९ मजूर फर सुखभावी होते. त्यांनी आम्हांला फुलाप्रमाणे संभाळून नेले व परत आणिले

याप्रमाणे आम्ही बालगोपालांसह नऊ माणसे व ल्ही-पुरुष मजुरांसह १९ माणसे म्हणजे एकंदर एक पादचारी, दोन पाठीवर झोळींत बसगारीं व सहा डोल्यांत बसलेली २८ माणसे वर जाण्यासु मिळ झाली.

जंगल अति हृद्य पण पाने शुष्क होऊन खडत चाललेलीं, हिंस पशुंची व चोरांची भीति, अतिशय थंडी वगैरे माहिती आगाऊ कळल्यामुळे आम्हास प्रथमपर्यंत बरीच धास्ती वाटत होती. परंतु आमची सर्व तरनूद उपरिनिर्दिष्ट त्रैमूर्तीनींच करून दिली असल्यामुळे, आम्ही बाबांच्या नामाचा सारखा जप करीत असल्यामुळे, आपले संरक्षण करण्याकरितां जुगराण आपल्याबरोबर आहेत ही पवित्र भावना पूर्ण जागृत असल्यामुळे व आम्ही गुरुमाऊलीच्याच दर्शनाला जात आहों ही पुरी जाणीव असल्यामुळे आमच्या प्रवासाला एक प्रकारचे निराळेच स्वरूप येऊ लागले.

आम्ही सकाळीं ७।- वाजतां श्रीसद्गुरुरायांच्या नामाचा जयघोष करून पर्वतारोहणास सुरवात केली. सर्वांच्या पुढे मजूर, त्यांच्यामागे डॉक्टर-साहेब व त्यांच्यामागे डोल्या. सर्वांच्या मागे माझी डोली. आजूबाजूच्या घोर कुंजवनाचा, गिरिराजांच्या कृष्ण प्रस्तरशंगांचा, त्या उंच, नीच, मखल, सपाट मार्गाचा अपूर्व व रम्य देखावा पाहून आमच्या सर्वांच्या अंतःकरण-मंदिरांतून भीति हड्डीने आपल्या चंबूगवाळ्यासह पलायन करून ते स्थान थोडक्याच अवधींत प्रसन्नतादेवीने विभूषित केले. आम्हांस उल्हास वाढू लागला. उद्दिग्नता मावळली; डोल्यांच्या दोन्ही हातांनी धरून खाली पाय सोडल्याशिवाय आसनमांडी घालावी लागत असल्यामुळे हातपाय खुडू आल्यासारखे वाटण्याच्याएवजीं डोल्या सुखासने वाढू लागलीं.

महादरवाजांतून निघतांच प्रथम प्रथम चढणीच्या कांहीं भागांत चुना दगडाने बांधलेल्या पक्क्या रुंद व लांब पायज्या व कांहीं भागांत नुसतीच

फरशी असल्यामुळे पायन्या फार उंच नसल्यामुळे व हिसके बसत नसल्या-
मुळे प्रत्येकाच्या अंतःकरणांत एक प्रकारचे नवचैतन्य उत्पन्न होऊन सर्वांना
हुषारीच वाटू लागली.

डोलकन्यांच्या डोक्यांचा पागोटेवजा पटका, अंगांत कोट, गळ्यांत
खाण्याची व सामानाची पिशवी, नेसावयास तुमान, पायांत तिकडच्या चार्लीचे
जोडे व एक हातांत काठी. शै-दोनशे चढणीच्या पायन्या गेल्या, कीं सर्व
डोलकर मार्गातच काठीवर डोली ठेवून क्षणभर उभे राहून विश्रांती घेत व
नंतर काठी आपटीत आपटीत मार्गक्रमणास सुरवात करीत. मजुरांच्या हातां-
तही काठी असेच.

पायथ्यापासून शिखरापर्यंत सर्वच पायन्या घर्दीव दगडाच्या असून
चुना व सिमिट यांत बांधलेल्या आहेत.

पायन्यांची उंची पायथ्यापासून शिखरापर्यंत प्रत्येकीं ६ इंचांपेक्षां
जास्त नाहीं.

प्रथमच्या कांहीं पायन्या १०—१२ फूट लांबीच्या व फूट-सवा फूट
रुंदीच्या आहेत.

नंतर शैलधिराजाच्या वरवर जसें जसें चढत जावें, तसें तसें जास्त
जंगल व पायन्या ८—७—६ फूट लांबीच्या व फूट, दहा इंच रुंदीच्या अशा
बांधल्या आहेत.

शेवटच्या श्रीगुरुदत्तात्रेय टेकडीच्या पायन्या मात्र चार फूट लांबीच्या
व ८—९ इंच रुंदीच्या आहेत, म्हणजे दोन माणसें जोडीनें वर जातील,
किंवा वरून खालीं येतील, किंवा एक माणूस खालून वर जाईल व एक
मनुष्य वरून खालीं येईल.

ज्या ठिकाणीं पायन्यांच्या आजूबाजूस बरीच सपाटी आहे, तेथें पाय-
न्यांच्या बाजूला भिंती बांधलेल्या नाहींत व तेथें भीतिही वाटत नाहीं. पण
जेथें एका बाजूला काळाकभिन्न कडा व दुसऱ्या बाजूला खोलच खोल जागा

आहे, तेथे मात्र दीड, दोन किंवा तीन फूट उंचीच्या भिंती घातलेल्या आहेत.. यामुळे खालीं पडण्याची किंवा डोळे फिझन घेरी येण्याची (Land sickness) मुळींच भीति वाटत नाहीं.

खालून जात असतां वर रस्त्याकडे पाहिलें, म्हणजे एक मजेदार व भयंकर देखावा दिसतो. दुसऱ्या बाजूला ज्या दीड, दोन किंवा तीन फूट उंचीच्या भिंती घातलेल्या आहेत, त्यावर सीमेटाची गोल मुंदेरी केलेली आहे. त्यामुळे खालून पाहणाराला असें वाटते कीं, काळ्याकुळ कडयाला एक पांढरी लांबच लांब रेघच मारलेली आहे, किंवा ही दुसऱ्या बाजूची भिंत कडयाला इतकी चिकटलेली आहे कीं, तेथून पुढे जाण्यास मार्ग तरी आहे, कीं नाहीं असें वाटून पोटांत धस्स होई. पण त्या ठिकाणीं गेल्यावर तेथे मार्ग आहे असें दिसून येई.

वर वर श्रीगुरुदत्तात्रेयाच्या टेकडीजवळ तीन चार ठिकाणीं कडयाचें पोट रस्त्यावर इतके पुढे आलेले आहे कीं, तेथून डोलीवाल्यांस डोली नेण्यास व वलणावर फिरविण्यास जरा त्रास पडतो, व “जरा संबालके बइठो” असा डोलीवाले डोलींत बसलेल्या मनुष्यास इषारा देतात.

वाटेंत पायथ्यापासून थेट शेवटच्या टेकडीपर्यंत, ठिकठिकाणीं थकलेल्या पादचारी यात्रेकरूंकरितां रमणीय आरामस्थाने, सुंदर विश्रांतिगृहे, पाणी पिण्याकरितां रुचिर जलाशये व जलपानागारे, जेवणखाणासाठीं किंवा फराळ करण्यासाठीं लहानशींच पण सुरेख उपहारमंदिरे, स्नानासाठीं सुरम्य तीर्थालये व दर्ढनाकरितां प्रेक्षणीय देवालये आहेत. साधुसंत, बैरागी, श्री-पुरुष, मुले, वृद्ध-तरुण, श्रीमान-गरीब यात्रेकरूंचे वृद्द ठिकठिकाणीं शिविकेत (डोल्यांत) व पादचारी जातांयेतांना भेटतात, त्यामुळे निविडारण्यांतील मार्ग आहे, तरी तो कंठाळवाणा किंवा एकलकोंडेपणाचा वाटत नाहीं. उलट चित्ताकर्षकच वाटतो.

पायथ्यापासून सुमारे ३००० फूट उंचीवर जैनांची टेकडी लागते. तेथे सुमारे १००—१२५ जैन मंदिरे आहेत. तीं सर्व टेकडीभर थोडधोडया-

अंतरावर चक्राकार रंगभूमीतील प्रेक्षकांच्या बसण्याच्या एकावर एक चढत्या रुचिरासनाप्रमाणे सुंदर संगमरवरी दगडांचीं बांधलेलीं असून प्रत्येक मंदीर भव्य व शृंगसुशोभित आहे. कित्येक फारच विस्तीर्ण असून विविध रंगांच्या दगडांनीं व वेलबुद्ध्यांनीं व इतर नाना तज्ज्वलेच्या सुबक वस्तूनीं शृगारलेला आहेत. मंदिरांत विहिरी आहेत. पूजारी आहेत व मंदीरसंरक्षक खाकी वेणी-धारी पोलिस आहेत. ह्या स्थलांचा देखावा फार प्रेक्षणीय आहे.

येथे मोठमोठ्या धर्मशाळा आहेत. किराणा व इतर मालाचीं दुकाने आहेत. त्यांत दूध, तूप, दही, नारळ, उदवत्ती, केळी, चहा, पेढे, साखर, खडीसाखर, धान्य मिळते. मंदिरांत बसण्यास व आराम करण्यास थोडा वेळ जागा मिळते. पिण्यास विहिरीचे पाणी मिळते.

येथे झाडी फार व हवा थंड आहे. सपाठी थोडी आहे. ह्या जैन टेकडीस उपरकोट म्हणतात. पूर्वी येथे किळा होता. येथे सती राणकदेवीचे मंदीर आहे. आमच्या डोलकरांनी येथे जरा विश्रांति घेतली व येथून आम्ही लागलीच पुढे चालू लागले.

तथून आम्ही श्रीअंबाजीचे (जगज्जननी पार्वतीमाता) टेकडीवर गेले. जैन टेकडीपासून सुमारे १००० फूट उंचीवर ही टेकडी आहे.

जैन टेकडी व अंबाजी टेकडी यांच्यामध्ये श्री गोमती तीर्थ आहे. हे तीर्थ म्हणजे एक लहानसे चौकोनी आकाराचे घडीच दगडांनीं बांधलेले उथळ, पण पाण्याने भरलेले कुंड आहे. येथे लहान लहान अशा शंकराच्या तीन पिंडी आहेत. ह्या तीर्थास गोमुखी गंगा असे म्हणतात.

अंबाजीचे मंदीर फार विस्तीर्ण, भव्य व सुबक आहे. या टेकडीवर थोडासा सपाट भाग असून येथे थोडीशी वस्ती पण आहे. हे मंदीर फार पुरातन असून काळ्या दगडाचे आहे. हेही शिखर विमंडित आहे. यांत पुजारी लोक असतात.

अंबाजी १००-२०० फुटांवर श्री गोरखनाथांची टेकडी आहे. येथे एका दगडी चबुतप्यावर एक फारच लहान अजमासे तीन फूट लंबी-रुंदीचे व ३-४ फूट उंचीचे श्रीगोरखनाथांचे मंदीर आहे.

ह्याप्रमाणे येथवर एकंदर लहानमोठ्या चार टेकडया आहेत. जैन टेकडी, गोमुखी गंगा टेकडी, अंबाजी टेकडी व गोरखनाथ टेकडी. जैन टेकडीपासून गोमुखी गंगा टेकडी अजमासे ७००-८०० फूट उंच येईल. तेथून अंबाजी टेकडी अजमासे २००-३०० फूट उंच येईल, व तेथून गोरखनाथ टेकडी सुमारे १००-२०० फूट उंचीवर येईल.

आतां येथून उतार लागतो. कारण श्रीगुरुदत्तत्रयांचा कडा या टेकड्यांपासून अगदी अलग आहे. त्या टेकड्यांवर जाण्यास या टेकड्यांवरून परभारे दुसरा मार्ग नाही. म्हणून येथून सुमारे २००० फूट खालीं उतरावे लागते व नंतर श्रीगुरुदत्त टेकडी चढावी लागते. खालीं उतरण्यास वरप्रमाणेच घडींव दगडांच्या वांधींव पायऱ्या आहेत. पण वरून एकदम खालीं यावयाचे हाही एक अजबच देखावा दिसतो.

उतार संपल्यावर श्रीगुरुदत्तांची टेकडी चढण्यास सुरवात होते. ही चढण अगदीं उरावर येते. या चढणीस डोलकर अगदीं टेक्कीस येतात, व जबळ जबळ उभे राहून लवकर लवकर विश्रांति बेतात. चार माणसांच्या व दोन माणसांच्या डोल्यांचे डोलकर जखर वाटल्यास आप-आपसांत फेरबदलही करितात.

प्रथमपासून सुमारे एक हजार पायऱ्या चढेपर्यंत आजूबाजूला माती व त्यावर जंगलीं झाडे दिसतात, व पुढे तीन कडे लागतात. ते निवळ काळ्या कठीण फक्तराचे आहेत. हे तीन कडे म्हणजे तीन उंच एक-जीवाचे दगड आहेत.

जैन टेकडीपर्यंत पायऱ्या अजमासे ६०००, नंतर अंबाजीपर्यंत २०००, नंतर गोरखनाथपर्यंत ४००, येथून उतार पायऱ्या अजमासे ३००० व तेथून श्रीगुरुदत्त टेकडी पायऱ्या अजमासे ४६०० मिळून

एकंदर १०००० पायच्या आहेत व एकंदर श्रीगुरुदत्त टेकडीपर्यंत उंचां अजमासे ५०० फूट आहे.

डोल्या वरपर्यंत जातात. शेवटच्या ५०-७५ पायच्या वर जात नाहीत. कारण सुळक्यावर डोली वळविण्यास व ठेवण्यास जागा मुळीच नाही. वर जागा फक्त चौकोनी चक्राकार वाटोळी १७-१८ फूट परिवाची किंवा थोडक्यांत सांगावयाचें म्हणजे सरासरी १० फूट लांब व १० फूट रुंद एवढया खोलीइतकी जागा आहे. सर्व जागेभोवतीं दोन फूट उंचीची पक्की दगडाची भिंत आहे. त्या जागेच्या मध्यभागी पांच फूट लांब व पांच फूट रुंद व २ किंवा ३ इंच उंच असा एक दगडी चबुतरा आहे. त्यावर तीन फूट लांब व तीन फूट रुंद व तीनचार फूट उंचीचें देव्हाच्यासारखे देवाचें दगडी मंदीर आहे. त्यात फक्त श्रीगुरुदत्तात्रेयांची ९-१० इंच लांब व ३-३॥ इंच रुंदीचीं पिंवळसर दगडाचीं दोन पावळे खालील दगडी जमिनीसरशींच आहेत.

तेथें दोन गिरनारी ब्राह्मण बसलेले असतात. तेथें मंदिराच्या एका अंगास एक लहानसा औदुंबर वृक्ष आहे, व त्याच्यासमोर दुसऱ्या बाजू-कडे मंदिरापासून जरा दूर, दोन फूट उंचीच्या ओटयावर अजमासे २-२॥ फूट उंचीवर एक लहानशी घंटा टांगलेली आहे. मंदिराभोवतीं प्रदक्षिणा करतां येते. आम्हीं सर्वांनीं तीन तीन प्रदक्षिणा घातल्या. वर सर्व मोकळे व उघडे आहे. धुंकण्यास, लघुशंका करण्यास व राहण्यास जागा नाहीं, व इतक्या उंचीवर व इतक्या अकुंचित् जागेवर वर बणिलेल्या मंदिरापेक्षां जास्त लांबी-रुंदी व उंचीचें मंदीर किंवा दुसरी एखादी इमारत किंवा छपर होणे शक्य नाहीं. त्यामुळे तेथें अर्ध्या तासापेक्षां जास्त थांबतां येत नाहीं. वर पाणी नाहीं. कितीही ऊन असलें, किंवा पाऊस असला, तरी वाच्याच्या सोसाटयामुळे छत्री उघडून बसणे किंवा उभे राहणे शक्य नाहीं. आम्हीं सर्वांनीं त्या दिव्य, पवित्र व पूज्य श्रीसाई-दत्तगुरु चरणावर परम आदराने, प्रेमाने व भक्तियुक्त अंतःकरणाने लोटा-

गण घाळून त्यांचे पुण्य व गोड दर्शन घेतले, व विनयपूर्वक दक्षिणा अर्पण करून अर्ध घटका तेथे बसले. अत्यानंद वाटला. बाबांच्या लीलेचे कौतुक वाटले. भीतीचे पर्यवसान सुखानंदाश्र्यांत झाले. आनंदीआनंद झाला. बाबांवर श्रद्धा न. ठेवितां भीतीने गांगरून व घाबरून जाऊन जर या ठिकाणी येण्याचे टाळले असते, तर या स्वर्गीय सुखास व आनंदास अंतरले असतो असे सर्वांस वाटू लागले.

नंतर आम्ही खाली डोल्या होत्या तेथे आले, व डोल्यांत न बसतां कांहीं पायऱ्या मजेखातर उतरले व नंतर डोल्यांत बसले.

आम्हीं पायथ्यापासून बरोबर सव्वासात वाजतां निघाले, व प्रभुचरणांजवळ बरोबर सव्वाअकरा वाजतां गेले. नंतर तेथून अजमासे १२ च्या सुमारास परत फिरले, तों जैन टेकडीवर सुमारे दीड वाजतां आले. तेथे आम्हीं श्री सेवादास यांच्या जैन मंदिरांत बसून फराळ करून थोडा वेळ आराम घेतला. डोलीवाल्यांनीही तेथे उपहार केला व आराम घेतला. सुमारे ३ वाजतां तेथून निघून साडेचार वाजता पायथ्याच्या दरवाजाजवळ आले. अर्ध्या तासाने आमचे टांगे आले व त्यांत बसून आम्ही जुनागड शहरात श्री. जोशीसाहेबांच्या विघाडीं गेले. त्यांना व श्री. अण्णासाहेब माणके यांना आमचा गिर्यारोहणावरोहण मधुर वृत्तांत सांगितला. त्यांनाही आनंद झाला. त्या नगाधिराज शिखरावर जाताना आम्हास ऊनही लागले नाहीं, थंडीही लागली नाहीं व वरतर वातलहरींची झुळुक सुळा भेटली नाहीं. दुसऱ्या दिवशीं सकाळी आम्ही अग्निरथात बसून राजकोटला आले.

राजकोट हे जंक्शन स्टेशन आहे. येथूनच गिरनारला जाण्याकरितां राजकोट टाउन स्टेशनवर बसून जुनागडला जावयाचे व श्री सोरठी सोमनाथला जाण्याकरितां वेरावळ स्टेशनला जावयाचे. राजकोटाहून जुनागडचे भाडे १-३-० व जुनागडपासून वेरावळचे भाडे ०-१५-० पडते. श्रीद्वारकाधीश कृष्ण परमात्म्याच्या नगरीस जाण्याकरितांही राजकोटासच यावे

लागतें. येथून राजकोट जामनगर गाडीने जाऊन तेथें गाडी बदलून नंतर जामनगर द्वारका गाडीने पुढे जावें लागतें. राजकोटपासून जामनगरचे भाडे ०-१५-० पडते, व जामनगरपासून द्वारकापुरीचे भाडे २-१४-० (स्टेशन-पासून गांवांत नेऊन सोडण्याच्या मोठरी सुद्धा) पडते.

येथें प्रामुख्याने एक गोष्ट नमूद करून ठेवण्यास अत्यानंद वाटतो की, या पायऱ्या अलीकडे ५-७ वर्षांतच जुनागड संस्थानचे दिवाण रा. व. तांबे यांनी संस्थानच्या दीड-दोन लाख रुपये खर्चाने बांधून घेतल्या व यात्रेकरूंवर व पुराणवस्तुसंशोधकांवर तसेच निसर्गाची शोभा, सौंदर्य व लीला पाहण्यास जाणाऱ्यांवर अनंत उपकार करून ठेविले आहेत. त्यांचे श्री गिरीनारायण कल्याण करोत. या पायऱ्या बांधण्याच्या पूर्वी मात्र माधव-राव देशपांडे यांनी सांगितल्याप्रमाणे रस्ता व विशेष करून श्री दत्तात्रेय टेकडीचा रस्ता अति भयंकर व धोक्याचा होता.

आतां आपण ह्या गिरनार क्षेत्राच्या पुरातन व पौराणिक पण ऐतिहासिक भागाकडे वळू. श्रद्धाळु व पुराणवस्तुसंशोधकांनाही या भागात एक प्रकारची मजा वाटेल व त्यांना बरीचशी अनुमाने काढतां येतील.

तोटक छंद

गुरुदेवपरम् । गुरुदत्तपरम् । गुरुसत्यपरम् । गुरुब्रह्मपरम् ॥

गुरुज्ञानपरम् । गुरुसाईपरम् । गुरुनाथपरम् । गुरुराजपरम् ॥

पूर्वी कलियुगांत चंद्रकेतु नवाचा राजा राज्य करीत होता. तो महापुण्यवान, पवित्र व पराक्रमी होता. तो सूर्यवंशी असून श्रीविष्णु व शंकर यांचा महाभक्त होता. तो दररोज वैकुंठ व कैलास येथें विष्णूच्या व शिवाच्या दर्शनास जात असे. वृद्धापकाळामुळे त्याला वैकुंठास व कैलासास जाण्यास अतिशय कष्ट होऊ लागले, तेव्हां शंकर व मी तेथें नित्य वास करतो. अशा दैवताचलाजवळ एक नगरी बांधून तेथें तूं राहा अशी आज्ञा केली. त्याप्रमाणे चंद्रकेतु राजानें तेथें सुंदर नगरी बांधून तीस जीर्णदुर्ग असें नाव-

दिले. याळाच आतां जुनागड असें म्हणतात. या नगरीत नवदुर्गा, मातृका, नंदा, पूर्णा, रक्तदंता, शामा, भद्रा, जया, कात्यायिनी, मातृका व सिद्धा अशा नऊ देवता आहेत, व त्याच्याचजवळ त्रिवेणी नावाचें एक तीर्थ आहे.

पर्वत किंवा धराधर

परमात्म्यानें प्रथम (ब्रह्मदेवाच्या दिनोदयीं म्हणजे कल्पप्रारंभीं) विश्व निर्माण केले. त्यांत अनंत वस्तूंबरोबर पर्वतही निर्माण केले. त्यांत हिमाचल, विध्याचल, ककुभ, नील, गंधमादन, मेरु, त्रिशंख, शंख, सुपार्श्व कुमुद, केसर, सह्याचल, कैलास, करवीर, श्रीशैल, ऋष्यमूक व गिरनार हे मुख्य आहेत. ह्यांना पूर्वीं पंख असत.

पर्वत उत्पन्न करण्याचा हेतु

हे पर्वत निर्माण करण्याचा हेतु असा होता की, त्यांनी पृथ्वीला धारण करून तिचे संरक्षण करावे. आणि म्हणून त्यांना धराधर अशी संज्ञा आहे.

पंखयुक्त म्हणजेच ज्वालामुखी

ह्या पर्वतांना पंख असल्यामुळे हे वाटेल तिकडे उडत व पृथ्वीचे संरक्षण करण्याएवजीं तिचा नाश मात्र करीत. (माझ्या मतें पूर्वी हे सर्व पर्वत पंखयुक्त म्हणजे ज्वालामुखी होते. ते वाटेल तेब्हां व वाटेल तिकडे लाव्हा, धूर व राख, फोपाटा, प्राणी, दगड, पाणी, वायु, रेती, चिखल आपल्या मुखांतून फेकून देऊन चराचर सृष्टीचा उच्छेद करीत.) पृथ्वी-वरील व समुद्राच्या पोटांतील (म्हणजे वडवानल) ज्वालामुखींत २ प्रकार आहेत. ज्ञानकोश भाग १४, पृ. ३९, पृ. ४१०.

पर्वतांचे पंखछेदन, स्थिरीकरण व गूढीकरण

ब्रह्मदेवानें, हें अरिष्ट पाहून, आपल्या वज्रानें ह्याचे पंख तोडून टाक अशी इंद्राला आज्ञा कोली. त्याप्रमाणे इंद्रानें पुष्कल पर्वतांचे पंख तोडले.

(म्हणजे पुष्कळ पर्वतांवर जोराची पर्जन्यवृष्टि होऊं लागल्यामुळे त्यांच्या तील उबलनक्रिया थांबली.) आतांपासून आम्ही उडणार नाही, एके ठिकाणी स्थिर राहूं, अशी मेरुमंदराच्ल व कैलास या पर्वतांनी कबुली देऊन इंद्राकडून अभयवचन घेतले व काहीं इंद्रभयाने समुद्रांत जाऊन पंखांसह दडून बसले. (जाव्हा, जपान अल्युशिअन बेटे, व एटिल्स वगैरे ठिकाणी समुद्राच्या आश्रयाला) म्हणजे नेपलसचा उपसागर, भूमध्य समुद्र सुंडा सामुद्रधुनी यांत आहेत.

गिरनार समुद्रांत गुप्त

समुद्रांन दडून बसणारांत हिमाल्याचा ज्येष्ठ पुत्र गिरनार हा होता. गिरनार हा देवी पार्वतीचा भाऊ व श्रीशंकराचा शालक. समुद्रांत शिरून त्याचे आपण पंख तोडले, तर पार्वतीमातेचा व शंकराचा आपल्यावर कोप होईल म्हणून इंद्रदेवाने त्याचे पंख न तोडतां ही हकीकत ब्रह्मदेवाला सांगितली. ब्रह्मदेव व इंद्र विष्णूकडे गेले. आपला बंधु गिरनार यावर अनर्थ कोसळून त्याला समुद्रांत दडून बसण्याची पाळी आली, म्हणून पार्वतीमाता फारच संतापल्या, व आतांच्या आता माझ्या भावाचा पता लावून या म्हणून त्यांनी शंकरासह सर्व देवांना बजावले. स॑ देवांसह विष्णु समुद्रांकडे गेले.

गिरनारचे प्रकटीकरण

तूं पांच योजने दूर जा व गिरनारला पाण्याच्या पलीकडे करून दे अशी समुद्राची त्यांनी प्रार्थना केली. समुद्राने लागलीच त्याप्रमाणे केले. खरोखरच हल्हीं गिरनारपासून पश्चिमसमुद्र पांच योजने म्हणजे ४०—५० मैल दूर प्रवास म्हणजे सोरटी सोमनाथाजवळ दिसतो. गिरनारला पाहून पार्वतीअंबेला आनंद झाला व आतांपासून गिरनारचे संरक्षण करण्यासाठी शंकरासह सर्व लहानमोठ्या देवांनी गिरनारवर राहावे व मीही तेथेच राहीन असें सांगितले.

कुमुदचे प्रकटीकरण

गिरनारची व कुमुद पर्वताची पूर्वीपासून फार मैत्री होती व तूं जेथे राहशील तेथे मी राहीन असा कुमुदचा निश्चय होता. इंद्रधाकांनें जसा गिरनार समुद्रांत लपला, तसा कुमुदही लपला व गिरनार जसा बाहेर आला, तसा कुमुदही बाहेर आला.

कुमुदावर रेवती नक्षत्राघात

गर्गाचार्य ऋषीच्या शापामुळे आकाशांतील रेवती नक्षत्र कुमुद पर्वतावर पडले, व कुमुद जळू लागला. आपल्या जिवलग मित्रावर अशी भयंकर आपत्ति आलेली पाहून गिरनार गंगायमुना व सरस्वती या महानद्यांना बरोबर घेऊन त्याच्या मदतीने त्याने कुमुदावरील दावानळ विझविला. तथापि रेवती नक्षत्राच्या आघाताने कुमुदचे दोन तुकडे झाले.

रैवताचल नांव कसे पडले ?

ज्या भागावर रेवती नक्षत्र पडले, त्या भागाला रैवताचल हे नांव मिळाले, व जो भाग तसाच राहिला, त्याला कुमुद हेच नांव राहिले.

कुमुद नांव कसे पडले ?

कुमुद म्हणजे चंद्रविकासिनी वामल. ह्या पर्वतावर सुवर्णरंगाची कमळे उगवत असत, म्हणून त्यास कुमुद असे नांव मिळाले.

गिरनार हे नांव कसे पडले ?

गिरनारला गिरिनारायण व उज्जयंत अंशी नांवे आहेत. गिरनारी हे गिरिनारायण ह्या शब्दाचे संक्षिप्त रूप आहे. आता उज्जयंत शब्दाची अशी मजेदार व्युत्पत्ति आहे ती पाहा. उत्+जयंत. उत्=श्रेष्ठ, उच्च. जयंत=चंद्र (ब्रह्मदेवाचा अंश) जयंत=दत्त (विष्णूचा अंश) जयंत=दुर्वास (शंकराचा अंश) म्हणजे सर्वांत श्रेष्ठ व उच्च दत्त चंद्र, दत्त व दुर्वास, ब्रह्मा, विष्णु व शंकर.

उज्जयंत हें नांव कसें पडले ?

ज्या गिरीवर राहतात तो उज्जयंत.

(गिरनारी पंडित धनशंकर प्रभाशंकर कृत गिरनार महात्म्य अध्याय ४७, पान १८४-१-५)

वस्त्रापथ हें नांव कसें पडले ?

ह्या गिरनारक्षेत्राला वस्त्रापथक्षेत्र असेही म्हणतात. जेव्हां शंकर कैलासांतून मर्त्य लोकावर गिरनारकडे येऊं लागले, तेव्हां त्याचें दिव्य वस्त्र जितक्या भागावर पडले, तितक्या भागाला वस्त्रापथ हें नांव पडले. सर्व प्रभास क्षेत्रांत वस्त्रापथ (गिरनार) हें क्षेत्र फार महत्त्वाचें आहे.

ह्या क्षेत्रांत तीन मुख्य पर्वत

ह्या क्षेत्रांत तीन मुख्य पर्वत आहेत. उत्तरेस कुमुद मध्ये गिरनार व दक्षिणेस रैवत.

तीन पर्वतांवर तीन मुख्य देवता

ह्या तिन्ही पर्वतांवर प्रत्येकीं जरी ब्रह्मा, विष्णु, महेश ह्या तिन्हीं देवता वास्तव्य करितात, तरी कुमुदावर ब्रह्मा, रैवतावर विष्णु, व गिरनारवर शंकर ह्या मुख्य देवता आहेत.

तीन पर्वतांवर प्रत्येकीं तीन तीन देवता

ह्या तीन्ही पर्वतांवर प्रत्येकीं तीन देवता आहेत.

रैवतावर ब्रह्मेश्वर नांवानें ब्रह्मदेव, राधादामोदर नांवानें विष्णु व भवनाथ (शशिभूषण) नांवानें शंकर, अशा तीन देवता आहेत. गिरनारवर ह्या वरील तीन्ही देवता गुरुदत्तात्रेय या नांवानें आहेत.

कुमुदचाच भाग रैवत असल्यामुळे रैवतावर ज्या देवता आहेत, त्याच कुमुदवर आहेत.

या वस्त्रापथ म्हणजे गिरनार क्षेत्राची चतुःसीमा खाली लिहित्या प्रमाणे आहे.

गिरनार क्षेत्राची चतुःसीमा

पूर्वेसः—पारेश्वर महादेव, सूर्यकुंड; नागदेवी, मार्कोडेयाश्रम, कुमुदतलाव, हेडंब पर्वत, कंकोलीदेवी व रुद्र गंगा.

दक्षिणेसः—बंथली, वामनेश्वर ऊर्फ वामनजी महादेव, भवनाथ राधा दामोदर व सुवर्णगंगा.

दक्षिणेसः—बिलेश्वरमहादेव (बिलखा) बोरदेवी माताजी, सिद्धेश्वर ऊर्फ सिद्धिविनायक गणपति व बिलवगंगा.

उत्तरेसः—रामनाथ ऊर्फ रामेश्वर महादेव. झीणाबाबाची मठी. हनुमान धारा, कालिंग, दहकल्पि वीरभद्र पर्वतावर इंद्रेश्वर महादेव व रामगंगा.

या गिरनार क्षेत्राची पंचतीर्थी खाली लिहिल्याप्रमाणे आहे.:—

गिरनार क्षेत्राची पंचतीर्थी

१ प्रथम श्रीवाणीश्वरादेवीचे दर्शन व पूजन; त्याचप्रमाणे वामनेश्वर महादेवाचे दर्शन व पूजन.

२ नंतर पश्चिम दरवाजाचे बाजूस सिद्धेश्वरमहादेवाचे दर्शन व पूजन. वशिष्ठतीर्थ त्रिवेणीकुंड यांचे दर्शन, स्नान व पूजन.

३ नंतर इंद्रकुंड स्नान व नवदुर्गामातृका. सोमेश्वर इंद्रेश्वर यांचे दर्शन व पूजन.

४ नंतर सौभाग्यतलाव ऊर्फ राधाडेरी, रेवतीकुंड, ब्रह्मकुंड, मृगीकुंड भैरवकुंड यांचे स्नान, बाणेश्वर, तिलेश्वर, मुचकुंदेश्वर, विष्णु, दामोदर ब्रह्मेश्वर, सोमेश्वर दुधेश्वर, कालमेघ, भैरव, वस्त्रापथेश्वर यांचे दर्शन व पूजन.

५ नंतर भवनाथाचे दर्शन व पूजन.

या क्षेत्राची चारी बाजूंची लांबी

या वस्त्रापथ—गिरनार क्षेत्राची लांबी चारी बाजूंस दहा दहा कोसांची आहे.

चार गंगा

या क्षेत्राचे चार बाजूंस चार गंगा आहेत.

पूर्वेस रुद्रगंगा, पश्चिमेस सुवर्णगंगा, सुवर्णरेषानदी. दक्षिणेस बिल्ब-
गंगा व उत्तरेस रामगंगा.

सुवर्णरेषा नदीची मूलपीठिका व तिचा प्रभाव

ब्रह्मदेवाच्या तपःसंकल्पाचे महामंत्रमंत्रित जल ह्या पर्वतावर
पडून जो प्रवाह वाहूं लागला. तोच प्रवाह म्हणजे ही सुवर्णरेषा नदी.
हिच्यांतील वाळू सुर्वणासारखी चकाकते व ती सुवर्णरेषाप्रमाणे दिसते.
म्हणून हिला सुवर्णरेषा नदी असें म्हणतात. हिच्यांत हाडके वितळतात.
हा ह्या नदीचा प्रभाव आहे.

या क्षेत्रांतील पांच रत्ने

या क्षेत्रांत पांच रत्ने आहेत.

- १ श्रीगिरनार, २ श्रीशंकर, ३ श्रीगोमुखी गंगा,
- ४ श्री अंबाजी (पार्वतीमाता) ५ श्री. गुरुदत्त.

या क्षेत्रांतील पांच ‘‘र’’

या क्षेत्रांत ‘‘र’’ अक्षरवालीं पांच तीर्थे आहेत. अशीं पांच ‘‘र’’
अक्षरवालीं तीर्थे फारच दुर्मीळ आहेत. ‘‘र’’ म्हणजे अग्नि, प्रेम, इच्छा
किंवा, वेग.

- १ रेवतीकुंड, २ रैवताचल, ३ रविवार तीर्थ, ४ रेवतीतीर्थ,
- ५ राधा दामोदर.

रेवतीनक्षत्रकुंड बलराम खी-रेवती. तिच्या नांवाचे तीर्थ (याबद-
लच्या कथा गिरनारमहात्म्य अध्याय ३३ मध्ये आहेत.)

या क्षेत्रांतील पांच ‘‘ग’’

या क्षेत्रांत ‘‘ग’’ अक्षरवालीं पांच रत्ने आहेत. ग म्हणजे गंधर्व
किंवा गणेश.

१ गिरनार, २ गिरीश, ३ गोमुखीगंगा, ४ गौरी, ५ गुरु

तीन पर्वतांचीं निरनिराळीं शिखरे

१ कुमुद पर्वताचीं शिखरे:—

सिंह, विजय, कमल, त्रिलोचन, अश्वथामा, कुबेर व महामोद.

२ रैवताचलाचीं शिखरे:—

आनंद, कालरोध, सनक, वृष, तोल, कुंभ, गौतम, कृष्ण, रुद्र,
कुंजर, व कालमेध.

३ गिरनार नगाधिराजाचीं शिखरे:—

भैरव, जगपाद, रामानंद, गर्ग, खपर, गौतम, महाशृंग, गुरु,
काली, अघोर, श्रीचक्र, अनसूया, रेणुका, व कालिका.

xxxxसुवर्णरेषा भवनाथ राधा दामोदर, मृगीकुंड.

गिरनारचे श्रेष्ठ व क्षेत्रमापन

या प्रभासक्षेत्रांत गिरनार उज्जयंत पर्वत मोठा गिरिराज आहे व
त्याचे प्रमाण ३ योजनपर्यंतचे आहे.

गिरनाराची प्रदक्षिणा काळ व विस्तार

गिरनाराच्या प्रदक्षिणा दोन आहेत. एक लहान व एक मोठी. मोठी
प्रदक्षिणा मार्गशीर्ष शु. २ पासून मार्गशीर्ष शु. १५ पर्यंत करितात. लहान
प्रदक्षिणा कार्तिक शु. ११ पासून कार्तिक शु. १५ पर्यंत करितात. लहान
प्रदक्षिणा पांच योजने=२० कोस=४० मैलांची आहे. मोठी प्रदक्षिणा ९
योजने=३६ कोस=७२ मैलांची आहे.

गिरनार चढताना वाटेंत कोणतीं तीर्थे, कुंडे व मंदिरे लागतात ?

प्रथम कोटापासून खरलीं थोडे उजवे हातावर पंचेश्वर, महादेव व
मणिकुंड.

नंतर राजपाद रसकूप व वासवेश्वर महादेव व नंतर भीमकुंड, भीमेश्वर महादेव व महादेव व सिद्धनाथ पादुका. या सिद्धनाथ पादुकांना जैन लोक नेमिनाथ मानतात.

नंतर गोमुखी गंगा येथेच सुरार्कबटुक भैरव आहे. व विष्णुच्या २४ अवतारांच्या पादुका आहेत. या पादुकांना जैन लोक २४ तीर्थकरांच्या पादुका मानतात.

गिरनार क्षेत्रांत तीन्ही लोकच्या तीन गंगा आल्या आहेत.

हंद्रराजाने हस्तिपदाच्या ठिकाणी स्वर्गातून स्वर्गगंगा पाठविली आहे. ब्रह्मदेवाने दामोदरजीजवळ ब्रह्मकुंडांत मृत्युलोकांतील भागीरथी गंगा पाठविली आहे.

शेषनागाने गोमुखी गंगेच्या ठिकाणी पाताळातून पाताळगंगा पाठविली आहे.

म्हणजे या क्षेत्रांत तिन्ही लाकांतील तीन्ही देवतांकडून तीन गंगा आल्या आहेत.

नंतर श्री. अंबाजी (गिरनारचे रक्षण करण्यासाठी स्वतः जगज्जननी पार्वतीमाता अंबाजी हें नांव धारण करून येथे राहिल्या आहेत.)

नंतर श्री गोरखनाथ. तेथेच नंदिकेश्वर, रेणुकामाता व भैरव आहेत.

नंतर सिद्धपीठ, व कमंडलुकुंड.

नंतर श्री गुरुदत्तात्रेय तेथेच रत्नवाटिका किंवा रत्नवाग किंवा रत्नारण्य आहे, व या अरण्यांत रत्नेश्वरमहादेव आहे.

गिरनारी ब्राह्मण

गिरिनारायण भगवानने स्वतःच्या मुखापासून प्रथम एक ब्राह्मण उत्पन्न केला. नंतर त्याच भगवानाच्या आज्ञेने सूर्यनारायणाने स्वतःच्या

मंडळातून दुसरे ८ ब्राह्मण निर्माण केले व शंकरानीं ३ ब्राह्मण निर्माण केले. याप्रमाणे पूर्वी प्रथम एकंदर १२ ब्राह्मण गिरनारवर निर्माण झाले. पण दैवयोगानें फक्त तीनच व्रकारचे ब्राह्मण हल्ळीं गिरनारवर राहतान.

ते ब्राह्मणः—आनंदशर्मा, वृष, घोष, हरदत्त, मरीची, अपरनरोत्तम धनुर्वेद, जयंत, गर्गभूषण, राजभूषण, व विप्रवर्य.

गिरिनारी ब्राह्मणांना परमात्माकडून मिळालेली सनद

श्री गुरुदत्तात्रेय पादुकांचे दर्शन घेऊन पूजा करून त्यापुढे दक्षिणा अर्पण करून, गिरिनारी ब्राह्मण जेव्हां “यात्रा परिपूर्ण थई, यात्रा परिपूर्ण थई यात्रा परिपूर्ण थई” असा मुखाने त्रिवार उच्चार करितात, तेव्हांच (तेरे पितर सरग भयो, तेरे पितर सरग भयो, तेरे पितर सरग भयो असें अक्षय्य वटावरील पिंडदान झाल्यावर गयावळ जसें त्रिवार उच्चार करतात तसें) गिरनारची यात्रा सफल होते. यजमानाचा किंवा यात्रेकरूचा उजवा हात गिरिनारी ब्राह्मण आपल्या उजव्या हातात धरून वरप्रमाणे उच्चार करीत करीत तीन वेळ श्री गुरुदत्तात्रेयांच्या पादुकांभोवतीं फिरवतात. याप्रमाणे गिरनारचा शेवटचा विधि आहे.

संशोधन केलें पाहिजे

याप्रमाणे थोडक्यांत गिरनार क्षेत्राचे प्रवासाचे व पौराणिक दंत-कथेचे वर्णन दिलें आहे. बारिक दृष्टीने जर यांतील स्थानांचा त्यांच्या उत्पत्तीचा व राजांच्या कथांचा विचार केला, तर संशोधनास मदत होऊन हिंदुस्थानचा खरा इतिहास मिळणे शक्य आहे. लो. टिळकानीं ओरायन सुद्धा ग्रीक व जर्मन पौराणिक कथांचा व खेळांचा आधार घेऊन वेदकालाचीं सर्व अनुमाने काढिलीं आहेत. पुराणे, भूमिशास्त्र व इतिहास यांची मदत घेऊनच संशोधन केलें पाहिजे.

मी सुमारे ८ वर्षांपूर्वी श्रीद्वारका, सुदामपुरी (हल्ळीं पोरबंदर) व सौरटी सोमनाथ या तीन्ही यात्रा केल्या आहेत व प्रस्तुत लेखाचा हा

विषयही नाही. तथापि कोणास या यात्रा करणे, झाल्यास त्यांच्याकरितां रेल्वे स्टेशनें व भाडे इतक्यापुरतीच माहिती खाली देत आहें.

द्वारका, सुदामपुरी, गिरनार व सोरटी सोमनाथ यांपैकीं कोणत्याही ठिकाणी जावयाचे असल्यास राजकोटला आलेच पाहिजे. राजकोट हे जंक्शन स्टेशन आहे. येथून जे. डी. म्हणजे जामनगर—द्वारका रेल्वेने द्वारकेस जावयाचे भाडे दरमाणसीं ४-१०-६ पडते. ही लाइन छोटी आहे. राजकोटहूनच राजकोट—वेरावळ लाइन निघते. या लाइनवर राजकोटहून तिसरे स्टेशन जेटलसर आहे. जेटलसर पासून पोरबंदर (सुदामपुरी)ला एक फांटा जातो. या फांट्याने सुदामपुरीस जावयाचे. राजकोटहून जेटलसरचे भाडे सात आणे व जेटलसरहून सुदामपुरी (पोरबंदर) चे भाडे १-५-० आहे. राजकोटपासून जेटलसरच्या पुष्कळ पुढे त्याच लाइनीवर जुनागड स्टेशन आहे. तेथून गिरनारला जावयाचे. राजकोटपासून जुनागडचे भाडे १-३-० पडते, व जुनागडहून वेरावळ स्टेशनला जावयाचे. तेथें उतरून टांग्यांत बसून सोरटी सोमनाथ (प्रभास-पट्टण) ला जावयाचे. जुनागडपासून वेरावळचे भाडे ०-१३-० पडते. वेरावळ स्टेशनपासून प्रभासपट्टण २ मैल आहे. टांग्यास ०-१२-० पडतात.

याप्रमाणे या बाजूकडे आल्यावर इच्छा असल्यास चार पुण्यक्षेत्रांचे थोड्या रेल्वेभाड्यांत दर्शन होतें.

ठाणे,
गुरुवार

संतपदरजःकणदासानुदास
बालकृष्ण विश्वनाथ देव

श्रीदत्तचित्साईं सद्गुरभ्योन्नमः

शके १८५७ सालच्या श्रीक्षेत्र शैलधि (शिरडी)
येथील श्रीसमर्थ सद्गुर साईबाबा महाराज यांच्या
पुण्यतिथिउत्सवाचा वृत्तान्त, जमाखर्च व
उत्सवास वर्गणी देणाऱ्या भक्तांची
नांवनिशीवार व रक्कमवार यादी

श्री साईलीला संपादक यांस—

प्रेमपूर्वक कृ. शि. सा. न. वि. वि. शके १८५७ आश्विन शु. १०
पासून ४ दिवसांचा, व कोजागरी व नवान्नपौर्णिमेचा सविस्तर वृत्तांत
जमाखर्च व नांवनिशीवार व रक्कमवार वर्गणी देणाऱ्या भक्तांची यादी
प्रथम अनंत साष्टांग नतितिपूर्वक श्री सद्गुरुचरणकमली सादर करून
नंतर प्रेमादरपूर्वक जनस्वरूपी जनार्दनास विश्रुत होण्याकरिता आपल्याकडे
पाठवीत आहें. तरी आपल्या श्री साईलीलेच्या एखादा अंकीं त्यास कृपेने
प्रसिद्धि मिळावी अशी नम्र प्रार्थना आहे.

उत्सवाच्या तयारीकरिता संस्थान मंडळाच्या आज्ञेप्रमाणे श्री. देव हे
सहकुटुंब ता. ३० सप्टेंबर रोजीं श्री. पुरंदरं यांना बरोबर घेऊन शिरडीस
गेले. ता. ३ आक्टोबर रोजीं श्री. सीताराम पवार हे पुण्याहून आले व
ता. ६ रोजीं सौ. वहिनीबाईसाहेब गाडगीळ या येऊन दाखल झाल्या.

बाहेरगांवची भक्तमंडळी

ठाणे:—श्री. बा.वि. देव, सहकुटुंब-नातू मधुकर व चिरंजीव
श्रीपाद व सूनबाई चि.सौ. उमाबा॑ व कुमारी मीनाक्षी.

,, श्री. सौ. पार्वतीबाई शिवराम कुंटे.

,, श्री लक्ष्मण शिवराम ऊर्फ बाबुराव कुंटे.

वांद्रेः—श्री बब्लवंत हरि कर्णिक.

,, श्री रघुवीर भास्कर पुरंदरे, प्रशस्थ मदत कोशाध्यक्ष.

खारः—श्री रामचंद्र आत्माराम ऊर्फ बाबासाहेब तखड प्रशस्थ
कोशाध्यक्ष.

सांताकूजः—श्री. रावबहादुर मोरेश्वर विश्वनाथ प्रधान विश्वस्त.

,, श्री दत्तात्रय गणेश वैद्य, मुलासह.

,, , आत्माराम हरि चौबल, मुलगा व बंधु.

,, , केशव हरि चौबल.

,, , सौ. शांताबाई अंधेरीकर.

,, , बसंत नारायण गोरक्षकर.

बोडी,, गजानन बालकृष्ण.

भिंडी,, रामभाऊ घुले.

मुंबई,, रामचंद्र श्रीपाद कुरतडकर.

,, , डॉकटर केशरीनाथ वासुदेव सावे.

,, , सौ. अन्नपूर्णाबाई सावे.

,, , सौ. कोयनाबाई सावे.

,, , कु. मंदाकिनी सावे.

,, , , रत्नप्रभा सावे.

,, , सौ. नागूबाई एकनाथ सावे.

,, , , इंद्रायणी गजानन राऊत.

,, , , मोघाबाई नारेकर.

,, , नागेश आत्माराम सावंत फौजदार.

,, , मनोहर नागेश सावंत.

,, , सदाशिव आत्माराम पाटणकर.

,, , मदुसूदन धोंडूजी कांबळी

,, , दत्तात्रय राजाराम राणे पोलिस रायटर.

- „ „ विष्णुपंत दुखंडे
- „ „ बनूबाई कीर्तनकार.
- „ „ हरिभाऊ निमकर व त्यांचे साथीदार.
- „ „ नरहरि वीरकर.
- मुंबई श्री. सौ. सीताबाई दुखंडे.
- „ „ गणपत बाळकृष्ण.
- संगमनेर „ विष्णु गोविंद देव.
- „ „ सौ. द्वारकाबाई वासुदेव शहाणे.
- „ „ कु. कुसुमबाई देव.
- „ „ रंगनाथ विष्णु देव.
- „ „ शरद् विष्णु देव.
- „ „ सौ. रमाबाई देव.
- „ „ दत्तंभट (महाजन मास्तरचे भाचे)
- अहमदनगर „ आण्णा बाळाजी रासने.
- „ „ विठ्ठल बाळाजी कुंभकर्ण.
- नाशिक „ भाऊसाहेब धुमाळ वकील.
- „ „ सदाशिव बाळाजी जातेगांवकर.
- विटे „ गणेश शिवराम पाटणकर सब रजिष्टर.
- भुसावळ „ गोविंद विनायक वाड हेडकलार्क.
- तळेगांव „ रावबहादुर ल. वि. पोफळे.
- हार्दा „ जयवंत कृष्ण पर्खळकर.
- पुणे „ गोविंद काशीनाथ ऊर्फ आपासाहेब.
- „ „ गाडगीळ बॅरिस्टर, संस्थान सदस्य.
- „ „ सौ. लक्ष्मीबाई ऊर्फ वहिनीसाहेब गाडगीळ.
- „ „ सीताराम पवार.
- „ „ प्रो. गणपतराव नरकें मुलासह.

कोपरगांव,, फडके मामलेदारसाहेब, सहकुटुंब व इतर मंडळीसह.
 ,, „ वी . आर. खाडीलकर
 „ „ समुद्र सर्कल इन्स्पेक्टर.
 निमगांव „ भागवत.
 कोण्हाळे „ रघुनाथभट
 „ „ विष्णुभट
 शिवाळे „ निवृत्तिनाथभट
 „ „ जगन्नाथभट
 „ „ तात्या औटी. (औटी मास्तरांचे वडील)
 शिरवळ „ दत्तात्रय पांडुरंग ऊर्फ बगोबा माने.
 परभणी „ किसनराव कासार गवई.
 वेलापूर „ ताराबाई गाणारीण १० मंडळीसह.
 शिरडी „ तलाठी शिरडी.

पुराण व कीर्तन

सोमवारीं विजयादशमीच्या दिवशीं दोनप्रहरीं श्री. किसनराव गवई यांचे कीर्तन श्रीच्या मंदिरांत झाले. मंगळवारीं सकाळीं श्री. देव यांचे पुण्यतिथिआख्यान कीर्तन श्रीच्या दिरांत झाले व रात्रीं श्रीद्वारकामाईत श्री. बनूबाई मुंबईकर यांचे कीर्तन झाले. बुधवारीं दुपारीं श्री. किसनराव यांचे कीर्तन श्रीद्वारकामाईत झाले. गुरुवारीं सकाळीं काल्याचे कीर्तन श्रीमंदिरांत श्री. विठ्ठलराव मराठे शिर्डी संस्थान गवई यांनी केले व रात्रीं श्रीद्वारकामाईत श्री. बनूबाई यांचे कीर्तन झाले. शुक्रवारीं रात्रीं श्री. बनूबाईचे कीर्तन श्रीद्वारकामाईत झाले. चालू सालीं उत्सव दिवस चार व कीर्तनकार सात. यामुळे श्री. विष्णुपंत दुखंडे व श्री. बापाजी कुळकर्णी यांना कीर्तन करण्यास अवसर मिळाला नाही ! किसनराव व विठ्ठलराव हे नवे होतकरू कीर्तनकार व बनूबाई ह्या कसलेल्या प्रौढ मर्यादिशील, नृत्यगायनपटु, भक्तिरसपूर्ण शुद्ध, रसाळ व मधुर वाणी, कंठ सुस्वर वगैरे गुणांनी युक्त. त्यांचीं तीन्ही

कीर्तने त्यांच्या नेहमीच्या पद्धतीप्रमाणे चित्ताकर्षक व थाटाची झाली. श्री. देव यांचे श्रीज्ञानेश्वरीप्रवचन कार्यक्रमप्रमाणे श्रीच्या समाधीसमोर होऊन नेहमीप्रमाणे कै. भक्तवर्य काकासाहेब दीक्षित यांच्या वाड्यांत नित्य रात्री होतच होते.

भोजनपात्रे

सोमवारी दोन्ही वेळा मिळून भोजनपात्रे अजमासे १५०—१७५ झाली. मंगळवारी पुण्यतिथीच्या दिवशी दोन्ही वेळा मिळून अजमासे भोजन व फराळ मिळून ५०० पाने झाली. तिसऱ्या दिवशी अजमासे दोन्ही वेळा मिळून ६०० पाने झाली. गुरुवारी दोन्ही वेळा मिळून २०० पाने झाली. शिवाय रात्री भंडारा भोजनाची ७००—८०० पाने झाली. शुक्रवारी राहिलेले भंडारा भोजन व कोजांगरी पौर्णिमा निमित्त मिळून ३०० पाने झाली, व शनिवारी बाबांच्या बागेत नवान्पौर्णिमेच्या दिवशी सुमारे १०० पाने झाली. या भोजनाची शोभा अपूर्व होती. वृक्षराजीच्या गर्द छायेत केळीची पाने मांडून रंगबल्ल्या काढल्या होत्या. सर्व मंडळी स्थानापन्न झाल्यावर श्रीसाईमाउलीच्या पुण्य नामाच्या गद्य घोषांत बालगोपालांसह मंडळी भोजनास बसली. भोजनाचा बेत साधाच होता, बाबांच्या बागेतील केळीची पाने, त्याच बागेतील केळफुलांची, गोवारीच्या शेंगांची, अळूची व हिरव्या पोपयांची भाजी, सद्गुरु श्रीरघुवीर पुरंदरेदादांच्या स्वतःच्या शेतांतील नव्याचे तांडुळाची खीर, भक्तश्रेष्ठ तात्याबा पाटील कोते यांच्या शेतांतील गव्हाच्या चपात्या, श्री दत्तगुरुचे व्यावहारिक नाम धरणारे नरहरि आचारी स्वयंपाक करणारे, भक्तराज माधवराव देशपांडे यांचे कनिष्ठ चिरंजीव उद्घव वाढणारे, श्री. बाबासाहेब तर्खड, मोरेश्वरराव प्रधान, सुंदरराव नवलकर, रघुवीर पुरंदरे, तात्याबा पाटील कोते, विठ्ठलराव, किसनराव संस्थान गवई, बनूबाई, विष्णुबोवा दुखंडे कीर्तनकार पुढे होणाऱ्या विवाहास उत्तम शकुन म्हणूनच कीं काय, तासेवाजंत्र्यांच्या थाटांत पण विनोदमस्करीमुळे व दुपारच्या आराम निंदेतून मुदाम उठवून आणल्यामुळे जरा रागीट मुद्रा

धारण करून आलेले नानू पूजारी आदिकरून मंडळी जेवणारी, दुपारच्या वेळी म्हणण्यांत येणाऱ्या सारंग, मल्हार, धनाश्री वगैरे सुंदर रागांत गवई व कीर्तनकार यांनी म्हटलेल्या कर्णसुभग चीजा व बेतलेले कंठमधुर आलाप, बाळा गुरवाचें सनईबादन, व मधून मधून श्री साईमाउलीचें उच्च सुरांत दिव्य व आल्हादकारक नामोच्चारण, एकमेकांस प्रेमाचा आग्रह, अशा विविध प्रकारांनी विमंडित चाललेल्या स्वर्गीय भोजनाचा आस्त्राद घेणाऱ्या भक्तवृदांच्या मुखांतून त्या भोजनाच्या अलौकिक स्वादिष्टपणाबद्दल व एके वेळी शक्तिनिक्षय (उकिरडा) असलेल्या स्थानास नंदनवन करून सोडणाऱ्या श्रीसद्गुरुमाउलीच्या अतक्य लीलेबद्दल वारंवार धन्योद्धार व नेत्रांतून आनंदाश्रु निघण्यावांचून दुसरे काय निघणार ! खरोखरच राववहाडूर मोरेश्वरराव प्रधानांच्या पुण्याईमुळे व आम्हांस आमच्या सद्गुणामुळे हा सोहळा पाहावयास मिळाला ! बाग करण्याचें श्रेय सर्वस्वी श्री. सगुणरावावर आहे, हे सांगावयास नकोच.

कोजागरी पौर्णिमाही थाटाची झाली. रात्री यथासांग बाबांच्या चरणाची पूजा तुलसीसहस्रनाम, नारीकेलफल, त्यांचे मधुर पाणी, पेढे, खडीसाखर, पोहे, तापविलेले शर्करायुक्त व इतर मसाला घातलेले गरम-गरम दूध, लाहा वगैरे पदार्थाचा श्रीस नैवेद्य, श्रीरजनीरमण तारामणि शीतल रश्मिराजाची पूजा याप्रमाणे कार्यक्रम आटोपल्यावर श्री. देव यांनी जमलेल्या सर्व भक्तसमूहास कोजागरी कौर्णमेची कथा सांगून तीर्थ-प्रसाद दिला. ब्राह्मणास भूयसी दिली. नंतर जमलेल्या मंडळींनी श्रीमंदिरासमोरील सभामंडपांत कथेत सांगितलेल्या आज्ञेनुसार घटकाभर सारीपाट घूत खेळून ती पहाटे चार वाजता आपापल्या घरी गेली.

भोजनाचा बेत

दरसालप्रमाणे याही साली विजयादशमीस व पुण्यतिथीच्या दिवशीं श्रीच्या नैवेद्यास व आराधनाविधीच्या ब्राह्मणास पंचपकवाळे केलीं होतीं.

इतर भक्तसंघास उत्सवाच्या चारी दिवशीं साखरेचा शिरा पोटभर होता. उत्सवाचे चार दिवस कोजागिरी पौर्णिमा व नवान्न पौर्णिमा या सहाही दिवस रोज दोन चटण्या, दोन भाज्या, भात, वरण, तूप, पांढरी पोळी, साखर व मुबलक ताक हेही पदार्थ होतेच.

उत्सवाच्या चारी दिवसांत गांवांतील निमंत्रित मंडळी, परगांवची पाहुणे मंडळी व संस्थानचे नोकरचाकर मंडळी भोजनास आली होती.

मंडारा भोजनास दरसालप्रमाणे गुळाचा शिरा केला होता.

भिक्षा

सालबादप्रमाणे याही वर्षी भक्तमंडळींनी टाळ, मृदंग, निशाण घेऊन श्रीच्या नामाचा जयजयकार करीत गांवांत दोन दिवस (दसरा व पुण्यतिथि दिवशी) भिक्षा मागितली.

अभिषेक व आराधनाविधि

सालबादप्रमाणे या वर्षी शिरवळकर भटजी वे. मू. रा. दत्तत्रय पांडुरंग ऊर्फ बर्गभटजी मोने यांनी श्रीच्या समाधीवर उत्सव-दिवसांत पवमान लघुरुद्धाभिषेक व रुद्रलघुरुद्धाभिषेक यथाशास्त्र केले. इतर भक्तांकडूनही श्रीचरणीं सहा लघुरुद्र व ४० एकादशिन्या झाल्या. संस्थानांतील चार उत्सवांपैकीं तीन उत्सवांत याचप्रमाणे भक्तजनांकडून अभिषेकद्वारा सेवा होत असते. दिवसेंदिवस अभिषेकाचें महत्त्व-विशेषे करून पाश्चात्य विद्या-विभूषित विद्वज्जन भक्तांस जास्त जास्त पटूं लागले आहे. ज्ञात भूतलावरील सर्व देशांत राज्यारोहणप्रसंगी राजावर जलाने मंत्राभिषिंचन करण्याचा अधात आहे. यावरून मंत्रित जलाभिषिंचनांत एक प्रकारची विशिष्ट शक्ति आहे असें सिद्ध होतें. नाहीं तर विसाव्या शतकांतील सुधारणेच्या शिखरावर चढलेल्या राष्ट्रांनी या जलाभिषिंचनविधीला केव्हांच फांटा दिला उसता. असो. आमच्या भारतपुत्रांनी त्या विधीचें महत्त्व लक्षांत घेऊन त्या विधीस ते उत्तेजन देत आहेत हें खरोखरच आर्यमातेचें सुदैव.

बागेचें उत्पन्न व बागेस देणग्या

या उत्सवांत केळीचीं पाने, केळीचे खुंट, भाजीकरितां केळीचीं (कच्च्या केळ्यांची) लोंगरे व केळफुले, कच्च्या पोपया, अळू, कोंवळ्या कोंवळ्या गोंवारीच्या शेंगा, तसेच तुळशी, फुले, हार, शेरे व वगैरे सामान श्रीच्या बागेतून विकत घेण्यांत आले. त्याचें उत्पन्न रु. १३-११-० झाले व सौ. जानकीबाई गोविंदराव वाड, भुसावळ, सौ. सीताबाई रामकृष्ण करंदीकर, डहाणू व श्री. वासुदेव केशव ऊर्फ आपासाहेब मंत्री वकील, सातारा, या भक्तवरांनी बागेच्या खर्चाकरितां अनुक्रमे रु. १०, ५, ५ याप्रमाणे देणग्या दिल्या. या उत्सवांत बागेचें एकांदर उत्पन्न रु. १३-११-० झाले. याप्रमाणे इतर तीन उत्सवांत व्यवस्था करावी.

श्री भाऊराव कुंभार

उत्सवाच्या सर्व दिवसांत भाऊराव भोजनास आले होते. त्याचें भोजन म्हणजे लहर लागेल तर व्हावयाचें, नाहीं तर नाहीं.

औदार्य

श्री. सौ. लक्ष्मीबाई ऊर्फ वहिनीसाहेब गाडगीळ (बॅरिस्टर आपासाहेब गाडगीळ, पुणे, यांचे कुटुंब) यांनी श्रीच्या उत्सवातील भंडारा-भोजनाचा रु. २९-१०-० खर्च संस्थान कमिटीस देऊन आपले दानौदार्य प्रकट केले. वहिनीसाहेब अलीकडे २-३ वर्षे याप्रमाणे भंडारा भोजनाचा खर्च सं. कमिटीस देऊन अखिल गरीब मानवजातीवरील आपले प्रेम व्यक्त करीत आहेत. असेच प्रेमौदार्य सतत दरसाळ व्यक्त करण्यास बाबा त्यांना प्रेरणा करोत, अशी साईमाउलीच्या चरणीं सविनय प्रार्थना आहे. प्रेमौदार्य अनुकरणीय आहे. या सलूत्याबद्दल सं. कमिटी वहिनीसाहेबांची फार आभारी आहे.

देणगी

या उत्सवांत दरसालप्रमाणे सर्व संस्थान नोकर मंडळीस, तसेच इतर अनाथ पंगु मंडळीस पैसे व वस्त्रे दिलीं. त्यांची नांवनिशी व कपड्यांची नांवनिशी सोबतच्या जमाखर्चाच्या हिशोबांत दिली आहे.

जमाखर्च

सोबत जमाखर्चाची यादी, तसेच ज्या भक्तकडून या उत्सवकार्यासाठी वर्गणी आली, त्यांची नांवनिशीवार व रक्कमवार यादी जोडली आहे.

प्रार्थना व याचना

या पुण्योत्सवकार्यां या बालसेवकाकडून, तसेच इतर अनेक कार्यकर्त्या भक्तजनकडून समजून-न समजून, कुचराईने, जे अनंत प्रमाद घडले असतील, त्यांबद्दल श्री समर्थ सद्गुरुरायांनी क्षमा करून उत्सवास उपस्थित असलेल्या प्रत्यक्ष काम करणाऱ्या व उत्सवास उपस्थित न राहतां द्रव्यद्वारा किंवा अन्य प्रकारे उत्सवास सहाय्य करणाऱ्या भक्तगणांवर व या दीन बालकावर अखंड करूणार्दतेची पाखर ठेवून या अज्ञान अर्भकाकडून चिरकाळ अशीच सेवा घेण्याचा त्यावर अनुग्रह करावा अशी या संतसम्राट श्री. साईदत्तगुरुचरणी सविनय प्रार्थना व याचना करून आपली रजा घेतो.

शिखरिणी

शिशूसेवा ध्यावी, सततचि अशी दत्तगुरुजी ॥

न द्या बाधूं बाला, भैविकल दुष्पित्त गुरुंजी ॥

तुम्हा ठावे ओढाळचि, चपल, तश्चित्त गुरुं जी ॥

विरक्ती रज्जूंने स्वर्पदिं करि त्या बद्धं गुरुं जी ॥

ठाणे,
गुरुवार, पौष शु. १
शके १८५७; तारीख
२६ डिसेंबर १९३५

श्रीचरणरज दासानुदास,
बालकृष्ण विश्वनाथ देव
शिरडी संस्थान पुण्यतिथ्युत्सव
व्यवस्थापक विश्वस्त.

१ संसाररूपा धावरे करून सोडणारे. २ दुष्ट पित. ३ तीव्र, अत्यंत भीषण ४ मोकाट सुटलेले. ५ जनावर, चतुष्पाद. ६ वैराग्याच्या. ७ दोरखंडाने, चन्हाटाने, दोरीने. ८ आपल्या पायाशी. ९ त्या चित्ताळा. १० बद्ध करी, बांधून टाका, डांबून ठेवा. ११ घट, बळकट.

श्री दत्तचित्सार्व सद्गुरुभ्योन्नमः

शके १८५७ सालच्या श्रीक्षेत्र शैलधि (शिरडी)

येथील श्री समर्थ सद्गुरु सार्वजनिक महाराज

यांच्या पुण्यतिथ्युत्सवाच्या जमाखर्चाचा

तपशीलवार हिशेब.

जमा

रु. आ. पै.

- ०—०—० मार्गील वर्षाची शिळक.
- ३००—०—० श्री. रामचंद्र आत्माराम
ऊर्फ बाबासाहेब तर्खंड,
शिरडी संस्थान खजिनदार
यांजकडून अगाऊ खर्ची-
करतां घेतलेली रकम.
- ६९३—१४—३ उत्सवकार्यसाठी ठिकठिका-
णाहून आलेली वर्गणी.
- २४५—१०—९ श्री. बाबासाहेब तर्खंड-
मार्फत.
- ३७४—१४—० श्री. सुंदरराव नवलकर
मार्फत.
- १४—१४—० श्री. रघुवीर पुरंदरे मार्फत.
- ५—०—० श्री. तात्याबा पाटील कोते-
मार्फत.
- १—४—० श्री. ब. पूराव बोरावके मार्फत.
- ५२—३—६ श्री. देव मार्फत.

खर्च

रु. आ. पै.

- ६—७—९ चहा.
- ०—१२—० काफी.
- ३१—५—३ तांडुळ.
- ७०—६—३ तूप.
- ९—३—० गोडें तेल.
- ४—२—० साखर.
- ३९—१०—६ साखर्या.
- १६—१४—९ गूळ.
- ११—१०—६ गहूं.
- १२—४—० रवा गव्हांचा. (गरा)
- ०—१०—६ कणीक.
- ६—५—० तुरीची डाळ.
- ३—०—६ चप्पाची डाळ.
- ०—५—० मुगाची डाळ.
- ०—५—६ मसुरीची डाळ.
- ०—४—६ मोहरी.
- ०—१०—० खोबरे.
- १—४—६ मीठ.
- १—१४—० तांबडे तिखट.
- ०—१—६ दालचिनी.
- ०—८—० शहाजिरे.

१२—९—६ भिक्षेचे उत्पन्न.

८—४—६ रोख

३—४—६ गहूं१३॥ पाथली

६९३—१४—३

२१८—१—०

जमा

रु. आ. पै

खर्च

रु. आ. पै

२१८-१-० मागील पानावरून

०—०—६ उवारी १ शेर
०—०—६ बाजरी १ शेर
०—१२—६ तांदुळ १। पायली
०—३—० नारळ

१२—९—६

३८—६—६ दोन्हीं पेटयांतील उत्पन्न
३९—३—९ मंदीरपेटी.
७—२—९ द्वारकामाई पेटी.

३८—६—६

१०४४—१४—३

७—४—३ शिलकी सामान विक्री.
२९—१०—० सौ. वहिनीसाहेब गाडी
गीळ, पुणे, यांनी भंडारा
भोजनाच्या खर्चाची
दिलेली रक्कम.
१०—०—० कोजागरीकरिता संस्थानां-
तून मंजूर झालेली रक्कम
श्री. बाबासाहेब तर्खंड,
खजिनदार योजकडून
आली ती.

१०९९—१२—६

०—१३—३ हळद कुटलेली व बिनकुटलेली
०—१—० जवस.
०—१२—० लवंग.
०—१२—० हिंग.
०—७—३ जिरे.
०—११—६ चिंच.
०—११—० आमसुले.
१—१—० नारळ.
३—३—० केशर.
०—२—० खारका.
०—३—६ बदाम.
०—४—० कात.
०—४—६ बेदाणा.
०—१०—६ खडीसाखर.
०—६—० बदाम बी.
१—२—० सुपारी.
०—४—० सुंठ.
०—८—० पोहे.
०—५—० वेलदोडे.
०—१—० मेथ्या.
०—४—९ आगपेटथा.
०—४—० मिरे.
०—२—६ डाळै पोशांत घालप्पा करिता.
५—६—० बटाटे.
०—९—६ भाजी
१६—२—६ लांकडे.
४—२—० गाडीभाडे.
०—१०—० पाने विडधाचीं.

२५८—४—९

श्रीसाईलीला

खर्च

रु. आ. पै.

२५८-४-९ मागील पानावरून

०-१०-० राताळी.

०—३—३ लिंबे.

०—६—६ कोयिंबीर.

८—७—० घासलेट तेल.

०—६—६ पेरू.

२—१—६ दक्षणावळ.

१—०—० श्रीचे शामसुंदर घोड्यास
ओवाळणी दस्याची.

४—०—० पेढे श्रीचे नैवेद्यास चार
दिवस.

७—०—० आराधनाविधी खर्च.

१—०—० कोजागरी पूजा, सदस्यनाम
व भूयसी दक्षिणा.

२—५—० भोजनदक्षिणा.

४८-१२-० दूध कोजागरीसुद्धा.

१—८—० भंडारा भोजन मजुरी.

६—०—० पत्रावळी.

१—४—० द्रोण.

०—१३—० दही.

१८-१२-० रेत्वे खर्च.

६—०—० पाण्याबद्दल नाना चोपदार
यांस ६ दिवसांचे

५—०—० श्रीचे पेटीत ५ दिवसांची
दक्षिणा.

१२—१३—० बाबांच्या बागेतील केळीचे
खुंट, पाने, लोगरे, गवाच्या,
पोपया, तुकसी, फुले, हार,
शेरे वगैरे सामानाची किंमत.

खर्च

रु. आ. पै.

- ३८६-१०-६ मागील पानावरून
६--२-० संस्थानांतून घेतलेल्या
सामानाची किंमत.
६-१०-० तीन मजुरांची मजुरी.
४--८-० तुळशीची मजुरी.
१--८-० गिरजा परटीणीची मजुरी.
२--४-० शिलाई अबदुलभाईच्या
कपड्यांची.
०--२-६ सुतळी.
०--१-० काथ्या.
७--०-० पोस्त उद्धव किसनराव व
इतर काम करणारे मंडळीस.
०--८-० खाली उब्याची किंमत.
०--२-६ मुरमुरे.
१-१०-० टांगाभाडे.
०-१३-३ हमाली.
१४--६-० मोटरभाडे.
०--२-६ जकात (सीताराम पवार
यांस द्यावी लागली ती.)
२--८-६ साबूदाणे.
३--२-० शेंगा दाणे.
०--४-३ ओली मिरची.
०--२-३ बेसन पीठ.
०--४-० गुलाल.
१--६-० भगर वच्याची.
०--२-० लाह्या.
३५-३-० कापड-नोकरांस व मरिबांस
वांटले ते.

खर्च

रु. आ. पै.

४७५-८-३ सागील पानावर्णन

हात. नांव

५० अबदुलभाई लंगोट २,
कफन्या २, फडकी २,
एक दुहेरी धोतर.

१० नाना चोपदार धोतर

१० बाळा शिंपी चो. ,,

१० नानू भटजी पु. ,,

१० माधव फसले ,,

१० रंगनाथ गुरव ,,

१० विठ्ठलराव मराठे ,,

१० बाळा गुरव ,,

१० रामू शिंदे ,,

१० बयाजी जगताप ,,

१० रामा न्हावी ,,

१० लारायण शेळके ,,

१० लक्ष्मण बावके ,,

१० महिबू ताशेवाला ,,

१० महिबूचा मुलगा ,,

१० गटू शिंदे ,,

१० अहित्या ,,

१० अणा शिंदे ,,

१० रावजी तेली ,,

१० दस्तगीर ,,

१० निवृत्ति शेळके ,,

१० मार्टड भगत ,,

६ सखाराम चांभार ,,

५ आपा सुतार ,,

खर्च

रु. आ. पै

४७५-८-३	मागील पानावरून
५	माग शिंगाठथा „
५	अंधकी परटीण „
६	सुरदास „
५	मथु न्हावी. „
१७	भाऊराव कुंभार „
८	देवजी महाराज „
१६	नानू पुजारी } फरसी
८।।	रंगु गुरव } व घोडा
१२	महादु फसले } पुसऱ्यास
	म्हाळी-एक लुगडे व
	एक खण.

७०-०-० आचारी मुंबई हरिभाऊ निम-
कर, नरहरि वीरकर वगैरे ३
यांचा येण्याजाण्यासह खर्च.

५१-०-० श्री. बनुबाई बालकृष्ण शिंदे
कीर्तनकार मुंबई विदागी
व खर्च.

५-८-० लघुरुद्द-पवमान दक्षिणा.

५-८-० रुद्रलघुरुद्द दक्षिणा.

८-०-० आराधनाविधि ब्राह्मगास
जातायेतांचे भाडे

४८-१-० बाळा गुरवाने केलेला खर्च

२-१०-० प्रसाद पिशव्यांचे
कापट.

२—८-० पिशव्या शिलाई.

४२-११-० पोस्टेज.

श्रीसाईलीला

खर्च

रु. आ. पै

६६३-९-३

०-४-० दोन्याचे रीक.

११३-९-३ श्री. सुंदरराव नवलकर यांनी
केलेला खर्च.

११-८-० आचान्यास
आगाऊ खर्चीकरता.

१७-८-० पेढे.

१-८-० कबूरे.

२-४-० लेवले.

१२-०-० निमंत्रण पत्रिका
छापणावळ.

४०-३-९ पोस्टेज.

१०-०-० पत्रिका लिहिणा-
वळ

२-०-० लेवले छापणावळ
०-६-० पताका चे कापड
रंगविले.

६-०-० घोतरे ६ आरा-
घनाविधि ब्राह्म-
णाची.

३-६-० उपरणी ६

०-१३-९ पताका कापड.

०-७-६ प्रसादाचे कागद

०-७-० मोठा ढबा.

०-४-६ लहान ढबा.

०-०-६ काथ्या

०-१५-० कापड आचा-
न्याकरिता.

जमाखर्चाचा तपशीलवार हिशेब

खर्च

रु. आ. पै.

७७७-२-६

३-११-९ पावत्या पाठ-
विष्यास स्टॅप.

१-६-० दमाली.

११३-९-३

३-०-६ किरकोळ.

३००-०-० श्री. बाबासाहेब तखंड यांज-
कडून आगाऊ घेतलेली
रकम परत.

३०२-५-९

११-९-६ शिळक सं. खजिनदार यांज-
कडे कायमनिवास जमा
करण्याकरितां दिली ती

१०९९-१२-६

श्री समर्थ सद्गुरु साईबाबा महाराजांच्या शके १८५७
 सालच्या पुण्यतिथीच्या सद्गुर्त्त कर्गणीदारांची
 नावनिशीवार व रक्कमवार यादी.

		रु. आ. पै.
श्री. अगाशे वेणूताई	ठार्णे	१-०-०
,, अधोर यमुनाबाई	जळगांव	५-०-०
,, अधिया त्रिभुवन नरोत्तम	डहाणू	५-०-०
,, अबसरे तात्या महादेव	महाड	२-०-०
,, आरोल्कर आ. ला.	पाले	५-०-०
,, आगरकर धोंडू महादेव	पुणे	१०-०-०
,, आचार्य बालाराम विश्वेश्वर	कोळवे	१-०-०
,, आजरेकर केशव गणेश	बेळगांव	५-०-०
,, आजरेकर दत्तात्रय लक्ष्मण	पुणे	५-०-०
,, अंजलेकर के. आर.	,	१-०-०
,, आरस यशवंत गोपाळ	कन्नोड	१-०-०
,, ओगले कमलाबाई	कराची .	०-४-३
श्री. ओश्चरकर पार्वतीबाई	भाजे	१-११-६
,, औरंगाबादकर वामन कृष्णराव	खांडवा	५-०-०
सौ. कडेकर पार्वतीबाई	कराची	१-८-३
श्री. कदम काशीबाई	,	०-२-०
,, कदम शंकर	,	०-४-३
श्री. कंटक शामराव भास्कर	मुंबई	१-४-०
,, कर्णिक गजनन त्रिंबक	कर्ल्याण	५-०-०
,, कर्णिक भालचंद्र त्रिंबक	,	२-०-०
सौ. करमरकर सीताबाई	कराची	०-८-३
		<hr/> ५८-१०-६

रु. आ. पै.

मागील पानावरुन ५८-१०-६

कु. करंजेकर कमलाबाई	पुणे	१-०-०
श्री. करंजेकर बग्बाई	„	०-८-०
,, करंडे भास्कर विष्णु	मुंबई	३-०-०
,, करंदीकर रामकृष्ण जनार्दन	डहाणू	५-०-०
,, काका हॅरमसजी दोराबजी	मुंबई	०-१०-०
,, कामत सखाराम महादेव		५-०-०
सौ. काणे जानकीबाई	कराची	०-४-३
श्री. कानिटकर काशीबाई	माटुंगा	३--०--०
कु. कानिटकर नलिनी अच्युत	„	१--०--०
श्री. कानीटकर वामन गोविंद	अहमदनगर	४--०--०
,, कारखानीस गोविंद शिवराम	वांद्रे	०--४--०
,, कारखानीस वामन शिवराम	„	०--४--०
,, कारखानीस गणेश शिवराम	„	०--४--०
मिसेस काळं लीलावती	माहीम	२--०--०
श्री. किरणे महादेव पुरुषोत्तम	सातारा	५--०--०
,, कीर्तने मधुकर दामोदर	इंदूर	१०--०--०
सौ. कीर्तिकर लहानुबाई गणपतराव,	खार	१--४--०
श्री. कुंठे लक्ष्मण शिवराम	ठाणे	२--०--०
,, कुडाळकर सदानंद भास्कर	वांद्रे	१--४--०
,, कुरकुडकर रामचंद्र श्रीपाद	दादर	०--७-६
,, कुरतुडकर रामचंद्र श्रीपाद	माटुंगा	१--८--०
,, कुलकर्णी दत्तात्रय महादेव	मालाड	०--४--३
,, कुलकर्णी शंकर बंडू	पुणे	१--९--०
		१०७-८-६

रु. आ. पै.

मागील पानावखन १०७-८-६

श्री केदारी गजानन नारायण	कल्याण	१--०--०
,, केळकर मिकाजी नारायण	दादर	१-४--०
,, केळकर यशोदाबाई नारायण	,,	१-४--०
,, केळकर लीला भिकाजी	,,	१--४--०
श्री. कोठारी जीवनदास रामकृष्ण	इंदूर	१०--०--०
,, कोठारे गणपतराव मोरेश्वर	मुंबई	१-०--०
सौ. कोठारे चंपूबाई गणपतराव	,,	१--०--०
श्री. कोठारे विश्वनाथ मोरेश्वर	मुंबई	२-०--०
,, कोठारे श्रीकृष्ण ग.	,,	१-०--०
रा. ब. कोठारे. गजानन रामचंद्र	खामगांव	५-०--०
श्री. कोनलाडे रामभाऊ भाऊराव	उमरावती	१-४--०
,, कोराने महादेव गंगाधर	बिळीमोरा	१-४--०
,, कोहोंजवार शंकर बळवंत	ठाणे	२-०--०
,, खवणेकर पांडुरंग विठ्ठल	कुर्दा	१-०--०
,, खंडकर कृष्णराव रामचंद्र	देवास	१--४--०
,, खाडिलकर नरहर पुरुषोत्तम	सोलापुर	१-०--०
,, खारकर गोविंद श्रीधर	ठाणे	१-०--०
,, खारकर श्रीधर नारायण	,,	१-०--०
,, गणपति सरस्वती आय. सी.	दादर	१-४--०
'डॉ. गव्हाणकर रंगनाथ नारायण	वसई	१८-८-०
श्री. गाडगीळ गोविंद काशीनाथ	पुणे	५-०--०
सौ. गावेड मुकाबाई	कराची	०-४-३
,, गाळवणकर यशवंतराव ज.	वांद्रे	२-०--०

१६०-१२-९

रु. आ. पै.

मागील पानावस्तु १६०—१२-९

श्री. गिरधर विनायक शंकर	अंधेरी	१-०-०
,, गुप्ते शांताराम विठ्ठल	कल्याण	२--०--०
,, गुरुजी दत्तात्रय नारायण	बडोदे	५--०--०
,, गोडबोले. एच. टी.	कल्याण	१--४--०
,, गोविलकर विठ्ठल केशव	मुंबई	०--८--०
कु. गोरक्षकर ताराबाई नारायण	सांताकृष्ण	१--४--०
श्री. घोरपडे अनुब्राई वहिनीसाहेब	इचलकरंजी	५-०-०
,, चव्हाण वी. के	कल्याण	५-०-०
,, चांदोरकर महादेव नारायण	,	१-०-०
सौ. चितळे गंगाबाई	कराची	०-५-३
श्री. चौधरी गोविंद मालु	केळवे	१--०--०
,, चौबल आत्माराम हरि	सांताकृष्ण	१--४--०
,, चौबल गंगाधर नारायण	वांद्रे	२--८--०
,, चौबल एम्. व्ही.	ठारे	१--०--०
,, चौबल यशवंत पुरुषोत्तम	खार	२--४--०
,, चौबल श्रीराम नीलकंठ	,	२--०--०
कुमार. चोणकर विजयनाथ रा.	बोरिवली	२--०--०
,, जगताप यमाजी गंगाराम	इंदुर	१--०--०
डॉ. जटार जानकीबाई	खंबालिया	५--०--०
श्री. जयकर मुकुंदराव शामराव	मुंबई	१--४--०
,, जयकर शामराव विश्वनाथ	ठारे	२--०--०
,, जयकर सोनाबाई	वांद्रे	२--०--०
,, जुन्नरकर यशवंत राजाराम	धरमपुर	२--०--०
		२०८-६-०

		रु. आ. पै.
		२०८-६-०
श्री जुवले दिनकर महादेव	दादर	१-४-०
,, जोशी मोरेश्वर विश्वनाथ	उंबरगांव	१-०-०
,, टेमकर लक्ष्मीबाई	कराची	१--०--०
,, ठक्कर भिमाजी भानजी	मालवण	२--८--०
,, ठक्कर मदनजी भानजी	,,	२--८--०
,, डोळस आ. प.	कांदिवली	३--०--०
,, ढवळीकर शंकर मोरेश्वर	पुणे	७--०--०
,, तर्खड रा. आ.	खार	५--२--३
,, तन्ना गोवर्धन गिरधर	डहाण	१९-२-६
रा. सा. तन्ना नरोत्तमदास गिरधर	,,	३--०--०
श्री. तवाडीया फरदुनजी पेस्तनजी मुंबई		०-१०-०
,, तळपदे आनंदराव गणपतराव वांदे		१-४-०
श्री. तळपदे सदानंद विनायक	मुंबई	१-०-०
,, तळवळकर गोपाळ हरि	निमग्नवि	२-०-०
,, ताडीवाला होराबजी डी.	सान्ताकृष्ण	१-४-०
सौ. तालचेरकर कृष्णाबाई वि.	इंदुर	५-०-०
,, ताम्हणकर पांडुरंग मोरेश्वर	विजापुर	५-०-०
,, तेंडले अनंत लालशेट	बांदा	१-४-०
सौ. तेंडूलकर रुक्मणीबाई	कराची	०-४-३
,, तेंडूलकर, शामसुंदर शंकर	पुणे	१-४-०
,, तोडणकर सीताराम विष्णु	मुंबई	५-०-०
,, त्रिकमदास परशोत्तम	,,	१०-०-०
,, दळवी जनार्दन रामचंद्र	वसई	१-४-०
		२८७-१-०

रु आ. पै.

मागील पानावर्खन २८७-१-०

श्री दल्लभी सदाशिव भिकाजी	पालें	२-०-०
,, दाणी गंगाबाई	जळगांव	१-०-०
,, दिघे श्रीकृष्ण गोपीनाथ	मुंबई	५-०-०
सौ. दिवेच्चिया सुमतीबाई वि.	खार	१-४-०
,, दीक्षित दत्तात्रय सखाराम	वांद्रें	०-४-०
,, देव रामचंद्र सीताराम	अंधेरी	२-०-०
श्री. देव विष्णु गोविंद	संगमनेर	५-०-०
,, देव श्रीपाद बालकृष्ण	ठाणे	५-०-०
सौ. देवधर जानकीबाई	कराची	१-०-०-६
,, देवधर रमाबाई	,	०-५-३
श्री. देशमुख गोविंद हरि	शिरोशी	२-८-०
,, देशमुख द्वारकानाथ हरि	डोलखांव	५-०-०
,, देशवंडेकर दुर्गाबाई	जळगांव	१-०-०
सौ. देसाई कमलाबाई	कराची	०-५-३
श्री. देसाई हरिभाऊ	मुंबई	०-४-०
,, धराधर चंपूबाई आनंदराव	,	१-४-०
,, धारकर वसंत विनायक	अंधेरी	५-०-०
,, धुरंधर शामराव	सान्ताकृष्ण	०-८-०
कु. नवलकर बावलाबाई सुं.	मुंबई	१-४-०
सौ. नवलकर शांताबाई सुं.	,	१-४-०
,, नवलकर शिवशंकर वि. ह.	परळ.	१-४-०
,, नाचणे शांताराम बळवंत	कुर्ला	१-४-०
सौ. नाढकणी सीताबाई	पुणे	२-०-०

रु. आ. पै.

३३२-१२-०

श्री. नायक बालाराम केरोबा	मुंबई	१-४-०
,, नार्वेकर दत्ताराम एस्.	,,	१-४-०
सौ. नार्वेकर दत्तीबाई	,,	४-०-०
,, नार्वेकर मोघाबाई	,,	२-४-०
,, नार्वेकर श्रीमतीबाई	,,	१०-०-०
,, नार्वेकर सुंदराबाई	,,	१-४-०
,, परदेशी डी. बी.	पुणे	१-४-०
,, परांजपे (वैद्य) राधाबाई	ठाणे	१-०-०
,, परखळकर जयवंत कृष्णराव	हरदा	१-०-०
,, पवार निराबाई	,,	१-१-०
,, पस्पु हिराबाई	कराची	०-५-३
,, पंडित रामनारायण भिकाजी	खांडवा	१-०-०
,, पंथकी के. ए.	सान्तकृष्ण	१-४-०
,, प्रधान खंडेराव यशवंत	गोद्रा	२-०-०
,, प्रभु गोविंद सीताराम	कर्जत	१-४-०
,, पाटकर आनंद मंगेश	मुंबई	१-४-०
सौ. पाटकर इंदिराबाई	कराची	०-४-३
श्री. पाटकर दिनकर मोरेश्वर	रोहे	१-४-०
,, पाटकर व्ही. एम्.	पनवेल	२-०-०
सौ. पाटकर सुंदराबाई वामनराव	बढोदे	५-०-०
श्री. पाटणकर दत्तात्रय नारारण	पाले	१-४-०
,, पाटणकर दत्तात्रय विठ्ठल	ठाणे	५-०-०
,, पाटणकर रामचंद्र व्हामन	नाशिक	१-४-०

३८०-२-६

रु. आ. पै.

मागील पानावरुन ३८०-२-६

सौ. पाटणकर सीताबाई रामचंद्र	,	१--४--०
,, पाटील इंदिराबाई	कराची	१--४--०
श्री. पाटील सखाराम बाळकोजी	उरण इस्लाम	१०--०--०
,, पितळे विष्णु बलवंत	पार्ले	२--०--०
,, पुरंदरे विठ्ठल रघुवीर	बांद्रे	०-१०-६
सौ. पेढणेकर विठाबाई	कराची	०-५-३
,, पेढारकर इंदिराबाई	पेढारी	३-०-०
श्री. पेढुरकर कृष्णराव नारायण	मुंबई	१-४-०
,, पै लहसीबाई	कराची	०-८-३
,, पोतदार घनश्याम शिवराम	मुंबई	१-०-०
,, फडके अनंक भिकाजी	कराची	५-०-०
सौ. फडणीस इंदिराबाई	बेळगांव	५-०-०
,, फणसळकर विमलाबाई	देवास	१-०-०
,, फणसे भाऊसाहेब	कल्याण	१-०-०
,, फाटक आजीबाई	कराची	०-८-३
,, बडवे कृष्णाजी सीताराम	सोलापुर	५-०-०
,, बर्वे एम्. के.	मेमदाबाद	२-०-०
,, बहालकर रावजी बालकृष्ण	धुळे	१-०-०
कु. ब्रह्मांडकर शांताबाई	मुंबई	२-०-०
,, बावचकर कृष्णाजी लक्ष्मण	सोलापूर	१-०-०
,, बादेकर केशव बापुशेट	बांद्रे	१-२-०-०
,, बिरजदार चननसप्पा श्रेतलिंगप्पा सोलापूर		१-२-०-०
सौ. बिल्ले सावित्रीबाई	कराची	१-०-५-३

श्रीसाईलीला

रु. आ. पै.

मागील पानावर्खन ४२९-४-०

श्री. बेंद्रे के. ए.	कर्जत	१-०-०
सौ. बोरकर चंद्राबाई	पाले	५-०-०
,, भगत श्रीधर कृष्ण	डोबिवली	५-०-०
,, भट गणपतभाई हिरालाल	मुंबई	२-०-०
,, डॉ. भट. छोटालाल भुलाभाई	मेमदाबाद	२५-०-०
श्री. भाटे रामचंद्र बळवंत	दादर	१-०-०
सौ. भांडारे गंगूबाई श्रीधर	सोलापूर	१-०-०
,, भांडारे श्रीधर गणेश	,	२-०-०
,, भिडे गोपाल रघुनाथ	फलटण	५-०-०
,, मथुरादास हरजीवन	अंजनवेल	५-०-०
,, मथुरे आर. आर.	वांद्रे	०-२-०
,, महाजन महादेव जिवाजी	मुंबई	१-४-०
,, महाजनी वामन विष्णु	पुणे	२-०-०
,, महाडीक रामचंद्र	कराची	०-४-३
,, मंत्री पांडुरंग जयराम	मुंबई	२-४-०
,, मानकर बालकृष्ण माधवराव	वांद्रे	२-०-०
,, मानकर वामन केशवराव	पुणे	५-०-०
,, मालपेकर कृष्णराव नारायण	मुंबई	२-०-०
कु. मालवणकर पिरोजबाई	कराची	१-४-०
,, मालवणकर रुक्मणीबाई	,	१-४-०
सौ. माजरेकर उमाबाई	मुंबई	१-४-०
श्री. मुणगेकर कै. सदाशिव अप्पाजी (हस्ते एम्. डी. काबळे)		२-४-०

रु. आ. पै.

मागील पानावर्खन ५०२-२-३

श्री. मुदलीयार सरदार श्रीनिवासराव	पुणे	२-०-०
,, मुरकुटे छगनलाल कृष्णराव	मुंबई	१-४-०
,, मोडक व्ही. जी.	दादर	१-४--०
,, मोडक रा. वा.	पुणे	१-४-०
,, मोरे धाकुजी	कराची	०-४-३
,, मोरे रामा	,	०-४-३
,, मोहिले बाबाजी आनंदराव	पालघर	१-०-०
,, म्हात्रे जयराम कृष्णाजी	उरण	१-४-०
,, रत्नपारखी डी. एम्.	जंजिगीर	५-०-०
,, राजना पापासाहेब	पुणे	१-४-०
,, राजे शांताबाई	कल्याण	१--०--०
,, राणे ना. वा.	उंबरगांव	२-०--०
सौ. राणे चिनुबाई गजानन	खार	१--०--०
श्री. राणे दत्तात्रय राजाराम	मुंबई	५-०--०
,, राणे नारायण बाळाभाई	,	१-४--०
,, रातवाजनकर वासुदेव सी.	सोलापूर	२--०--०
,, राम मारुति संस्थान	कल्याण	५--०--०
,, राव आर. के.	मुंबई	१-४-०
,, रासने दामोदर सावळाराम	अहमदनगर	५-०-०
,, रासने बाळाजी गोविंद	,	५-०-०
श्री. रांगणेकर पार्वतीबाई भा.	मुंबई	२-८-०
,, रांगणेकर शंकर भास्कर	,	२-८-०
,, रेगे. एम्. जी.	मुंबई	१-४-०

रु. आ. पै.

मागील पानावरून ५५१-१०-९

श्री. रेगे जी. के.	,	१-१४-०
,, रेगे रघुनाथ दत्तात्रय	कुडाळ	३-०-०
,, लागु वहिनीबाई	कराची	०-२-३
,, लागु व्ही. जी.	सांगली	२-०-०
,, बगळ रामकृष्ण नाना	मुंबई	१-०-०
कै. सौ. बगळ सीताबाई रामकृष्ण	,	१-०-०
श्री. वर्दम ग. ना. अप्पाशेट	कुडाळ	५-४-०
सौ. वराडकर इंदिराबाई	कराची	०-८-३
,, वराडकर राधाबाई	,	०-५-३
श्री. वर्लीकर बाबुराव जयराम	मुंबई	०-४-०
सौ. वाककर वत्सलाबाई	कराची	५-८-०
श्री. वाटवे रघुनाथ हरि	मुरत	५-०-०
,, वाड गोविंद विनायक	भुसावळ	११-०-०
सौ. वायंगणकर आनंदीबाई	कराची	०-५-३
श्री. वाळंद मगन गोविंद	कोळवें-माहिम	१-४-०
,, विजयकर खंडेराव माधवराव	मुंबई	३-०-०
,, विजयकर गंगाबाई माधवराव	,	१-०-०
,, विजयनगर गोवर्धन माधवराव	,	१-०-०
,, वीरकर नरहर भार्गव	,	०-८-०
सौ. वेळणकर यशोदाबाई	खार	५-०-०
श्री. वैद्य दत्तात्रय गणेश	सांताकृष्ण	५-०-०
,, वैद्य बालकृष्ण वामन	वांदें	२-०-०
,, वैद्य भाऊ आबाजी	,	५-०-०

६६११-९-९

रु. आ. पै.

मागील पानावरून ६११-९-९

श्री. वैद्य मनोरमाबाई	कल्याण	१-०-०
,, वैद्य विनायक आप्पाजी	अंधेरी	२-०-०
,, वैद्य साइनाथ विनायक	,	०-८-०
,, वैद्य रामचंद्र गोविंद	सांताकूङ्ग	१-०-०
,, व्यवहारकर आनंदराव वा.	मुंबई	१-०-०
श्री व्यवहारकर सरस्वतीबाई ग.	मुंबई	१-०-०
,, शहा पुंजाभाई मोहनलाल	,	२-०-०
,, शा. वसंतजी वीरजी	वांद्रे	१-४-०
सौ. शाहाणे द्वारकाबाई वासुदेव	संगमनेर	१-८-०
श्री. शिंदे सुंदराबाई	कराची	०-५-३
,, शिरोडकर सावल्लाराम आत्मराम	कुर्ला	१-४-०
,, शुक्ल यमुनाबाई	कराची	०-२-३
,, शृंगारपुरे रघुनाथ वामन	अंधेरी	२-०-०
,, सखपाळ हरि गोपाळ	वांद्रे	१-४-०
,, सजेदार शंकर परशुराम	भाइन्दर	१-०-०
,, सबनीस दत्तात्रय मोरेश्वर	पाले	५-०-०
,, सबु मुक्ताबाई	कराची	०-४-३
,, साखल्कर धुंडिराज रामचंद्र	दादर	१-४-०
,, साखल्कर भालचंद्र विनायक	रावलगांव	१-४-०
,, सातघरे चिंतामण रामनाथ	वांद्रे	१-४-०
सौ. सातघरे सत्यवतीबाई चि.	,	१-४-०
श्री. सातघरे सूर्यकांत रामनाथ	,	१-४-०
सौ. सामंत आवडाबाई भिकाजी	वसई	१-०-०

६४१-५-६

		रु. आ. पै.
	मागील पानावरून	६४१-५-६
श्री. सामंत महादेव अर्जुन	मुंबई	१-४-०
,, सामंत रघुनंदन रामभाऊ	वांद्रे	२-०-०
,, सामंत बासुदेव सीताराम	मालवण	१-४-०
सौ. सावंत इंदिराबाई नागेशराव	मुंबई	१-४-०
,, सावंत काशीबाई कृष्णाजी	,	२-४-०
,, सावंत नागेश आत्माराम	,	५-०-०
डॉ. सावे के. वा.	,	१०-०-०
,, सावे मोरेश्वर नारायण	,	३-०-०
,, साळसकर व्ही. जी.	,	४-७-६
,, सांबारे दाजी विठ्ठल	पालै	५-०-०
,, शिरसाट आत्माराम बालकृष्ण	वांद्रे	२-०-०
,, सुगवेकर गंगाराम मारेश्वर	कुर्डा	०-८-०
सौ. सुर्वे इंदिराबाई	सावंतवाडी	५-०-०
,, सुवार नारायण पुंडलिक	वांद्रे	२-०-०
,, सोनटकके एल्. बी.	मुंबई	१-४-०
,, श्रोत्री दामोदर सदाशिव	ठाणे	३-७-०
श्री. हृदयेकर शांताराम महादेव	मुंबई	१-४-०
,, हाटे व्ही. जी.	जयपूर	३-२-०
,, हेजिप सीताबाई	कराची	०-८-३

श्रीसार्वबाबा

नव्हेंबर १९३५ चे शिर्डीवृत्त

नव्हेंबर महिन्यांत शिर्डी येथे श्रीसमाधिदर्शनाकरिता २५ संत-
ग्रेमी बांधव ठाणे-नवावाडा, नाशिक, नांदगांव, पुणे, कोपरगांव, न्याहडोंगरी,
शेवगांव या ठिकाणांहून आली होती. त्यात नगरचे सरदार थोरात
इन्कमटेक्स ऑफिसर रा. रा. वि. रा. राळे, रा. रा. दीक्षित वकील, कोपर-
गांव, नगर डिस्ट्रिक्ट कोर्टील ऑफिस मंडळी, संस्थानचे एक विश्वस्त राव-
बहादुर स. ब. धुमाळ होती. कोपरगांवचे मामलेदार रा. रा. बी. जे.
फडके दौज्यावर असतांना दर्शनास आले होते.

कांहीं भक्तांनी त्यांच्या मनोदयाप्रमाणे श्रीस दुधाचें स्नान घातले.
श्रीस अभिषेक केला, श्रीपुढे पौर्णिमेच्या रात्री श्रीसमाधिमंदिरांत रात्रभर
दीप लावला व उद जाळला, अमावास्येच्या रात्री श्रीद्वारकामाईत तेळाच्या
पणत्या लाविल्या.

कार्तिक शु. ११ स श्रीच्या पालखीची मिरवणूक झाली.
(११।१।३५) संस्थानचे गवई रा. रा. विठ्ठलराव यांची चोरी झाली होती
म्हणून ते रजेवर गावीं गेले होते; ते ता. १२।१।३५ रोजी कामावर
रुजू झाले. त्यांनी कार्तिक व. १३ स (ता. २३।१।३५) श्रीज्ञानेश्वर
महाराज पुण्यतिथिनिमित्त श्रीसमाधिमंदिरांत रात्रौ कीर्तन केले.
ता. २४।१।३५ रोजी रावबहादुर स. ब. धुमाळ यांनी श्रीज्ञानेश्वर
महाराजांप्रीत्यर्थ श्रीस शिज्याचा नैवेद्य केला व रात्रौ रा. रा. खंडेराव पांडुरंग
कुळकर्णी ऊर्फ बाबा भालुरकर, राहणार नांदगांव यांनी श्रीपुढे कीर्तन केले.
मंडळींच्या आप्रहावरून त्यांनी ता. २५।१।३५ रोजीही कीर्तन केले.
रा. रा. वामनराव क्षीरसागर तारमास्तर सोनेवाडी यांचे श्रीपुढे
ता. २६।१।३५ रोजी गमयन झाले.

देणगी, जिनसा वगैरे आल्या त्यांचा तपशील
१ रा. रा. विठ्ठल बा. कुंभकर्ण, नगरुमुसुती शुभ्रकोठी उपरणे.

२ डॉ. वी. के. बानर्जी, मुंबई, दोन रेशमी जरीच्या तांबड्या रंगाच्या
चादरी, साडेचार हात लांब,

३ रावबहादुर स. ब. धुमाळ, नाशिक, दोन जाड काळ्या रंगाच्या व लाल
कांठाच्या मोठ्या सतरंज्या.

श्रीसमाधिमंदिर व श्रीद्वारकामाईतील पेटऱ्या

श्रीसमाधिमंदीर व श्रीद्वारकामाईतील पेटऱ्यांत एकंदर मार्गशीर्ष शके
१८५७ अखेरपर्यंत रु. ४१—१५—३ जमा झाले त्यापैकीं श्रीसमाधि-
मंदिराच्या पेटीत रु. ३९—३—० व श्रीद्वारकामाई पेटीत रु. २—९—३
ह्या रकमा अनुक्रमे जमा झाल्या.

इतर बाबती

संस्थानचे गवई रा. रा. विठ्ठलराव यांनी शिर्डी येथे तबला, पखवाज,
शिकविण्याचा मोफत वर्ग सुरु केला आहे. सध्या शिर्डी येथील दोन-तीन
विद्यार्थी त्या शिक्षणाचा फायदा घेत आहेत.

शिर्डी गांवची हवापाणी फार उत्तम आहे.

संस्थान समाचार

शिर्डी संस्थान पोटकमिटीची सभा सान्ताकुळ येथे रावबहादूर
मोरेश्वर वि. प्रधान याच्या बंगल्यांत ता. १७।१।३५ रोजीं तिसऱ्या
प्रहरीं भरली होती, त्या वेळी सर्व समासद उपस्थित होते. सभामंडपाचे
काम पैशाच्या अभावीं तृतीं बंद ठेवण्यांत आले आहे.

श्रीसाईभुवन
१४१ प्रिन्सेस स्ट्रीट, मुंबई २
ता. ५ जानेवारी १९३६

सुंदरराव दी. नवळकर
ऑ. चिटणीस
शिर्डी संस्थान कमिटी.

श्रीसाईबाबा

डिसेंबर १९३५ चे शिर्डीवृत्त

डिसेंबर महिन्यांत श्रीसमाधिदर्शनाकरितां ६९ श्रीसाईभक्त व इतर
संतप्रेमी बांधव शिर्डी येथे मुंबई, अंधेरी, ठाणे, पुणे, सोलापूर, सज्जनगडं,
कोल्हापुर, अहमदनगर, टाकळी, राहता, टांकळी, मानुर, वैजापूर र्ही,
जत, मालवण, अलाहाबाद वर्गारे ठिकाणांहून असले होते.

कांहीं भक्तांनी श्रीस अभिषेक, नैवंद्य केले व कायम निधीस वर्गणी दिली. भक्तमंडळीत श्री. सुरेंद्र आ. तर्खड, कु. नलिनी तर्खड, सौ. ताराबाई तर्खड, श्रीरामदासस्वामी मठ सज्जनगड, येथील श्री. परशुराम महादेव अगांवे रामदासीबुवा, अंधेरीचे डाक्टर पाटील व त्यांचे बंधु, पुणे येथील प्रभात फिल्म कं. मधील श्री. केशवराव धायबर वगैरे होते. वैजापूर येथील श्री. बेहारीलाल यांनी त्यांचे मुलाचे जावळ श्रीद्वारकामाईत काढले. टाकळी मानुर ता. शेवगांव येथील श्री. नारायण भिवराव पाटील यांने मुलाचे जावळ श्रीसमाधीपुढे काढले.

मुंबईचे पार्श्व शेट डी. एम्. राजा यांनी पौर्णिमेस रात्रभर श्रीपुढे यांचे पुतण्याच्या आरोग्याकरितां दीप लावळा होता व ऊद जाळ्ला होता. ह. भ. प. नानाबुवा ताहरादकर यांची तीन कीर्तने श्रीच्या मंदिरांत ता. १५, १६ व १७ डिसेंबर १९३५ रोजी झाली. श्री. अमोलक राजरूप मारवाडी यांनी श्रीद्वारकामाईत ता. २५।१२।३५ रोजी तेलाच्या पणत्या लावल्या.

देणगी, जिनसा, वगैर आल्या त्यांचा तपशील

- १ श्री. केशवराव धायबर, प्रभात फिल्म कंपनी, पुणे, रु. २५ कायमनिधि.
- २ कु. नलिनीबाई तर्खड, पुणे, रु. २५ कायमनिधि.
- ३ सौ. ताराबाई तर्खड, पुणे, रु. ५ कायमनिधि.
- ४ श्री. वसंतराव जाधव, प्रभात फिल्म कं., पुणे, रु. २-८-० कायमनिधि.
- ५ श्री. खुशालचंद मारवाडी, शिर्डी, कांचमण्यांचा पेंखा.
- ६ श्री. र. बा. आठवले, ओव्हरसिअर राहता रु. १-४-० कायमनिधि.
- ७ श्री. वि. बा. कुंभकर्ण, अहमदनगर, ३ वार कापड.
- ८ श्री. भालचंद भा. चव्हाण, मुंबई, रु. २ कायमनिधीस वर्गणी.
- ९ डॉ. बाळकृष्ण सदाशिव पाटील, अंधेरी, रु. ५ कायमनिधीस वर्गणी.
- १० श्री. रघुनाथ स. पाटील, अंधेरी, रु. ५ कायमनिधीस वर्गणी.
- ११ श्री. गजानन स. प्राटील, अंधेरी-रु. ५ कायमनिधीस वर्गणी.

- १२ श्री. यशवंत सदाशिव पाटील, अंधेरी, रु. ५ कायमनिधीस वर्गणी.
 १३ सौ. इंदिराबाई र. पाटील, अंधेरी, वायलचा जरीकांठी पांढरा शेळा.
 १४ कु. इंदुबाला र. पाटील, अंधेरी, रु. १-४-० कायमनिधीस वर्गणी.
 १५ श्रीमती लक्ष्मीबाई मुकुंद पाटील, अंधेरी, रु. १ कायमनिधीस वर्गणी.
 १६ सौ. शांताबाई खंडेराव नवलकर, अंधेरी, रु. १ कायमनिधीस वर्गणी.
 १७ श्रीमती सोनाबाई गणपतराव पाठारे, अंधेरी, ०-४-० कायमनिधीस वर्गणी.

श्री दत्तजयंती

श्रीदत्तजयंतीप्रीत्यर्थ श्री. वसंतराव ना. गोरक्षकर

गोरक्षकर, सांताकृष्ण, सब्बा रूपयाचा प्रसाद श्रीसमाधिमंदिरांत चांठला. कै. नवलकर बकील यांच्या शिर्डी येथील वाढ्यातील निबाखालील श्री. अवकल स्वामींच्या श्रीच्या आज्ञेने बसविलेल्या पादुकांस श्रीदत्तजयंती-प्रीत्यर्थ अभिषेक श्री. सगुण मेरु नाईक यांनी केला व बाप्पाजी यांनी कीर्तन केले व रात्री सोनेवाडीचे श्री. क्षीरसागर मास्तर यांचे श्री मंदिरात गायन झाले.

श्रीद्वारकामाई व समाधिमंदीर पेटथा

मार्गशीर्ष महिन्यात श्रीद्वारकामाई व समाधिमंदिरातील पेटथात एकंदर रु. ९६-०-० मिळाले. त्यांपैकीं श्रीद्वारकामाईतील पेटीत रु. १-१२-३ व श्रीसमाधिमंदिरातील पेटीत रु. ९४-३-९ अशा रकमा निघाल्या.

शिर्डीस ता. २६ व २७ डिसेंबर रोजी जोराचा पाऊस पडला. यंडी चरीच पडली असून हवा बरी आहे.

श्रीसाईभुवन,
१४१ प्रिन्सेस स्ट्रीट,
मुंबई २; ता. ५ जानेवारी १९३६

} सुंदरराव दी. नवलकर,
बॉ. चिटणीस,
शिर्डी संस्थान कमिटी

श्रीसाईबाबा

जानेवारी १९३६ चे शिर्डीवृत्त

जानेवारी महिन्यांत श्रीसमाधिदर्शनास ६५ श्रीसाई भक्त व संत-प्रेमी बांधव मुंबई, खार, पुणे, अहमदनगर, संगमनेर, भुसावळ, नागपुर या ठिकाणांहून आले होते. त्या मंडळीत मुंबईचे सॉलिसिटर जमनादास दिवेचिया सॉलिसिटर कांहीं पाशीं वगैरे होते. कांहीं भक्तांनी श्रीस-अभिषेक व नैवेद्य केले. ता. १४—१—१९३६ रोजीं मकरसंक्रातीप्रीत्यर्थ श्रीस संस्थानचा अभिषेक व पंचामृतस्नान घातले व रात्रौ श्री. गुफेकर तलाटी यांने संस्थानचे गवई श्री. विठ्ठलराव व सोनेवाडीचे तारमास्तर यांचे श्रीपुढे गायन झाल्यानंतर चहापान दिले. श्रीमती ह. भ. प. अहिल्याबाई आळंदी-करीणबाई यांनी ता. १६।१।३६ रोजीं श्रीपुढे कीर्तन केले. मुंबईचे श्री. दादाजी गोपीनाथ जोशी यांनी श्रीस अभिषेक नैवेद्य करून ३० ब्राह्मणांस गुळ-शिष्यांचे भोजन दिले. नगरचे श्री. विठ्ठल बाळाजी कुमकर्ण यांनी श्रीस दुधाचे अभ्यंग स्नान घातले. शिर्डीचे अमोलक राजरूप मारवाडी यांनी एक पायली गोडा भात श्रीस नैवेद्य दाखवून तो गरिबांना वाटला. मुंबई, दादर येथील पाशीं शेट डी. एम. राजा यांचा दर पौर्णिमेयमाणे ता. ८।१।३६च्या पौर्णिमेच्या रात्रीला श्रीपुढे दीप व धुप 'यांच्या सांगण्यावरून जाळण्यांत आला. पुणे सोशाल संगीत विद्यालयाचे श्री. सोनबा वाघमारे, श्री. खांडेकर व श्री. बाबूसिंगं यांनी श्रीपुढे ता. १७।१।३६ रोजीं गायनाची हजेरी दिली. श्रीद्वारकामाईत अकरा अमावास्येच्या रात्रीं एकवीस तेलाच्या पणत्या लातण्याच्या नेमाची समाप्तीप्रीत्यर्थ श्रीस अभिषेक व शिष्यांचा नैवेद्य श्री. सुंदरराव दी. नवलकर यांचा ता. २४।१।३६ रोजीं झाढा. ता. २५।१।३६ रोजीं श्रीपुढे नरसिंहसरस्वती पुण्यतिथिनिमित्त संस्थानचे गवई श्री. विठ्ठलराव यांचे कीर्तन झाले. ता. २६।१।३६ रोजीं इंग्लंडचे राजे व हिंदुस्थानचे बादशाह पंचम जॉर्ज यांच्या अंत्यविधीनिमित्त तिसऱ्या ग्रहरी ४ वांजता श्रीच्या मंदिरात संस्थानचे गवई श्री. विठ्ठलराव

याचे कीर्तन होउन प्रार्थना करण्यांत आली, त्या वेळी गावांतील सर्व मंडळी हजर होती. त्या वेळी संस्थानचे विश्वस्त श्री. तात्या गणपत पाटील उपस्थित होते.

देणरी जिनसा वगैर आल्या त्यांचा तपशील

१ श्री. विठ्ठल बाळाजी कुंमकर्ण, नगर, ४ हात कापड व श्रीच्या तसबिरीकरितां दोन रेशमी हार.

२ श्री. दादाजी गोपीनाथ जोशी, मुंबई, रु.०-८-० कायमनिघीस वर्गणी,

श्रीद्वाकामाई व श्री समाधिमंदीर पेटऱ्या

पौष शके १८५७ महिन्यांत श्रीद्वाकरकामाई व श्रीसमाधिमंदिरांतील पेटऱ्यांत अनुक्रमे रु. ७-६-३ व रु ४८-६-९ मिळून रु ५५-१३-० जमा झाले.

ता. २२।१।३६ पासून शिर्डीस यंडी फारच पढू लागली. त्यामुळे रोगाने गव्हाची पिके थोडी नासली. वाकी हवापाणी उत्तम आहे.

संस्थान समाचार

शिर्डी संस्थान पोटकमिटीची सभा सांताकृश येथे ता २६।१।३६ रोजी भरली होती. त्याच दिवशी संस्थानच्या विश्वस्ताची सभा बोलाविली होती; परंतु त्या सभेस मर्यादित संझेएवढे विश्वस्त उपस्थित झाले नसल्या. मुळे ती सभा झाली नाही.

सभामंडप

आतांपर्यंत झालेल्या समामंडपाच्या कामाची बिळे टी.आर.भिडे आर्किटेक यांनी तपासली असून एकंदर काम सुमारे रु ३३८१ चे झाले आहे, पुढे रकमा मिळत जातील त्याप्रमाणे काम पुरे करण्यात येईल. काम पुरे करण्यास रु. १२००० पर्यंत पाहिजेत.

श्रीसार्वलीला
१४१ प्रिन्सेस स्ट्रीट, मुंबई २;
ता. ५ फेब्रुवारी १९३६

} सुंदरराव दी. नवलकर
बा. विटणीस,
शिर्डी संस्थान कमिटी

श्रीसार्वबाबा

फेब्रुवारी १९३६ शिर्डीवृत्त

फेब्रुवारी महिन्यांत शिर्डी येथे श्रीसमाधीदर्शनाकरितां २५ संतप्रेमी-बाधक व श्रीसार्वभक्त मुंबई, पुणे, अहमदनगर, घुळे, सोलापूर, ठाणे व कोपरगांव या ठिकाणांहून आले होते. त्यांत मुंबईचे श्री. डी. व्ही. राजे, पोलीस ईनस्पेक्टर मंडळीसह आले होते. त्याशिवाय नगरचे इनकम्टॅक्स ऑफिसर श्री. व्ही. डब्ल्यु. राळे, नगरचे प्रातिसाहेब व कोपरगांवचे मामलेतदार वगैरे मंडळी होती. कांही भक्तांनी श्रीस दुधाचा व उसाच्या रसाचा अभिषेक केले व कांहीनी गोडया भाताचा नैवेद्य केला. ता. १६।२।३६ ला श्रीस दास नवमी निमित्य व ता. १९।२।३६ ला महाशिरात्रीप्रीत्यर्थ श्रीसमाधि-मंदिरांत कीर्तने झाली.

श्री. शरच्चंद्र आत्माराम आरोळकर यांचे श्रीपुढे ता. ११।२।३६ रोजी गायन झाले. महाशिवरात्रीच्या रात्रीस श्रीची पालखींतून मिरवणूक काढण्यांत आली होती. ठाण्याचे श्री. व्यंकटराव ओवळेकर यांनी श्रीपुढे तोंडाने फंणी चाजविण्याचे काम चांगले केले.

देणगी जिनसा वगैरे आल्या त्यांचा तपशील

- १ श्री. व्यंकटराव शंकरराव ओवळेकर-ठाणे- रु. ५ कायमनिधीस.
- २ श्री. व्ही. डब्ल्यु राळे -नगर- रु. ५ कायमनिधीस.
- ३ श्री. विठ्ठल बाळाजी कुंभकर्ण -नगर-तीनवार शुभ्र कापड.

श्रीद्वारकामार्ह व श्रीसमाधिमंदीर पेटथा

फाल्गुन शके १८५७ यामहिन्यांत श्री द्वारकामार्ह व श्रीसमाधी मंदिरांतील पेटथांत अनुक्रमे रु. २-१०-९ व रु. ३८-११-३ मिळून एकंदर रु. ४१-६-० मिळाले.

श्रीद्वारकामाई संशोधन.

सातारचे श्री. विष्णुपंत जनर्दन करंदीकर, पुरातन वस्तूचे व जागेचे संशोधन करणारे हें शिर्डी येथे ता. ३।२।१९३६ रोजी श्रीसाईबाबा त्यांच्या मशिदीस द्वारकामाई म्हणत असत म्हणून शिर्डीचा पुरातन द्वारकेशीं काहीं संबंध आहे की काय, याबदलच्चा शोध लावण्याकरिता आले. त्यांनी शिर्डीच्या आजूबाजूचीं गावें रुई, निंबगांव, कोळ्हाळे, कोकमठाण वगैरे तेथें तपास करून शिलालेख, काहीं जुन्या मूर्ति, जुने दगड, खापर, जुन्या विटा, माती, कांचांचे तुकडे वगैरे सामान गोळा केले व काहीं ठिकाणांचे फोटो घेऊन ते ता. ६।२।३६ रोजी परत गेले. ते पुन्हां या जिनसा तपासल्यानंतर येणार आहेत व आणखी नजिकचीं गावें पाहणार आहेत. त्यांचा पुरातन वस्तु व जागा यांचे संशोधन करण्याकरितां नगर जिल्हयांत एक मंडळ स्थापण्याचा विचार आहे.

शिर्डी येथील हवापाणी उत्तम आहे. ता. ४।२।३६ व ता. ११।२।३६ रोजीं थोडासा पाऊस पडला व दोन कोसांचे अंतरावर गाराचा पाऊस पडला.

श्री साई भुवन,
१४१ प्रिन्सेस स्टीट, मुंबई २;
ता. ७ मार्च १९३६.

सुंदरराव दी. नवलकर
अॉ. चिटणीस
शिर्डी संस्थान कमिटी.

श्रीसाईबाबा

सभामंडपनिधी शिर्डी.

ओ. चिटणीस रा. रा. सुंदरराव दी. नवलकर यांजकडे आलेली ता.
१९-११-३५ अखेर खालीलप्रमाणे एकंदर रु. १८९५-७-३.

शके १८५५—सन १९३४—(रु.५)

श्री. दुर्गाबाई काकतकर, पुणे रु. ५:

शके १८५६—सन १९३४ (रु. ११०९—६—०.)

श्री. रंगनाथराव सोनार, पुणे, रु.२; श्री. विश्वनाथ गोविंद मुरुडकर,
पुणे, रु. ५०।

श्री. दामोदर सावळाराम रासने, अहमदनगर, रु. ५०।; सौ. सुशिला-
बाई व. गोरक्षकर सान्ताकुश, रु. ५—४—० श्री. माधवराव व. देशपांडे,
शिर्डी रु. ०—२—०; श्री सुभद्राबाई हैदराबादकर, हैदराबाद रु. १५०.

शके १८५७, सन १९३५ (रु.७८१—१—३)

श्री. निलकंठ नारायण क्षीरसागर, पुणे. रु.७।; श्री. शिवराम शंकर
पागनीस मुंबई, रु. १—४—०; श्री. बाळाजी गोविंद रासने, अहमदनगर,
रु. ११।, श्री. कृष्णराव गजानन धराधर, मुंबई रु. १—४—०; श्री. बनश्चामशि.
पोतदार, शिव, रु. ०—१—०, श्री. एस्. एस्. राव, मुंबई, रु. ३—०—०; श्री.
दामोदर गणपतराव देसाई, मुंबई, रु. २०००; श्री. पी. ए. चेल्स आयर,
बेंगलुरु, रु. ६५; श्री. बी. एन्. विश्वनाथम, मद्रास, रु. २००; श्री. मोरेश्वर
नारायण सावे, मुंबई, रु. १—४—०; श्री. वामन सांबाशेट केसरकर, बांदा,
रु. ५; श्री. वासुदेव बापूजी अकूत, नाशिक, रु. १; श्री. शंकर गंगाधर
गायधनी, नाशिक, रु. १; श्री. शंकर पन्नालाल मारवाडी, नाशिक, रु. १;
श्री. डायाभाई आनंदजी चावडा, मुंबई, रु. १; श्री. प्रभाकर माधवराव
किनखेडे, नागपूर, रु. २, श्री. बाप्पाजी लक्ष्मण कुलकर्णी, शिर्डी, रु. ५;
श्री. गुलाबचंद ताराचंद भावसार, फैजपूर, रु. ११; श्री. तात्याजी बळवंत

आउटे, शिर्डी, रु. ११; श्री. नारायण बालमकुंद वेलकर, मुंबई रु. १-४-०; श्री. मनोहर बालाराम मानकर, मुंबई, रु. ५; श्रीमंतमातोश्री मासाहेब महाराज, देवास, रु. १८-१४-६. श्रीसमर्थ वॉच कं. मुंबई, रु. ४-८-०; श्री. भोलानाथ सुं. नवलकर, मुंबई रु. १-४-०; श्री. आबा मलबा चव्हाण, अंधेरी, रु. ५; श्री. द्वारकावाई वा. तव्हपदे, खार, रु. १; श्री. भोलानाथ सुं. नवलकर, मुंबई, रु. ८-१५-३; श्री. वसंतराव ना. गोरक्षकर, सान्ताकुश रु. ५; सौ. सुशिलाबाई व. गोरक्षकर, सान्ताकुश रु. ५; श्री. नारायण बालाभाई राणे, मुंबई, रु. १०; श्री. बालकृष्ण जयराम मंत्री, मुंबई, रु. ५; श्री. आरदेशर नामदार ईराणी, मुंबई, रु. ५; श्री. काजी बाबामिया अबदुल रहीमान, वांडे, रु. १-४-०; श्री. त्रिभुवन नरोत्तम अढ़ीया, डहाणू, रु. १५-८-०; श्री. नारायण बालाभाई राणे, मुंबई, रु. १-१४-० श्री. पांडुरंग जयराम मंत्री, मुंबई, रु. २-४-०; डॉ. शिवशंकर वि. ह. नवलकर, मुंबई, रु. ०-७-९; श्री. बलवंत हरी कर्णिक, वांडे, रु. ५; श्री. सदाशिव आत्माराम पाटणकर, मुंबई, रु. ५-४-० श्री. जयवंत कृष्णराव पखलकर, हरडा, रु. १; श्री. शंकर बाबा पाटील कदम, नेखर-गांव, रु. ५; श्री. दादाजी गोपिनाथ जोशी, मुंबई, रु. १४-२-६; C/o श्री. दत्तात्रेय सिताराम ओक; नाशिक, रु. ५, श्रीसमर्थ वॉच कं. मुंबई रु. १-८-०; श्री. बालकृष्ण जयराम मंत्री, मुंबई, रु. १; एक श्रीसाईभक्त श्री. दिनकर ए. किंर्तिकर, मुंबई, रु. १०१; श्री. नागेश आत्माराम सावंत, मुंबई, २१; श्री. सुंदरराव दि. नवलकर, मुंबई रु. ३-६-०.

श्रीसाई भुवन,
१४१ प्रिन्सेप्स स्ट्रीट, मुंबई २,
ता. २३ डिसेंबर १९३५

सुंदरराव दी. नवलकर
ऑ. चिटणीस
शिर्डी संस्थान कमिटी

वर्गणीदारांकरितां

१ श्रीसाईलीलेचा वर्पारंभ चैत्र महिन्याच्या अंकापासून आहे. नवीन वर्गणीदारांस वर्पारंभापासून अंक घ्यावे लांगतील.

२ पत्ता बदलणे झाल्यास लगेच आम्हांस कळवावे. बदललेला पत्ता न कळविल्यामुळे कित्येक वेळां अंक गहाळ होतात.

३ अंकासंबंधी पत्रव्यवहार आमच्याकडे करावा.

४ लेखासंबंधी पत्रव्यवहार संपादक व प्रकाशकांकडे करावा.

वार्षिक वर्गणी

वार्षिक वर्गणी टपाळखर्चासह मनिओर्डरीने आगाज रु ३॥ व्ही. पी. ने रु. ३॥, फुटकळ अंक ।=, मागील अंकास शिल्हक असल्यास ॥-

व्यवस्थापक—श्रीसाईलीला

लेखकांकरितां

१. श्रीसाईलीलेत प्रसिद्धीसाठीं पाठविलेला लेख अथवा कविता कागदाच्या एका बाजून, मार्जिन सोडून, सुवाच्य वालवोध लिपीत असावी. पेन्सिलीने किंवा कागदाच्या दोन्हीं बाजूंस लिहिलेला मजकूर छापण्यास फार त्रास पडतो.

२. लिंगाणासोबत पूर्ण नांव व पत्ता दिला पाहिजे. नांव प्रसिद्ध न करितां टोपण नांवाखालीं प्रसिद्धी घावयाची असल्यास त्याप्रमाणे कळवावे.

३ लेख अथवा कविता हातां आल्यानंतर १ महिन्यांत पसंती अगर नापसंती कळविली जाईल. पसंती कळविल्यानंतर आम्हांला कळविल्याशिवाय लेखकांनीं तो मजकूर दुसरीकडे छापविण्यास देऊ नये.

४. लेखांन योग्य तो फेरफार करण्याचा अधिकार आमच्याकडे राहील. येईल तसा शब्दशः प्रसिद्ध करण्याची हमी आम्ही घेत नाहीं.

५. लेखासोबत पुरेसें पोस्टेज आल्यास, नापसंत लेख परत करूं.

प्रकाशक, श्रीसाईलीला

ଶ୍ରୀକୃତିବାଜାର ପାଇଁ ଏହାର ପରିମା କିମ୍ବା ଏହାର ପରିମା କିମ୍ବା

श्री पामर्त्ती-भावार्थ-टोपि का

३० नरेंद्र रुक हेठो, दाढ़ी, अस्ति विष्णु
कापड़ी पतं ३० आठो. मर्यादा पतं ३० आठो.

कर्म प्रकारकरण में दृष्टि विकारने का लक्ष्य है। अतः एवज्ञान्यास अवश्यक लगावान्।

वाही तेल [वाही तेल]

वाल्यालंतिर्णुकरिनां औपर्य

भारतकाठा नं. १-५८ वा देश दिल्ली वा ४३-४ भारतकाठा नं. २ देश दिल्लीनंतर गविः भारतकाठः ४४४ वा ४४५ वा ४४६ वा ४४७ वा ४४८ वा ४४९ वा ४५० कुमारी आसव एवं प्रथाकाठां ४५१.

सतत २५ वर्षे लांकादराम पात्र आस्टल, काण्डग्राही कुनैन
प्रेषणासि योग्य, अत्यंत मवृत न भारौम्पदाय क

द्राक्षासव (द्रक्षासव)

विरागीय "आगा" का विवरण अनेक लिखान संग्रह में, जैसे शिवाय, वर्षमें एक बार दो बार आहुति आहुति, त्वां दी भवित्वाम् । इस व प्रत्यक्षामध्ये भवित्वा एवं विवरण "द्वाष-प्रतिष्ठा" की राजा अपार्वता विवरण अभ्यन्त गाहने.

द नानाशय कृष्ण मांडु ब्रह्मर्म, अर्यीपर्मी वारकरा-३, नंदेश, १३, २०५.

१०, अष्टमी, अक्टूबर, १९८५, रुक्मिणी द्वासाना, श्रीमति मंगल ॥

पूर्णः—श्री सार्वनाथ आणि कृष्णी

५ भूतल का श्रीलक्ष्मीनारायण आपमाना, ३६४ अस्सिमार, मुंबई ४००

रामनंद काशीनाथ तटर्णीस गांवी ४१५२

मं. दी. नवलकर एवं विनाईभवन, १८१ खिंचोग मुंगे, मध्यप्रदेश, गोपनीय प्रमिलकोटि